

Programmabegroting 2019 - 2022

Gemeente Brummen

Inhoudsopgave

2019

2022

Inhoudsopgave.....	3
Aanbieding van de programmabegroting.....	5
De financiële uitkomst 2019-2022.....	7
Deel 1 – Begroting	
De programma's	
1. Bestuur en veiligheid.....	11
2. Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer.....	17
3. Sociaal Domein en Samenleving.....	31
4. Bedrijfsvoering en Financiering.....	45
De paragrafen	
A. Lokale heffingen.....	53
B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	59
C. Onderhoud kapitaalgoederen	65
D. Financiering	71
E. Bedrijfsvoering	77
F. Verbonden partijen	79
G. Grondbeleid	89
Deel 2 – Financiële overzichten	
Totaaloverzicht van baten en lasten per programma in 2019.....	93
Begroot te realiseren resultaat in 2019.....	95
De meerjarige resultaten van alle programma's.....	97
Bijlagen	
1. Investerings 2019.....	101
2. Subsidieplafonds 2019.....	103
3. Reserves en voorzieningen.....	105
4. Financiële uitgangspunten begroting 2019.....	107
5. Lasten en Baten Taakvelden 2019.....	109
6. Uitkomst werkgebieden 2017-2022.....	111
7. Verschillen begroting 2019 en Perspectiefnota.....	113

Programmabegroting 2019-2022:
Kenmerk : Z003819/D290383
Vastgesteld : 22 november 2018

Aan de leden van de Gemeenteraad,

1. Inleiding

“De kracht van Brummen, een duurzaam perspectief”

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2019-2022 aan. De eerste begroting in deze nieuwe raadsperiode. We hebben de begroting gebaseerd op de beleidsarme perspectiefnota die u in juni heeft behandeld en daarnaast bevat de begroting ambities vanuit het bestuursprogramma, voorzien van een financiële uitwerking.

2. Waar liggen de prioriteiten?

In deze bestuursperiode geven wij prioriteit aan vijf onderwerpen. In willekeurige volgorde zijn dat:

- Centrumplan Eerbeek
- Centrumplan Brummen
- Financiën
- Sociaal Domein
- Duurzaamheid

Het bestuursprogramma bevat veel ambities op deze terreinen en daarmee ook veel uitdagingen. In deze programmabegroting is de grootste uitdaging natuurlijk om alle ambities voor de dorpscentra, het sociaal domein en duurzaamheid in harmonie te brengen met de ambitie om de financiële gezondheid van de gemeente te verbeteren. We lichten een paar van de ambities en opgaven er uit:

In Eerbeek gaan we plannen maken voor het centrum, de Eerbeekse beek en de stationsomgeving. We verwachten dat woningbouw in Lombok en de Eerbeekse Enk in 2019 kan starten en we werken verder aan de mogelijke realisering van een logistiek centrum. Daarnaast werken we intensief samen met de provincie en het bedrijfsleven in het programma Eerbeek 2030.

In Brummen gaan we in nauwe samenwerking met betrokkenen vanuit de samenleving verder met het verkennen en opstellen van een centrumplan. Aangezien Brummen en Eerbeek net zoveel op elkaar lijken als appels en peren, zal de inzet in Brummen van een andere orde zijn dan in Eerbeek.

In het sociaal domein staan we (net als alle andere gemeenten) voor een grote uitdaging om een sociaal beleid te voeren met beheersbare kosten. Uitgangspunt was en is om de uitvoering van de taken in het sociaal domein budgettair neutraal te laten verlopen. In de praktijk bleek het inzicht verkrijgen in de financiële kant van deze uitvoering geen eenvoudige opgave. Om integraal beleid te stimuleren en om helderheid te hebben over wat we onder budgettair neutrale uitvoering verstaan, hebben we dit jaar het sociaal domein financieel gezien breder gedefinieerd. Deze definitie en de mate waarin we budgettair neutrale uitvoering verwachten hebben we in een afzonderlijke notitie toegelicht. Deze begroting 2019 levert een grote bijdrage aan het streven naar de gewenste budgetneutraliteit.

Schreven we hierboven dat de opgave in het sociaal domein groot is, dan geldt dit evenzeer voor de opgave op het gebied van duurzaamheid in zijn algemeenheid en de energietransitie in het bijzonder. In 2019 werken we mee aan het opstellen van een Regionale Energie Strategie binnen de Cleantech Regio en maken we in dat kader een gemeentelijke warmtevisie. Daarnaast willen we in 2019 starten met een programmatische aanpak van de duurzaamheidsopgave waarin we willen versnellen op het gebied van CO₂-reductie.

3. De financiële opgave

Het financieel beleid is en blijft ook in deze bestuursperiode gericht op een *“sluitende (meerjaren) begroting”*. Daarnaast streven we naar een weerstandratio van 1,4 tot 2, waarbij we deze ratio minimaal twee kalenderjaren achtereenvolgens boven de 1,4 willen laten uitkomen, om uit te sluiten dat er sprake is van een incident.

De gemeentelijke belastingen verhogen we alleen met de inflatiecorrectie, dat betekent dat we nieuwe ambities alleen kunnen uitvoeren bij stijging van de gemeentefondsuitkering en door te bezuinigen op zaken die we in deze bestuursperiode wat minder prioriteit geven. Het sociaal domein hebben we de afgelopen maanden financieel onder het vergrootglas gelegd, dit gaan we in 2019 ook met de andere gemeentelijke beleidsterreinen en de organisatie doen, zodat we waar mogelijk als college bijstellingen kunnen doen, en waar nodig met voorstellen naar de raad kunnen komen in de eerste Bestuursrapportage 2019 en de Perspectiefnota 2020-2023.

4. Tot slot

Zoals aangegeven bij de behandeling van de Perspectiefnota hebben we in deze begroting de 'oude' programma's 3. Sociaal Domein en 4. Samenleving, nu samengevoegd in het nieuwe programma 3. Sociaal Domein en Samenleving.

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor uw raad om aan te geven wat u wilt bereiken en wanneer u tevreden bent. We zien dan ook uit naar een constructieve bespreking van deze begroting.

Brummen, september 2018
Burgemeester en wethouders

1. De financiële uitkomst 2019-2022

Het totaal van de financiële uitkomsten van de vier programma's in deze begroting leidt op hoofdlijnen tot het onderstaande beeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2019	V/N	2020	V/N	2021	V/N	2022	V/N
Uitkomst begroting <i>voor bestemming</i>	-961	N	-79	N	86	V	711	V
Voorgestelde toevoeging aan reserves, excl. saldo begroting	-1.500	N	-188	N	-189	N	-191	N
Voorgestelde onttrekking aan reserves, bestaand beleid	2.522	V	640	V	738	V	738	V
Saldo	61	V	374	V	634	V	1.256	V
Verrekening met vrije reserve ter versterking reservepositie	-61	N	-374	N	-634	N	-1.256	N
Uiteindelijk begrotingsresultaat na bestemming	0	N	0	N	0	N	0	N

De regel "saldo" in bovenstaande tabel is de begrotingsuitkomst in de verschillende jaren, die op begrotingsbasis aan de vrije reserve wordt toegevoegd.

Het effect van deze uitkomst op de hoogte van het eigen vermogen is als volgt:

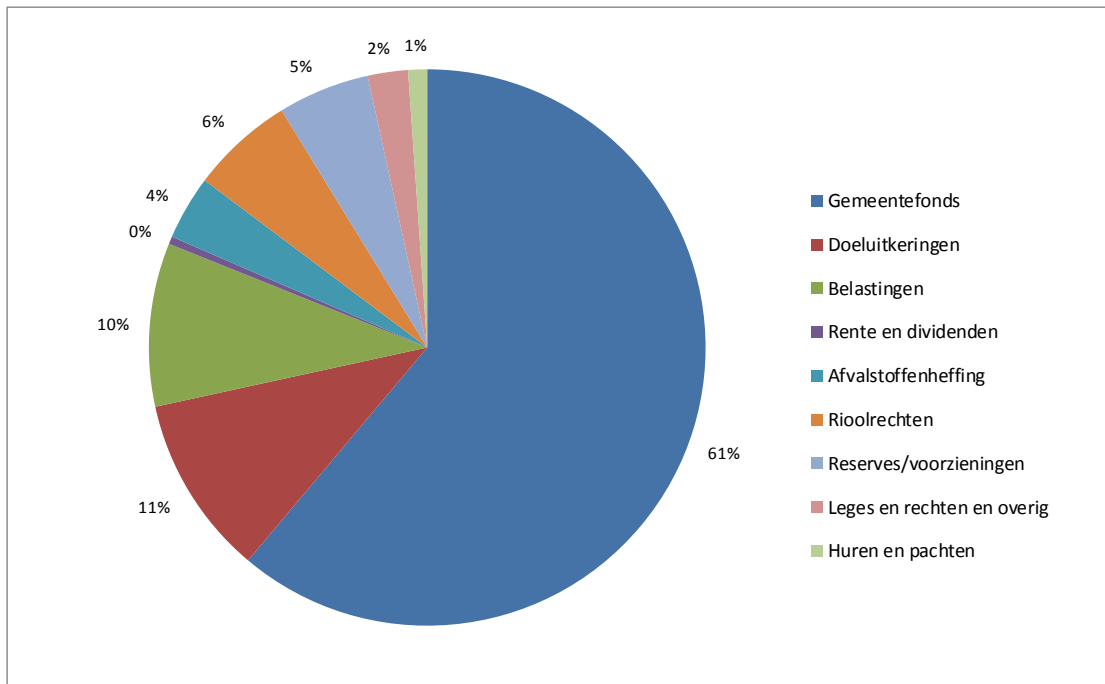
Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve						
Weerstandsreserve	€ 1.959	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768
Vrije reserve	€ 1.101	€ 11-	€ 50	€ 424	€ 1.058	€ 2.314
Rekeningsresultaat 2017	€ 1.757					
Totaal algemene reserve	€ 4.817	€ 2.757	€ 2.818	€ 3.192	€ 3.826	€ 5.082
Ratio	2,46	1,00	1,02	1,15	1,38	1,84

De gewenste omvang van de algemene reserve is minimaal 1,4 maal de omvang van de weerstandsreserve. De omvang van de weerstandsreserve is bepaald op basis van de nieuwste risico-inventarisatie en bedraagt € 2.768.000. Een ratio van 1,4 betekent dat de algemene reserve een wenselijke omvang heeft van tenminste € 3.875.000. De nu gepresenteerde uitkomsten voldoen pas op termijn aan dit uitgangspunt.

De begrotingscijfers 2018 die in deze begroting zijn opgenomen betreft de situatie zoals deze is ontstaan na uw besluitvorming over de eerste bestuursrapportage van 2018.

De nauwkeurige lezer die de voorliggende begroting vergelijkt met de perspectiefnota zal de nodige verschuivingen opmerken van kosten tussen de programma's. Dit komt o.a. doordat de ureninzet van de ambtelijke organisatie op onderdelen is aangepast.

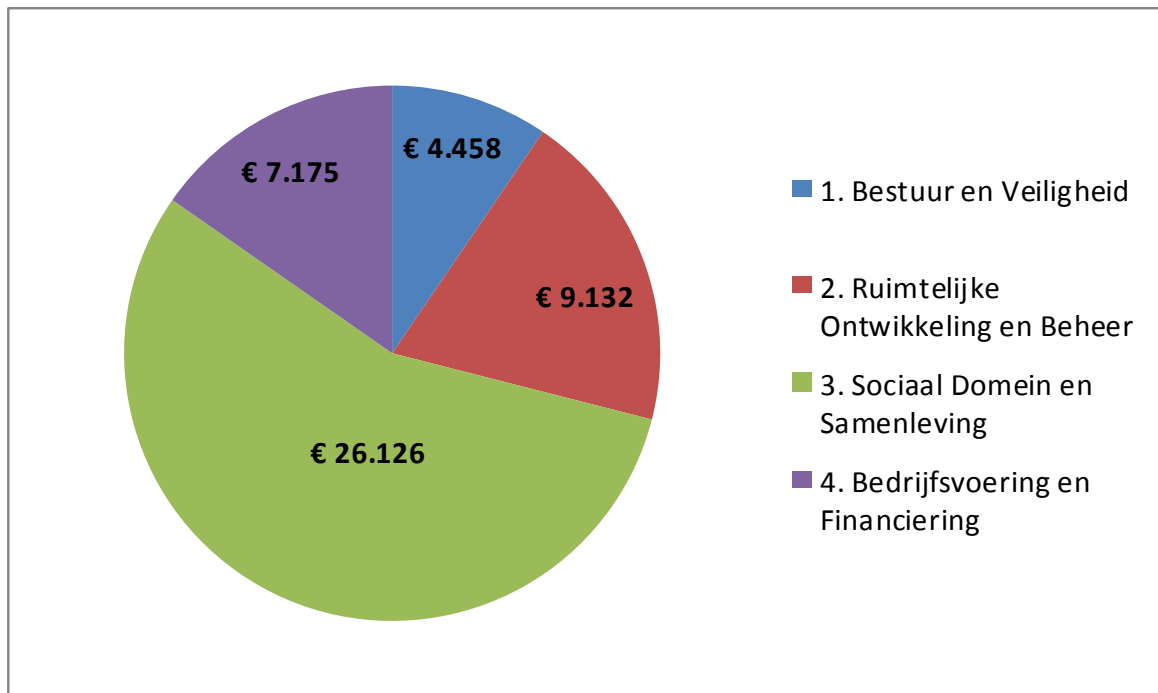
2. Overzicht herkomst van de baten in 2019

Het voorgaande diagram geeft aan dat Brummen voor 72% afhankelijk is van rijksmiddelen. Dit beperkt de mogelijkheden om een gemeentelijk inkomstenbeleid te voeren.

3. De verdeling van de lasten over de verschillende programma's

De totale lasten in deze begroting bedragen bijna € 47,0 miljoen. Hieronder is af te lezen wat het aandeel van de verschillende programma's is in dit totale bedrag.

De programma's

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bestuur en Dienstverlening
- Veiligheid, Handhaving en Toezicht

Bestuur en dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De gemeente wordt door en voor inwoners bestuurd. Het lokaal bestuur is dan ook de overheid waar inwoners het meeste mee te maken hebben. Een belangrijke taak van de gemeente is dan ook om een aantal zaken goed te organiseren die anders niet goed van de grond zouden komen. Denk hierbij aan wegenonderhoud, openbare verlichting, de keuze waar gebouwd mag worden, maar ook aan het organiseren van zorg en het inrichten van een vangnet.

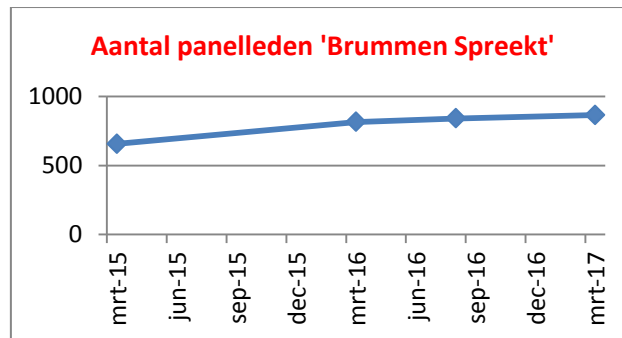
Om inwoners gelegenheid te geven invloed uit te oefenen op de uitvoering van deze taken en de bijbehorende democratische besluitvorming proberen we telkens tijdig in beeld te brengen waar die beïnvloedingsruimte zit. De participatiewijzer hanteren we hierbij als hulpmiddel.

We willen dat inwoners tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening, de visie dienstverlening geeft aan hoe we hier de komende bestuursperiode mee om willen gaan.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Instandhouding van een goede dienstverlening op basis van de visie dienstverlening vanuit de kernbegrippen: Digitaal, Dichtbij, Deregulering en Durf.	Verbeteren binnen de kaders van de Visie Dienstverlening.	Als de gemiddelde waardering voor dienstverlening een 7 of hoger is.
2	Een tijdige en begrijpelijke communicatie die ook voor laaggeletterden leesbaar en begrijpelijk is.	Uitvoering geven aan het communicatiebeleid door een intern trainingstraject.	Als het inwonerpanel de gemeentelijke communicatie beoordelen met een 7 of hoger.
3	Effectieve inwonerparticipatie.	Handelen volgens de Participatiewijzer Brummen door bij de start van de behandeling van een vraagstuk (gemeentelijk project/beleid of inwonerinitiatief) een procesvoorstel participatie op te stellen.	Als het inwonerpanel de gemeente een 6,5 of hoger geeft als het gaat om de vraag hoe de gemeente inwoners betreft.
4	Invulling geven aan de stedenbanden van Krotoszyn en Koriyama op een wijze die past bij de betreffende gemeente.	Beantwoorden aan het verzoek van Koriyama om deel te nemen aan hun Host City programma gericht op de Olympische Spelen van 2020 in Tokyo, door aansluiting met (Nederlandse) partners te zoeken die kunnen participeren in de doelstellingen en aanpak van een gezamenlijk bezoek.	Als er contacten zijn gelegd tussen bedrijven uit de Cleantechregio met het bedrijfsleven in Koriyama. De reis naar Koriyama bekostigd wordt door de cleantechregio of andere partijen.

Kengetallen

	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
Lokaal	Tevredenheid dienstverlening	Rapportcijfer. De waardering van de gemeentelijke dienstverlening	2016: 7,4	Inwonerpanel
Lokaal	Tevredenheid communicatie	Rapportcijfer. De waardering van de gemeentelijke communicatie en voorlichting	2018: 6,6	Inwonerpanel
Lokaal	Tevredenheid participatie	Rapportcijfer. De waardering van hoe de gemeente inwoners betreft	2018: 6,1	Inwonerpanel

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Visie Dienstverlening "Wij werken voor Brummen"	2017	
Communicatiebeleidsnota 'Regisseur in woord en daad'	2011	2018
Participatiewijzer Brummen	2018	2019

Veiligheid, Handhaving en toezicht

Wat willen we bereiken?

We willen een veilige en gezonde woon-, werk- en leefomgeving voor onze inwoners, bedrijven en instanties en houden daarom toezicht. Als het nodig is treden we ook handhavend op om overtredingen van wet- en regelgeving ongedaan te maken of verder te voorkomen. Voortvloeiend uit de Wet Milieubeheer moet een aantal bedrijven verplicht investeren in energiemaatregelen. Deze bedrijven worden vanuit de regionale samenwerking ondersteund door middel van de MKB Energy Checkup. De Omgevingsdienst Veluwe IJssel voert het toezicht en de handhaving hierop uit.

	Wat gaan we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
5	Het voorkomen en opheffen van gevaar, hinder/overlast en schade voor burgers, bedrijven en instanties. Het behoud van een goed woon- en leefmilieu en andere omgevingskwaliteiten.	Actualiseren VTH-beleid 2015-2019 en het opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma's.	Als er in 2019 een actueel beleidskader en uitvoeringsprogramma is vastgesteld dat bijdraagt aan: 1. Het voorkomen en opheffen van gevaar, hinder/overlast en schade voor burgers, bedrijven en instanties. 2. Het behoud van een goed woon- en leefmilieu en andere omgevingskwaliteiten.
6	Effectieve inzet van handhavingscapaciteit in samenwerking met verbonden partijen (VNOG/OVIJ/Regio).	Jaarlijks de prioriteiten vaststellen.	Als in 2019 duidelijke prioriteiten zijn vastgesteld.
7	Preventie en handhaving met betrekking tot kleinschalige overlast.	Optimaliseren van de inzet van gemeentelijke (geüniformeerde) buitengewone opsporingsambtenaren (boa's).	Als het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners daalt naar 3.
8	Terugdringing van ondermijnende criminaliteit.	Meer zicht krijgen op lokale vormen van georganiseerde criminaliteit. (hennep, mensenhandel, Veilig Buitengebied, heling enz.). Casuïstiek aanpakken. Bibob-beleid uitbreiden en toepassen. Uitvoeren van het hennepconvenant Oost Nederland. Bewustwording en scholing ambtelijke organisatie.	Als we een tweede ster halen van het keurmerk veilig ondernemen en eerste ster halen van het keurmerk Veilig Buitengebied. En in zijn algemeenheid: Als we de ondermijningsbeelden goed kunnen bewaken en een optimale samenwerking met de externe partners kunnen borgen zodat georganiseerde criminaliteit geen 'voet aan de grond krijgt' in Brummen.

9	Bewustwording van de Zelfredzaamheid bij crisis/rampen	Aanhaken bij landelijke campagnes. Periodiek aandacht op sociale media en plaatselijke kranten.	Als we de bestaande mogelijkheden van zelfredzaamheid (o.a. app-groepen, Hartveilig, informatie over brandpreventie en hoog water) optimaal uitgezet hebben en eventuele nieuwe middelen inzetten.
10	Veilige wijken en buurten.	Stimuleren en faciliteren van buurtpreventie door middel van app-groepen en burgernet.	Wanneer er minder dan 3 diefstallen uit woningen zijn per 1000 inwoners.
11	Terugdringen van het aantal gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling.	Activiteiten om de meldingsbereidheid te vergroten.	Als het aantal meldingen stijgt (en de drempel om te melden dus lager is komen te liggen).

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Drank- en Horecabeleid gemeente Brummen</u>	2013	2018
<u>Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018</u>	2014	2018
Evenementenbeleid gemeente Brummen	2016	2020
<u>Nota Vergunningen, Toezicht en handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2015-2019</u>	2015	2019
Integraal Veiligheidsplan IJsselstreek 2016 – 2019	2015	2019
Transformatieagenda huiselijk geweld & kindermishandeling 2016-2019	2016	2019

Kengetallen

BBV	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
6	Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	2015: 68 2016: 55 2017: 64	Bureau Halt
7	Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar	2014: 0 2016: 0,4	KLDP
8	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2015: 0,5 2016: 0,7 2017: 0,5	CBS
9	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. (o.a. seksuele misdrijven, moord en doodslag, lichamelijk letsel door schuld, bedreiging, mishandeling)	2015: 3,1 2016: 2,6 2017: 2,1	CBS
10	Diefstal uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	2015: 2,6 2016: 3,1 2017: 2,9	CBS
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	2015: 4,8 2016: 4,1 2017: 3,3	CBS

Wat mag het kosten?

Programma 1 - Bestuur en Veiligheid

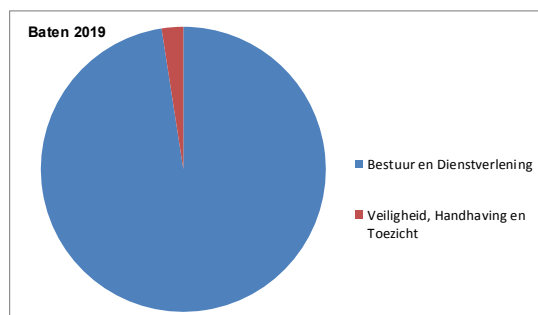
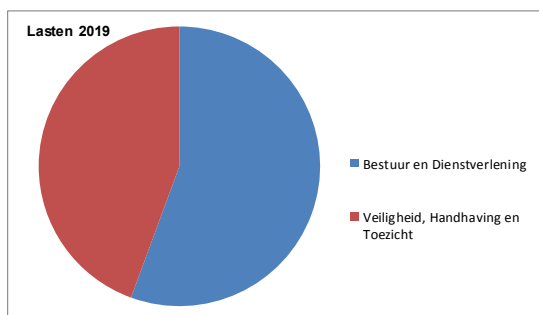
	Realisatie 2017	Begroting 2018 Nw.	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Incidenteel	€ 8	€ 34	€ 0	€ 2	€ 0	€ 17
Structureel (incl. organisatie)	€ 4.219	€ 4.293	€ 4.458	€ 4.453	€ 4.502	€ 4.501
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 4.227	€ 4.327	€ 4.458	€ 4.455	€ 4.502	€ 4.518
Baten						
Incidenteel	€ 5	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 587	€ 490	€ 419	€ 396	€ 408	€ 365
Totale baten (excl. bestemming)	€ 592	€ 490	€ 419	€ 396	€ 408	€ 365
Saldo excl. bestemmingen	-€ 3.635	-€ 3.837	-€ 4.039	-€ 4.059	-€ 4.094	-€ 4.153
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 3.635	-€ 3.837	-€ 4.039	-€ 4.059	-€ 4.094	-€ 4.153

nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 6.

	2017 Rek	2018 NW	2019	2020	2021	2022
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	-€ 1.826	-€ 1.886	-€ 2.061	-€ 2.035	-€ 2.055	-€ 2.093
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	-€ 1.810	-€ 1.951	-€ 1.978	-€ 2.023	-€ 2.039	-€ 2.060
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	-€ 3.635	-€ 3.837	-€ 4.039	-€ 4.058	-€ 4.094	-€ 4.153

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2019	2020	2021	2022
Bestuurlijke contacten; 5 jaar veteranendag		€ 2		
Gemeenteraad; bestuurswisseling				€ 4
Integraal veiligheidsbeleid; regionale veiligheidsscan (4 jaarlijks)				€ 13
TOTAAL	€ 0	€ 2	€ 0	€ 17

Kenmerkende onderdelen 2019-2022

- In de begroting 2019 en volgende jaren is rekening gehouden met het raadsbesluit van 28 juni 2018, waarbij is besloten de formatie van de raadsgriffie uit te breiden met 16 uur per week. Hiervoor is een extra budget van € 27.000 per jaar opgenomen.
- In 2019 is een extra budget van € 50.000 opgenomen voor het organiseren van verkiezingen voor Provinciale Staten, het Waterschap en het Europees Parlement. In 2021 wordt rekening gehouden met verkiezingen voor de Tweede Kamer. In 2022 zijn er vervolgens weer verkiezingen voor de Gemeenteraad. Voor elk van deze verkiezingen wordt een budget gereserveerd.
- Als gevolg van de langere geldigheidsduur van identiteitsdocumenten wordt rekening gehouden met een lagere legesopbrengst van afgerond € 55.000.
- De bijdrage aan de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) stijgt met € 53.000. Elke gemeente betaalt een bijdrage aan het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) van de VNG. Voorheen verzorgde het Rijk voor een rechtstreeks betaling aan de VNG vanuit het gemeentefonds. Nu zijn de middelen weer toegevoegd aan het gemeentefonds en betalen gemeenten zelf de bijdrage aan de VNG. Per saldo een administratieve, landelijk budgettaire neutrale verandering.
- In de begroting 2019 is rekening gehouden met de verhoogde bijdrage aan de regio Stedendriehoek voor de strategische board van ruim € 15.000. In totaal wordt de bijdrage aan de Regio geraamd op afgerond € 82.500. Tegenover de hogere bijdrage is een opbrengst geraamd voor ambtelijke inzet van € 50.000.
- De bijdrage aan de Veiligheidsregio is gebaseerd op de conceptbegroting van dit samenwerkingsverband. De Brummense bijdrage stijgt met ruim € 27.000 tot een totaalbedrag van afgerond € 967.000 per jaar.
- Vanaf 2019 wordt rekening gehouden met de nieuwe wijze van bijdrage (van input- naar outputfinanciering) aan de gezamenlijke milieudienst OVIJ (Omgevingsdienst Veluwe IJssel). De bijdrage stijgt met ruim € 19.000 en wordt voor 2019 geraamd op afgerond € 337.000. Daarnaast worden er taken uitbesteed aan de OVIJ vanwege pensionering van gemeentepersoneel. Hierbij gaat het om een bedrag van € 10.000 in 2019.

Portefeuillehouders: M. Wartena, E. van Ooijen en P.J.Q. Steinweg

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- CO2-neutraliteit
- Duurzaam landschap en biodiversiteit
- Circulariteit, klimaat en openbare ruimte
- Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek 2030
- Centrum Brummen
- Economie Recreatie en toerisme
- Cultureel Erfgoed en monumenten
- Verkeer en vervoer
- Ruimtelijke Ordening, Omgevingswet
- Wonen

Duurzaamheid, Energie, Klimaat en Circulair

Wat willen we bereiken?

In de komende periode zal het onderwerp duurzaamheid zich, in navolging van de nationale agenda, in de gemeente Brummen gaan verbreden. Ook de brief van de rekenkamercommissie waarin de VN-doelen voor duurzaamheid zijn afgezet tegen de grondhouding van de gemeentelijke organisatie gaat uit van verbreding. In essentie raakt het onderwerp nagenoeg alle beleidsdoelen van de gemeente. Dat vraagt om verdere verdieping. Bij de behandeling van het coalitieakkoord heeft de gemeenteraad van Brummen aangegeven dat zij zich nader wil oriënteren op het onderwerp duurzaamheid.

Hoewel de exacte opdracht vanuit de raad nog niet bekend is, is het wel duidelijk dat het onderwerp zich transformeert naar een breed beleidsterrein met een hoge urgentie waar raad en college samen met inwoners en tal van maatschappelijke partners, flink de schouders onder zal moeten gaan zetten. Om voortgang te maken stellen we voor de komende periode te kiezen voor een programmatische aanpak van de beleidsvelden energieneutraliteit (CO2-neutraliteit), klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Waarbij wij ons naast de grondhouding, willen blijven inzetten op twee belangrijke pijlers: die van de voorbeeldige overheid, waarbij wij in onze exploitatie en organisatie duurzaamheidsdoelen integraal afzetten, en die van verbindende overheid, waarbij wij de samenleving, binnen de geldende wettelijke kaders, zowel willen uitnodigen als in staat stellen hun verantwoordelijkheid te nemen.

Landelijk kader en regionale samenwerking

Het landelijk kader wordt bepaald door het klimaatakkoord (CO2 neutraliteit in 2050), het grondstoffenakkoord (volledig hergebruik van grondstoffen in 2050) en het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (water-robust en klimaatbestendig Nederland). Beleid en uitvoeringsprogramma's op het gebied van duurzaamheid van zowel de gemeente Brummen als provincie en regio zullen in lijn komen te liggen met dit landelijke kader. Belangrijke vraag daarbij is of de gemeente Brummen wil blijven vasthouden aan de regionale en lokale ambitie om 2030 energieneutraal te zijn of dat ze haar doelen aan de landelijke agenda wil aanpassen. Het gesprek met samenleving en raad zal daar duidelijkheid over geven.

De gemeente Brummen heeft nauwe relaties met de provincie Gelderland waar het gaat om duurzaamheid en circulariteit. Vanzelfsprekend zijn beiden partner in Het Gelders Energie Akkoord, maar werken beiden ook, samen met de industrie, aan omvangrijke ambities op het gebied van circulariteit en energie binnen het programma Eerbeek 2030. Ook de samenwerking in Cleantech Regio is essentieel. De ambities van acht gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen staan verwoord in de recent vastgestelde agenda van de regio voor de periode 2019-2023. De agenda valt samen met de landelijke opgave uit het klimaatakkoord om op regionaal niveau een Energie Strategie (REKS) te ontwikkelen. Brummen wil daarin haar verantwoordelijkheid nemen. Tot slot: aan de regionale tafel Duurzaam Landschap en Voedselbeleid komen voedselketens, natuurontwikkeling en biodiversiteit aan bod. Ook hier participeert de gemeente Brummen actief.

CO2 Neutraliteit

Wat willen we bereiken?

Brummen kent het Koersdocument Brummen Energieneutraal 2030. Het uitvoeringsprogramma van dit document heeft een aantal waardevolle resultaten en projecten opgeleverd. Zo liggen er grote kansen op beide perspectieven van de Trias Energetica, opwek en besparing. Zowel in termen van de distributie van warmte als van duurzame opwek. In 2019 willen we de doelen en het programma evalueren en aanscherpen. Vanzelfsprekend willen we projecten die nu al nagenoeg rijp zijn voor uitvoering niet onnodig 'in de wacht zetten', maar in uitvoering brengen, bijvoorbeeld de esco rond maatschappelijk vastgoed of het onderzoek naar business case warmtenet Eerbeek.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Actualisering van het Koersdocument en uitvoeringsagenda, gericht op een wenselijke versnelling met een focus op CO2-neutraliteit.	Als het Koersdocument Energieneutraliteit en de bijbehorende uitvoeringsagenda zijn geactualiseerd.
	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Opstellen van een Regionale Energie Strategie binnen de Cleantech Regio in inclusief een warmtevisie.	Als de regio de Regionale Energiestrategie heeft vastgesteld en de gemeente Brummen een warmtevisie heeft vastgesteld.
	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Onderzoek naar de mogelijkheden van van programmasturing inclusief een programmaplan.	Als er in 2019 duidelijkheid is over het al dan niet starten van een programmatische aansturing van de opgave.
	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Bevorderen dat binnen het programma Eerbeek 2030 in 2022 restwarmte van de industrie wordt gebruikt in zowel het industrieterrein Eerbeek Zuid als in 500 woningen.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft over de mogelijkheden waarlangs kan de industrie op Eerbeek Zuid zich kan aansluiten op de restwarmte van de papierproducerende bedrijven en er duidelijkheid is over de mogelijkheden waarlangs de eerste 500 woningen in bebouwde omgeving in Eerbeek Zuid zich kunnen aansluiten op de restwarmte van de papierproducerende bedrijven.
	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Bevorderen dat binnen het programma Eerbeek 2030 er in 2022 duidelijkheid is over de mogelijkheden van aardwarmte voor de papierindustrie en overige gebouwde omgeving.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft over de mogelijkheden van de inzet van aardwarmte voor zowel de industrie op Eerbeek Zuid als de overige bebouwde omgeving.
	Een energie neutrale gemeente in 2030.	Bevorderen van acties in de roadmap van de papierindustrie binnen het programma Eerbeek 2030.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft over de mogelijkheden van de industrie v.w.b. haar roadmap energieneutraliteit.
2	Duurzaamheid in gemeentelijk handelen	Een actieplan duurzaam inkopen opstellen.	Als er in 2019 een actieplan is vastgesteld en in uitvoering is.
3	Energieneutraal gemeentelijk vastgoed in 2030.	Implementeren van een esco die deze doelstelling garandeert.	Als in 2019 besluitvorming heeft plaatsgevonden die energieneutraal gemeentelijk vastgoed in 2030 bevordert.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
34	Hernieuwbare elektriciteit	Percentage. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2014: 5,3 % 2015: 5,3 %	RWS

Duurzaam landschap en biodiversiteit

Wat willen we bereiken?

De natuurgebieden en de verschillende landschapstypen zoals benoemd in Ligt op Groen (IJsselvallei, de Oeverwal, het arcadisch landschap en de Veluwe flank) zijn in meerdere opzichten waardevol. Daarom willen we er voor zorgen dat deze gebieden zo veel mogelijk in stand worden gehouden en dat ingrepen zoveel als mogelijk gericht zijn op behoud of ontwikkeling van de waardevolle eigenschappen van deze landschappen. In een plattelandsgemeente als Brummen zullen ontwikkelingen op het gebied van landbouw, natuur, klimaat, zich zeker gaan vertalen in de kwaliteit van het landschap, groen, water, bodem en biodiversiteit.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Meer biodiversiteit in het landschap.	Meer soortgericht bermbeheer.	Als we meer gebiedseigen soorten waarnemen en de hoeveelheid invasieve soorten afneemt.
		Dunning bossen met verjonging door loofhout.	Als we spontane hergroei van inheemse soorten krijgen in onze (gedunde) bossen.
2	Behoud van karakteristieke landschapkenmerken.	Uitvoeren van benodigd onderhoud.	Als de landschapselementen in stand blijven en hun functie behouden.
		Ondersteunen van vrijwilligers.	Als vrijwilligers werkzaamheden in het landschap uitvoeren die bijdragen aan het behoud van landschapselementen.
		Subsidiëring projecten door voortzetten landschapscontract.	Als er projecten gerealiseerd worden die bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit of biodiversiteit.
3	Een duurzaam landschap.	In samenspraak met lokale partijen en de regionale tafel Voedselkwaliteit onderzoeken we lokaal en regionaal voedselbeleid.	Wanneer we: -Deelnemen aan de tafel Duurzaamvoedselbeleid van de Cleantech regio. -Hebben opgehaald welke verschillende initiatieven er lokaal spelen en mogelijkheden in beeld hebben om "koplopers" te ondersteunen. -Een vertaalslag hebben gemaakt van regionaal naar lokaal voedselbeleid.
		In samenspraak met inwoners en organisaties ontwikkelen we uitgangspunten voor een klimaatbestendig landschap met aandacht voor biodiversiteit en bodemkwaliteit.	Wanneer de gemeente actief betrokken is bij de lokale initiatieven en projecten die spelen op het gebied van klimaatbestendig landschap, biodiversiteit en bodemkwaliteit in opmaat naar een verdiepingsslag en het vaststellen van uitgangspunten voor een klimaatbestendig landschap in 2020.

Circulariteit, klimaat en openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Met het grondstoffenakkoord zijn op nationaal niveau afspraken gemaakt op het gebied van circulariteit: in 2050 worden alle grondstoffen voor 100% gerecycled. De gemeente Brummen heeft in samenspraak met Circulus Berkel haar ambities vastgelegd. Maar we zien ook ontwikkelingen buiten de consumenten-stroom om waar de gemeente Brummen haar rol als verbindende overheid in kan vullen. Vergelijkbaar met retourneren van 4 miljoen kuub biogas naar de papierindustrie.

Maar er liggen ook kansen in groenbeheer en wegenonderhoud. De afgelopen jaren is er weinig geïnvesteerd in het onderhoud van de openbare ruimte. Dit heeft geleid tot ongewenste beheersituaties. De komende jaren willen we een verbeterslag in de openbare ruimte doorvoeren waarbij een integrale aanpak centraal staat. Klimaatontwikkelingen in de vorm van frequenter optredende extreme hoosbuien en perioden van droogte en extreme hitte geven aanleiding om de openbare ruimte beter te benutten

voor de retentie van hemelwater en te voorzien van klimaatbestendige beplantingen die een gunstig effect op de temperatuur hebben.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een toekomstbestendige representatieve openbare ruimte waarin samen met inwoners gewerkt wordt aan een gezonde en veilige leefomgeving met een grotere biodiversiteit.	Beheer van de openbare ruimte naar B-niveau brengen.	Als de verhoging van het onderhoudsniveau bijdraagt tot een hogere waardering van de openbare ruimte door onze inwoners.
		Ruimte geven aan participatie bij het beheer van de openbare ruimte.	Als inwoners geen belemmeringen ervaren om te participeren in het beheer.
		Omvormen van wegen en plantsoenen naar een meer klimaatbestendige inrichting.	Als de omvorming bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen en met de beschikbare middelen ook duurzaam onderhouden kan worden.
		De openbare ruimte op een natuurvriendelijke manier beheren.	Als het beheer van de openbare ruimte bijdraagt aan meer biodiversiteit en het beheer gedragen wordt door de inwoners.
2	10 kg restafval per inwoner per jaar in 2030.	Opstellen grondstoffenbeleid- en uitvoeringsplan voor de jaren 2019-2022.	Als in 2019 een scheidingspercentage van 70% wordt behaald.
3	Duurzame openbare verlichting die in 2021 minstens 20% minder energie verbruikt dan in 2013.	Vervanging 40% van de traditionele verlichting door LED-verlichting in de jaren 2018-2021.	Als in 2019 50 % van de geplande hoeveelheid lichtmasten en armaturen vervangen is.
4	Doelmatig beheer van het rioleringsstelsel waarbij de kans op wateroverlast als gevolg van hevige neerslag zo veel mogelijk beperkt wordt.	Uitvoering vGRP 2016-2020.	Als de geplande werkzaamheden voor 2019 gerealiseerd zijn.
		Verplaatsen riooloverstortvoorziening Elzenbos.	Als de riooloverstort gerealiseerd is en er geen vuil water meer in het open water in de woonwijk stroomt.
5	Een veilig te gebruiken wegennet.	Uitwerking meerjarenbeeld wegenbeheerplan.	Als we een meerjarige financiële doorkijk hebben voor wegonderhoud.
6	Een klimaatbestendige inrichting van het buitengebied.	Participeren in het project WaardeVOL Brummen.	Als er draagkracht is voor de uitvoer van klimaatmaatregelen.
		Het opwaarderen van sloot- en duikeronderhoud.	Als in 2019 het onderhoud voldoet aan de geldende eisen van het waterschap en achterstallig onderhoud, dat overlast bij derden geeft, weggewerkt is.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
33	Omvang huishoudelijk afval.	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	2014: 144 kg 2015: 143 kg 2016: 104 kg	CBS

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Agenda Cleantech Regio 2019 – 2023	2018	
Integrale visie beheer Openbare Ruimte	2018	ntb
Parkeernota	2007	
Koersdocument Duurzame energie 2016-2018	2016	2019
Beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2020	2016	2020
Beheerplan wegen 2016-2020	2016	2018
Uitvoeringsplan 'Van afval naar grondstof'	2015	2018

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020	2015	2020
Speelplan 'Brummen kiest voor Creatief!	2008	
Toekomstvisie 2030 'Innoveren met oude waarden'	2014	
Landschapscontract Brummen 2014-2018	2014	2018
Afvalbeleidsplan 2013-2017	2013	2017
Beleidsplan gemeentelijke gebouwen	2013	2018
Nota Faunabeheer	2011	
Groen Werken 'Leidraad Flora en Fauna-wet & beheer openbare ruimte	2018	
Waterplan Brummen	2008	
Landschapsbeleidsplan	2008	
Bosplan Eerbeek	2003	
Groenstructuurplan kern Brummen	2003	
Groenstructuurplan kern Eerbeek	2003	
Bomenvisie 'Zorgen voor Brummens Bekroning'	2000	

Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek 2030

Wat willen we bereiken?

De realisatie van het vastgestelde bestemmingsplan “Eerbeek” wordt voortvarend opgepakt.

De woningbouw in Lombok start zo spoedig mogelijk. Voor woningbouw in het algemeen geldt dat we zo spoedig mogelijk in overleg met betrokken partijen gaan om te komen tot realisatie van betaalbare huurwoningen voor starters, middeninkomens en senioren.

Eerbeek 2030 vergt een langdurige investering van de gemeente in tijd en financiën. Nadat het bestemmingsplan in werking is getreden kunnen we aan de slag met woningbouw en de verdere ontwikkeling van het centrum. En de papierindustrie kan zich oriënteren op de gewenste ontwikkelingen. We continueren het tripartite overleg met provincie en industrie.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Verder uitwerken van het samenwerkingsverband tussen provincie, IKEL en gemeente	Sluiten van een intentieovereenkomst en een samenwerkingsovereenkomst.	Als in 2019 een intentie- en samenwerkingsovereenkomst is gesloten.
2	Realiseren van een Logistiek Centrum Eerbeek.	Verkennen en planvoorbereiding.	
3	Herstructurering Eerbeekse Enk (Veluwonen).	Start bouw 1 ^{ste} woningen (sloop in 2018).	Als in 2019 de bouw is gestart.
4	Realisatie woningen Lombok.	Start bouw 1 ^{ste} fase.	Als in 2019 de bouw is gestart.
5	Verbeteren stationsomgeving.	Afronding uitvoering van groenonderhoud, vullen bloembakken, opknappen toiletgebouw, plaatsen treinstellen, etc	Als in 2019 het aangezicht van de stationsomgeving zichtbaar is verbeterd.
6	Opstellen Masterplan centrum Eerbeek.	In samenspraak met inwoners en stakeholders een nieuw masterplan voor het centrum van Eerbeek afronden.	Als in 2019 een Masterplan is vastgesteld.
7	Opstellen Masterplan Eerbeekse Beek.	In samenspraak met inwoners en stakeholders een nieuw masterplan voor de Eerbeekse beek afronden.	Als in 2019 een Masterplan is vastgesteld.
8	Een veilige en verbeterde verbinding tussen N787 en N786 over de Loubergweg / Coldenhoveseweg.	Dit binnen de projectorganisatie N786 bepleiten en binnen de samenwerking onder de vlag van Eerbeek 2030 in de verkenningsfase opnemen.	Wanneer er één integraal project ontstaat waarbij de N786 en de huidige gemeentelijke weg over Eerbeek-Zuid worden verbeterd. Waarbij onderzocht wordt of het wegbeheer aan de provincie kan worden overgedragen.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Programmaplan 'Ruimte voor Eerbeek'	2017	2018
Ruimtelijke economische visie Eerbeek	2017	2021
PlanMer Eerbeek	2018	N.v.t.
Bestemmingsplan Eerbeek	2018	N.v.t.

Centrum Brummen

Wat willen we bereiken?

Ons toekomstbeeld van Brummen: Een dorp zoals een dorp hoort te zijn, met ondernemers die een ambacht uitoefenen. Enkele aandachtspunten in het centrumplan zijn:

- Aanpak leegstaande winkelpanden;
- Wonen;
- Herinrichting Marktpllein;
- Verbetering verbinding naar Bronkhorst;
- Van Limburg Stirumplein.

In nauwe samenwerking met onder andere de dorpsraad, ondernemers, de woningstichting, projectontwikkelaars en de betrokken inwoners willen we komen tot een integrale aanpak van het centrum, die is gericht op ontwikkeling, investering en beheer. Betrokkenen wordt actief gevraagd welke rol men zou willen hebben bij de voorbereiding en uitwerking van initiatieven en opgaven.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.	Opstellen van een centrumplan. Ondersteunen van plannen voor opwaardering route Brummen – Bronkhorst.	Als in 2019 een centrumplan is vastgesteld.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Structuurvisie Centrumplan Brummen	2011	2018
Kwaliteitsimpuls Brummen-Bronkhorst	2012	-
Brugverbinding Brummen-Bronkhorst, rapportage werkgroep	2018	-

Economie, Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken?

Een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en winkels is essentieel. Daarvoor creëren we als gemeente voorwaarden: in fysieke zin (bereikbaarheid, parkeren, digitaal), vergunningtechnisch en in dienstverlening. Door lokaal en duurzaam aan te besteden versterken we de lokale economie.

De gemeente voert een pro-actief verkoopbeleid inzake voor industrie beschikbare grond. Daarin doen we mee met het rode loper beleid van de Cleantech Regio. We dragen bij aan de vestiging van startups, de ontwikkeling van nieuwe businesscases en het succes van hotspots als broedplaatsen van innovatie, businessversnelling en netwerken.

De afgelopen jaren kwam het nieuwe Regionaal Programma Werklocaties tot stand; we zijn als regio daarin één gesprekspartner voor de provincies. Regionaal wordt gewerkt aan een integrale gebiedsaanpak voor verduurzaming van bedrijventerreinen en aan nadere afspraken over de omvang en locaties van bedrijventerreinen.

Recreatie en Toerisme vormt een belangrijke sector in het MKB. Landschap en groen zijn een 'unique selling point' van de gemeente. Initiatieven voor versterking en uitbreiding komen van particuliere ondernemers en organisaties, mede langs de lijnen uit de visie 'Sterk in Verblijf' die met/vanuit de sector is opgesteld. De Stichting Visit Brummen Eerbeek is daarin partner van de gemeente voor gastheerschap, lokale gebiedsmarketing en ontwikkeling van samenwerking in de sector.

De toeristenbelasting is sinds 2012 niet verhoogd. Vanaf 2019 kan deze verhoogd worden met de inflatiecorrectie. Vijfentwintig procent van de jaarlijkse opbrengsten uit de toeristenbelasting wordt aan de reserve Recreatie en Toerisme toegevoegd. We geven de komende jaren onder meer aandacht aan aantrekkelijke fietsroutes door het buitengebied en (fiets-) toegangsroutes naar de centra van Brummen en Eerbeek.

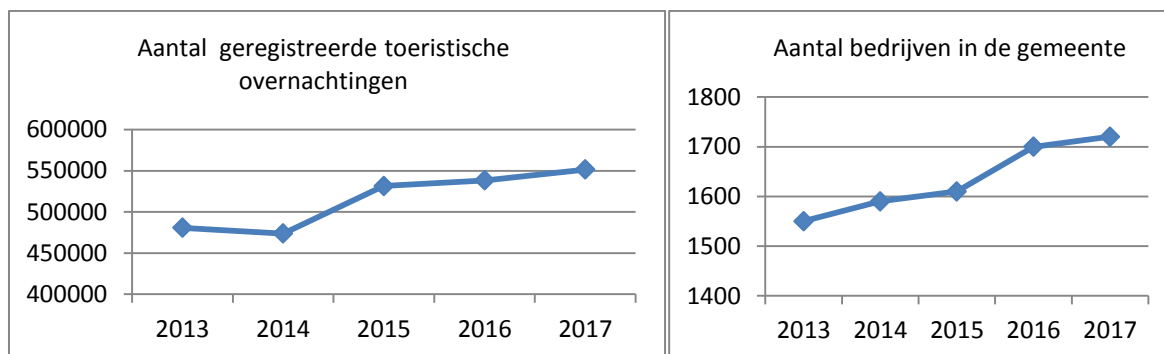
	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Verbetering van het huidige ondernemersklimaat/vestigingsklimaat.	Realisatie van Ondernemerspanel, (2x per jaar).	Als in 2019 een ondernemerspanel is gerealiseerd.
2	Tegengaan van de verrommeling van het bestaande bedrijventerrein De Hazenberg.	In gesprek met ondernemers.	Als de verrommeling eind 2019 zichtbaar is afgenomen.
3	Groei van het aantal overnachtingen, werkgelegenheid en bestedingen in de toeristische sector.	25 procent van de opbrengst toeristenbelasting komt ten goede aan Recreatie en Toerisme. Ondersteunen van een actieve aanpak door de sector, in samenwerking met o.a. de Stichting Visit Brummen Eerbeek.	Als het aantal toeristische overnachtingen in 2019 is gestegen naar 555.000.
4	Versterking van het ruimtelijk en/of programmatisch aanbod in van recreatie & toerisme, o.b.v. de visie 'Sterk in verblijf'.	Een investeringsplan gebaseerd op de reserve recreatie & toerisme en de bijdrage aan de begroting uit de toeristenbelasting.	Als in 2019 een investeringsplan is vastgesteld.
5	Een goede relatie met het MKB en de grote bedrijven in de gemeente.	In bedrijfscontacten ophalen welke rol de gemeente kan spelen en dit vertalen naar beleid en/of activiteiten.	Als Brummen beter dan landelijk gemiddeld scoort in de peiling van MKB-Nederland over de MKB vriendelijkste gemeente van Nederland 2018/2019.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Visie 'Brummen Eerbeek Sterk in Verblijf'.	2018	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
14	Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).	2015: 45,2 2016: 45,6 2017: 45,8	LISA
15	Bruto gemeentelijk product	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt gemeten.	2013: 125	Atlas voor gemeenten
16	Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2015: 124,5 2016: 129,5 2017: 133,7	LISA
Lokaal	Banen in recreatie en toerisme	Het aantal banen in Recreatie en Toerisme per 1.000 inwoners	2014: 44,7 2015: 46,9 2016: 47,0	LISA

Cultureel erfgoed en monumenten

Wat willen we bereiken?

Het bezitten en bewonen van een monument brengt meer met zich mee dan het feitelijk gebruik van zo'n pand. Het gaat om het behoud van culturele waarden. De eigenaar-bewoner speelt daarbij een cruciale rol met niet alleen de lusten van het pand, maar ook met de lasten.

De gemeente kan een rol spelen in het op weg helpen van inwoners in ingewikkelde regelgeving en in een lobby bij het Rijk en provincie om de fiscale aftrek voor rijksmonumenten te behouden en voor gemeentelijke monumenten mogelijk te maken.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Het behoud van de culturele waarden.	Op aanvraag verstrekken van informatie over geldende regelgeving en financieringsmogelijkheden.	Als er geen klachten zijn over de gemeentelijke informatievoorziening.

Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Een veilige verkeersafwikkeling binnen de gemeente waarbij doorgaand verkeer zo veel mogelijk via provinciale wegen om de kernen heen geleid wordt.

Vanuit de Cleantech Regio is de ambitie om in 2023 het vervoer in de regio snel, slim en schoon te hebben. Er moeten grote stappen gezet worden naar een fossielvrije mobiliteit door meer gebruik te maken van de fiets en openbaar vervoer.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een maximumsnelheid van 80 km/uur op de N348 ter hoogte van de kern Brummen.	Lobbyen bij de provincie.	Als de maximumsnelheid op de N348 is teruggebracht naar 80 km/uur.
2	Minder doorgaand vrachtverkeer in de kern Brummen.	Onderzoek mogelijkheden doorgaand vrachtverkeer te beperken.	Als doorgaand vrachtverkeer de kern Brummen mijdt.
3	Een veilige fietsverbinding tussen Eerbeek en Zutphen.	In beeld brengen gevaarlijke situaties en waar mogelijk deze veiliger maken in combinatie met voorlichting.	Als scholieren veilig kunnen fietsen tussen Eerbeek en Zutphen.
4	Een goede inpassing van de N786 in onze gemeente en opwaardering van de kanaalroute.	De eerste fase N786 (Dieren – Eerbeek) meenemen in Eerbeek 2030.	Als de oplossing N786 bijdraagt aan de doelen van Eerbeek 2030.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan	2011	2021
Kadernota Basismobiliteit 'Op Weg'	2015	
<u>Gemeenschappelijke regeling Basismobiliteit</u>	2016	n.v.t.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
12	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met motorvoertuig.	Percentage als aandeel van het totaal aantal ongevallen.	2014:10% 2015: 6%	VeiligheidNL
13	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser.	Percentage als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	2014: 9% 2015: 9%	VeiligheidNL

Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. Het ambitieniveau van de gemeente Brummen ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet is consoliderend. Dit betekent een interne focus en aanpassing van bestaande werkwijzen en systemen waar nodig met als doel zo snel mogelijk te komen tot een stabiele situatie.

Brummen is dus geen koploper in het onderzoeken van nieuwe werkwijzen en benodigde aanpassingen in systemen en processen ten behoeve van de Omgevingswet. Ons motto is 'de basis op orde'. De basale dienstverlening staat voorop. De invoering van de Omgevingswet dient zodanig plaats te vinden dat de kosten van deze verandering worden geminimaliseerd en de verandering niet gaat leiden tot problemen in de uitvoering.

Een belangrijk deel van de veranderingen die de Omgevingswet teweeg brengt heeft te maken met communicatie en participatie. Die verandering past uitstekend in de organisatieverandering die onder de naam 'Wij werken voor Brummen' sinds 2016 wordt doorgevoerd. Kortom, de gemeente focust zich op het op orde krijgen van de geo-informatie, op de bewustwording in de organisatie, op het up-to-date maken van beleidsstukken waardoor een basis wordt gelegd voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

De meeste gemeenten zorgen ervoor dat zij ruim op tijd een nieuwe omgevingsvisie kunnen vaststellen. Wil dat een breed gedragen visie zijn dan is het zaak om in 2019 te starten met de voorbereiding (een startdocument of voorbereidingsdocument). Hierbij is het nog een vraag of de visie Ligt op Groen! en de toekomstvisie worden aangepast en aangevuld, of dat een geheel nieuw traject wordt opgestart. In de voorbereiding van de omgevingsvisie wordt ook bepaald hoe wordt omgegaan met communicatie en participatie. Een rekenkamerbrief over "Duurzaamheid als grondhouding" van maart 2018 bevat een pleidooi voor verbreding van de aanpak op duurzaamheid. Dit aspect verdient zeker een plek in de te ontwikkelen Omgevingsvisie.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Bewustwording in de organisatie.	Scholen en trainen van medewerkers. Een pilot uitvoeren vooruitlopend op de Omgevingswet.	Als eind 2019 scholing en training heeft plaatsgevonden. Als eind 2019 een pilot loopt of is afgerond.
2	Actuele beleidsstukken; van voorschriften naar doelen.	Inventariseren van beleidsstukken en per beleidsveld bepalen welke doelen relevant zijn. Overleg en afstemming met en tussen beleidsvelden, en met andere partijen zoals het waterschap, Omgevingsdienst, veiligheidsregio en GGD.	Actuele beleidsstukken; van voorschriften naar doelen.

3	Een actueel geo-informatiesysteem dat de basis is voor het opstellen van alle digitale plannen in het kader van de Omgevingswet.	Actueel maken en houden van gegevens in de basisregistraties zoals de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en Basisregistratie Kadaster (BRK).	Een actueel geo-informatiesysteem dat de basis is voor het opstellen van alle digitale plannen in het kader van de Omgevingswet.
---	--	---	--

Wonen

Wat willen we bereiken?

Een vertrouwd en dorps woonklimaat in een economische vitale gemeente met een duurzaam en sociaal karakter. In de gemeente Brummen is het goed wonen voor jong en oud, omdat de gemeente een gedifferentieerd aanbod heeft van kwalitatief hoogwaardige woningen.

We streven naar meer uitbreidingsmogelijkheden voor kleine kernen om de leefbaarheid van deze kleine kernen te waarborgen. In het buitengebied staan we open voor creatieve oplossingen bij het herindelen van bestaande gebouwen.

Nieuwe woningen zouden op zo'n manier gebouwd moeten worden dat ze flexibel zijn qua indeling waardoor ze mee kunnen groeien met de bewoners, voor kleine gezinnen, maar ook ouderen en eventueel van functie kunnen veranderen waar dat nodig is en aansluiten bij de vraag.

We staan open voor meer creativiteit en diversiteit in de architectuur van de woningen waardoor wijken en buurten zich meer van elkaar kunnen onderscheiden, bijvoorbeeld via welstandsvrij bouwen. We zorgen dat inwoners, bedrijven, maatschappelijke partners en overige stakeholders zich bewust zijn van de noodzaak tot verduurzaming en klimaatbestendig bouwen en herstructureren. Hierbij gaan we ook onderzoeken hoe we in de toekomst van het gasnet af kunnen. Een wijkgerichte aanpak is hierbij het uitgangspunt. Wij stimuleren innovatie en bieden ruimte aan (experimentele) initiatieven. Daarbij stellen we ons ook de vraag waar zich belemmeringen voordoen die verduurzaming frustreren en hoe we die belemmeringen weg kunnen nemen. Het dossier wonen en duurzaamheid / klimaat zijn op dit onderwerp onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De gemeente Brummen blijft investeren in een goede relatie met onze lokale woningstichting. We zijn enthousiast over de nabijheid en ambities van Veluwonen die verspreid over de dorpen zo'n ongeveer 4000 huurhuizen beheert en haar huurders nu en in de toekomst goed wil laten wonen in een betaalbare woning van een duurzame kwaliteit.

Naast samenwerken met Veluwonen werkt Brummen samen in de Cleantech regio op het gebied van wonen. Omdat de Regionale woonagenda is verlopen en de provincie in de toekomst vooral op kwaliteit wil gaan sturen, wordt er gewerkt aan een nieuwe Regionale woonagenda. De agenda zal opgebouwd worden uit verschillende bouwstenen om samen te zorgen voor toekomstbestendige steden, kernen en platteland. Er wordt ingezet op de bestaande woningvoorraad en dragen we met nieuwbouw bij aan de juiste woning, voor de juiste doelgroep, op de juiste plek, in onze regio. De Regionale woonagenda is na de zomer van 2018 gereed. Hierna kan deze vertaald worden in ons lokale beleid.

De pijlers van het woonbeleid blijven ook de komende jaren overeind, maar er komt een focus op het verduurzamen van de bestaande voorraad. De komende jaren zetten we in op bewustwording onder de inwoners, maatschappelijke partners en overige stakeholders. We stimuleren bij nieuwe planvorming energieneutrale en klimaatneutrale nieuwbouw en bieden ruimte aan experimentele initiatieven.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een toekomstbestendige en duurzame woningvoorraad.	Actualisering van de woonvisie inclusief uitvoeringsprogramma en afwegingskader.	Als in 2019 een actuele Woonvisie is vastgesteld.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Woonvisie 'Wonen in de gemeente Brummen' 2016-2025, incl. uitvoeringsprogramma en afwegingskader woningbouw</u>	2016	2019

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
35	Gemiddelde WOZ-waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen in euro's	2015: € 233.000 2016: € 233.000 2017: € 236.000	CBS
36	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2014: 4,3 2015: 1,8 2016: 1,5	Basisregistratie adressen en gebouwen
37	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	2016: 80,2% 2017: 80,8% 2018: 81,1%	CBS
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (eigenaar/bewoner)	2015: € 569 2016: € 565 2017: € 557 2018: € 549.	COELO
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (eigenaar/bewoner)	2015: € 832 2016: € 817 2017: € 802 2018: € 781	COELO

Wat mag het kosten?

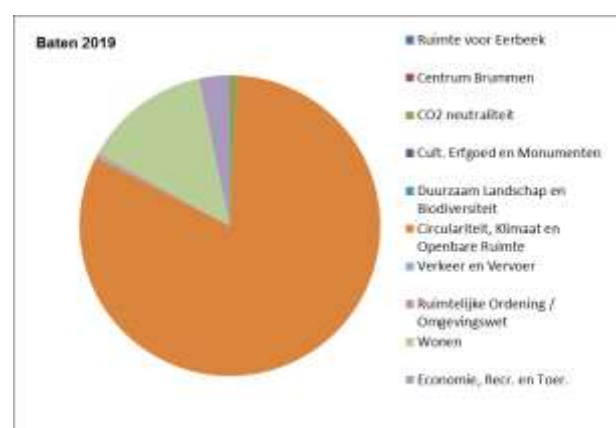
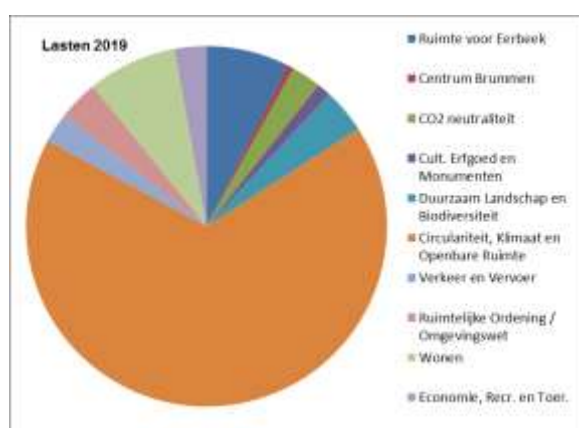
Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer

	Realisatie 2017	Begroting 2018 Nw.	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Incidenteel	€ 4.110	€ 1.665	€ 144	€ 42	€ 21	€ 10
Structureel (incl. organisatie)	€ 9.875	€ 8.762	€ 8.813	€ 9.482	€ 9.963	€ 10.277
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 13.985	€ 10.428	€ 8.957	€ 9.524	€ 9.984	€ 10.287
Baten						
Incidenteel	€ 5.068	€ 1.216	€ 180	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 7.149	€ 5.135	€ 5.079	€ 5.032	€ 4.832	€ 4.834
Totale baten (excl. bestemming)	€ 12.217	€ 6.351	€ 5.260	€ 5.032	€ 4.832	€ 4.834
Saldo excl. bestemmingen	-€ 1.768	-€ 4.076	-€ 3.697	-€ 4.492	-€ 5.153	-€ 5.453
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 295	€ 209	€ 175	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 771	€ 1.264	€ 579	€ 637	€ 735	€ 727
Bestemmingen per saldo	€ 476	€ 1.055	€ 404	€ 637	€ 735	€ 727
Saldo incl. bestemmingen	-€ 1.292	-€ 3.022	-€ 3.293	-€ 3.855	-€ 4.418	-€ 4.726
	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 6.

	2017 Rek	2018 NW	2019	2020	2021	2022
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Ruimte voor Eerbeek	-€ 413	-€ 442	-€ 681	-€ 731	-€ 756	-€ 756
Centrum Brummen	-€ 16	-€ 50	-€ 50	-€ 100	-€ 100	-€ 50
CO2 neutraliteit	-€ 85	-€ 93	-€ 198	-€ 298	-€ 414	-€ 514
Cult. Erfgoed en Monumenten	-€ 76	-€ 116	-€ 110	-€ 111	-€ 111	-€ 121
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	-€ 379	-€ 449	-€ 366	-€ 367	-€ 368	-€ 368
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	-€ 1.568	-€ 1.204	-€ 1.347	-€ 1.583	-€ 1.949	-€ 2.172
Verkeer en Vervoer	-€ 102	-€ 387	-€ 230	-€ 230	-€ 230	-€ 231
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	€ 479	€ 165	€ 310	€ 385	€ 410	€ 435
Wonen	€ 961	-€ 48	€ 66	€ 17	€ 27	€ 28
Economie, Recr. en Toer.	-€ 93	-€ 68	-€ 67	-€ 67	-€ 107	-€ 107
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-€ 1.292	-€ 3.022	-€ 3.293	-€ 3.855	-€ 4.418	-€ 4.726

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2019	2020	2021	2022
Duurz energie; Wet Milieubeheer (motie 11 perspectiefnota 2018)	€ 7	€ 9		
Duurz energie; Gelders energie akkoord (motie 11 perspectiefnota 2018)	€ 16			
Duurzame energie; circulair bermgras (uit reserve)	€ 6	€ 6	€ 6	
Duurzame energie; gebiedsgericht grondwaterbeheer (uit reserve)	€ 10	€ 5	€ 5	
Duurzame energie; maatregelen hogere waarde woningen Eerbeek-Zuid	€ 66			
Duurzaamheid; incidentele projecten	€ 25			
Openb ruimte en afval; Onderzoekskosten gemeentelijk rioleringsplan (GRP)		€ 20		
Openb ruimte en afval; kiepkar begraafplaatsen	€ 4			
Openb ruimte en afval; transportwagen begraafplaats Hall		€ 2		
Openb ruimte en afval; Urnenzuil begraafplaats Brummen			€ 10	
Landgoederen en cult. erfgoed; actualiseren archeologiebeleid				€ 10
Verbeteren fietsverbindingen t.b.v. onderwijs en sport	€ 10			
TOTAAL	€ 144	€ 42	€ 21	€ 10

Toelichting op de geraamde incidentele baten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2019	2020	2021	2022
Duurz energie; Bijdrage provincie Gelders Energie akkoord (motie 11 perspectiefnota 2018)	€ 5			
Bijdrage "Ligt op Groen" vanuit complex Elzenbos II	€ 175			
TOTAAL	€ 180	€ 0	€ 0	€ 0

Kenmerkende mutaties 2019-2022

- Op basis van de behandeling van de Perspectiefnota 2018-2021 (motie 18) is voor de periode 2018-2021 een jaarlijks budget van € 100.000 opgenomen voor het inlopen van achterstanden in het onderhoud van de openbare ruimte.
- De meerjarig opgenomen ramingen voor het project circulair bermgras en grond(water)beheer komen ten laste van de reserve Duurzaamheid.
- Uitgangspunt bij de verwijdering van huishoudelijk afval en het rioolbeheer is 100% kostendekking. Jaarlijkse overschotten of tekorten worden op rekeningsbasis verrekend met de beschikbare reserve en voorziening. Gezien de stand van deze fondsen en de te verwachten kostenontwikkeling richting 2019 en volgende jaren, kunnen de tarieven 2019 voor de afvalstoffenheffing worden verlaagd. Het vastrecht deel daalt met 10%. Het tarief van de groene container daalt met 20%. Voor de rioolheffing 2019 kunnen de tarieven met 5,0% naar beneden worden bijgesteld. Meer informatie over de totale lastendruk staat in de paragraaf Lokale heffingen.
- In de begroting is vanaf 2019 rekening gehouden met een gemeentelijk aandeel van € 90.000 in de verbetering van het Hallsepad, het Eerbeekse Veldpad en het Soerensezand. In totaal gaat het om een investering van € 560.000 die gedeeltelijk door de Provincie Gelderland wordt gefinancierd en gedeeltelijk ten laste van het gemeentelijk wegenfonds komt. De kapitaallasten van het gemeentelijk aandeel komen ten laste van de reserve Toerisme en Recreatie.
- Voor CO2 neutraliteit is extra budget geraamd € 75.000 structureel en € 25.000 incidenteel voor uitbreiding van formatie, plankosten en incidentele projecten in 2019. Dit bedrag loopt meerjarig op. In 2020 € 250.000, 2021 € 375.000 en 2022 € 475.000.

- De opbrengst bouwleges is voor 2019 incidenteel verhoogd met € 50.000.
- Voor plan Eerbeek is budget opgenomen voor plankosten, inhuur en onderzoekskosten. In 2019 € 250.000, 2020 € 300.000, 2021 en 2022 per jaar € 325.000.
- Voor Centrumplan Brummen is extra budget geraamd voor uitbreiding van formatie en procesgeld. In 2019 gaat het om € 50.000. Voor de jaren 2020 en 2021 € 100.000 en voor 2022 € 50.000.
- Voor de invoering van de Omgevingswet is in 2019 een bedrag geraamd van € 25.000. Vanaf 2020 loopt dit bedrag op naar € 100.000 en voor de jaren 2021 en 2022 komt daar € 25.000 jaarlijks extra bovenop. Het verhoogde budget is ook nodig om het bestemmingsplan buitengebied te herzien.

Portefeuillehouders: J. Pierik - van der Snel en M. Wartena**Dit programma gaat over de volgende werkgebieden**

- Werk en Inkomen
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn
- Sport, kunst en cultuur
- Jeugdzorg
- Volksgezondheid
- Onderwijs en Kinderopvang

Sociaal Domein, algemeen

We staan voor grote uitdagingen. De bevolking vergrijst, inwoners wonen langer thuis en doen steeds meer een beroep op voorzieningen in het sociaal domein. De reserve sociaal domein is vanaf 2020 uitgeput en de middelen die het rijk beschikbaar stelt lopen verder terug. Vanaf 2019 zijn we zelf verantwoordelijk voor onze WSW-medewerkers. Toch is het onze ambitie om inwoners betere zorg te bieden. We zetten het huidige beleid zoveel mogelijk voort, maar we kunnen niet alles wat we willen, dat kan alleen als we structureel financieel gezond blijven.

Daarom richten we ons binnen het sociaal domein op de volgende speerpunten:

- De vraag van inwoners, versterking van zelfredzaamheid en eigen regie staan centraal;
- We zorgen voor nog betere ondersteuning van inwoners met een zorgvraag;
- Meer arbeidsparticipatie;
- We zorgen dat iedereen de zorg krijgt die nodig is.

Uitgangspunten zijn:

- Team voor Elkaar bepaalt welke zorg passend is binnen de kaders die de gemeenteraad stelt;
- Geen verspilling van middelen door versnippering;
- Als de totale kosten structureel hoger zijn dan de geraamde inkomsten (voor de taken na de decentralisaties in 2015) en ramingen in de begroting in 2018 (voor de overige taken in het sociaal domein) doen wij voorstellen om het beleid te wijzigen om de kosten te verlagen tot het bovenstaande niveau. Als dit onvoldoende middelen oplevert om de gewenste zorg te blijven bieden, dan kunnen we voorstellen deze tekorten aan te vullen met middelen buiten het sociaal domein;
- We zorgen dat op elk gewenst moment de informatie beschikbaar is om als raad, als college en als organisatie te kunnen sturen;
- Subsidie-afspraken zijn gebaseerd op (contract)afspraken over doelen, resultaten en wie wat doet;
- We richten zo min mogelijk voorzieningen in voor specifieke doelgroepen;
- We meten de effecten van beleid en uitvoering.

We continueren het programmatisch werken met het programma Samen Goed voor Elkaar. Het programmaplan wordt na de besluitvorming over het bestuursprogramma en de begroting 2019 waar nodig aangepast en voorzien van een nieuw inspanningsplan 2019.

Programma-brede uitgangspunten zijn:

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Per kwartaal rapportage monitor sociaal domein.	Als de raad per kwartaal een rapportage monitor sociaal domein ontvangt.
2	Integrale zorg en ondersteuning volgens het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en het	We ontwikkelen een integrale kadernota sociaal domein.	Als een integrale kadernota sociaal domein is opgesteld die de bestaande beleidsnota's voor de Jeugdwet, WMO, Participatiewet en algemene voorzieningen vervangt.

	leefringenmodel.		
3	Integrale zorg en ondersteuning volgens het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en het leefringenmodel.	Binnen het Verbetertraject Team voor Elkaar (TVE) zal specifiek het werken volgens 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur verbeterd worden om mede versnipperde inzet van zorg en ondersteuning te beperken. Daarnaast wordt gekeken naar het beperken van interne en externe overleggen.	Wanneer uit het cliënt ervaringsonderzoek blijkt dat inwoners van oordeel zijn dat het TVE werkt volgens het uitgangspunt: 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur; Uitvoeringsrapportages laten zien dat dit uitgangspunt uitgevoerd wordt.

Werk en Inkomen

Wat willen we bereiken?

Vanaf 2019 zijn we zelf verantwoordelijk voor de ruim 80 Wsw-medewerkers van Delta.

In totaal hebben ongeveer 500 inwoners een Wsw-dienstverband, een uitkering Participatiewet of een indicatie voor arbeidsmatige dagbesteding.

Hiervoor richten we een werkfitcentrum in. Deze voorziening biedt verschillende soorten werk op verschillende plekken zoals groenvoorziening, schoonmaak, administratie en productiewerk. Wsw-medewerkers die tijdelijk niet gedetacheerd zijn, inwoners met een uitkering Participatiewet en inwoners met indicatie arbeidsmatige dagbesteding worden van hieruit ondersteund om hun arbeidsvaardigheden en werknemersvaardigheden en competenties te ontwikkelen om zoveel mogelijk in hun eigen inkomen te voorzien in een reguliere baan. Of wanneer dit niet direct haalbaar is, een vervanging daarvan (werkervaringsplaats, stageplek, vrijwilligerswerk, mantelzorg of dagbesteding).

We vinden deze taak belangrijk want het draagt niet alleen bij aan het welzijn van deze inwoners maar ook aan de financiële beheersbaarheid van het sociaal domein. We richten ons op de volgende doelen en uitgangspunten:

- We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening;
- Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors;
- We creëren geen nieuwe gesubsidieerde betaalde banen;
- De eigen gemeentelijke organisatie biedt het aantal wettelijk bepaalde garantiebanen.

Financiële problemen zorgen voor stress, ze leiden tot minder rationele keuzes en kunnen leiden tot andere sociale problemen. Omdat financiële problemen vaak vanzelf groter worden en dus steeds lastiger zijn op te lossen, willen we inwoners die dreigen in de financiële problemen te komen zo vroeg mogelijk ondersteunen. Om te weten waar die financiële problemen dreigen en om de ondersteuning goed en op tijd te kunnen geven werken we samen met andere partners en organisaties. Om het in beleidstaal te formuleren; door ketensamenwerking versterken we de preventie en vroeg signalering. De onderwerpen die hierbij specifiek aandacht krijgen zijn laaggeletterdheid, deregulering, vroeg signalering en kinderen die opgroeien in gezinnen met financiële problemen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	We benutten en ontwikkelen de talenten en competenties van onze Wsw-medewerkers.	Wanneer er nieuwe detachingscontracten zijn afgesloten waarbij een hogere loonwaarde en detachingsvergoeding is overeengekomen.
2	We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	We creëren voldoende reguliere en betaalde werkplekken voor onze Wsw werknemers	Als iedereen een passende werkplek heeft.
3	We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	We faciliteren en ontzorgen werkgevers	Als werkgevers de werkgeversdienstverlening met minimaal met 1 punt hoger waarderen dan in 2018.

4	We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	We zorgen voor een kwartaal rapportage over de lokale uitvoering van de Wsw, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	Wanneer de rapportages zijn aangeleverd.
5	Meer inwoners stromen vanuit arbeidsmatige dagbesteding door naar regulier werk.	Arbeidsmatige dagbesteding brengen we onder in het werkfitcentrum.	Als voor iedereen een individueel plan van aanpak voor de mogelijkheden op doorstroom richting werk is opgesteld.
6	Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors. De ambitie is om in 2022 maximaal 200 Participatiewet uitkeringen te verstrekken. Inwoners met een Participatie uitkering kunnen zoveel als mogelijk in eigen inkomen voorzien.	We benutten de talenten en competenties van inwoners met een Participatiewet uitkering. We maken voor iedereen een plan en zetten de middelen in die daarvoor beschikbaar zijn, zoals het werkfitcentrum. We creëren geen nieuwe gesubsidieerde banen. De eigen gemeentelijke organisatie biedt het aantal wettelijk bepaalde garantiebanen.	Meer inwoners zijn regulier bij een werkgever betaald aan het werk en we voeren de taak inkomensondersteuning in 2019 in het kader van de Participatiebudget binnen het Rijksbudget uit.
7	Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors. De ambitie is om in 2022 maximaal 200 Participatiewet uitkeringen te verstrekken. Inwoners met een Participatie uitkering kunnen zoveel als mogelijk in eigen inkomen voorzien.	We passen na onderzoek waar nodig het huidig beleid, verordeningen, beleidsregels aan.	Wanneer het beleid, verordening, beleidsregels en de uitvoering daarvan zorgt dat de ambitie (in 2022 minder dan 200 uitkeringsgerechtigden) gerealiseerd kan worden.
8	Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors. De ambitie is om in 2022 maximaal 200 Participatiewet uitkeringen te verstrekken. Inwoners met een Participatie uitkering kunnen zoveel als mogelijk in eigen inkomen voorzien.	We beperken de instroom in de Participatiewet.	Wanneer de instroom in 2019 10 % lager is dan in 2018.
9	Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors. De ambitie is om in 2022 maximaal 200 Participatiewet uitkeringen te verstrekken. Inwoners met een Participatie uitkering kunnen zoveel als mogelijk in eigen inkomen voorzien.	We stellen een jaarprogramma lokale uitvoering van zowel de Participatiewet als de Wsw op.	Wanneer door uitvoering van het Jaarprogramma uitvoering Participatiewet de uitstroom naar werk op jaarbasis structureel daalt waardoor de ambitie (in 2022 minder dan 200 uitkeringsgerechtigden) gerealiseerd kan worden. In 2019 zal binnen het Rijksbudget uitgevoerd gaan worden. Wanneer door de uitvoering van het jaarprogramma eerder genoemde doelen in deze begroting in 2019 gerealiseerd gaan worden.
10	Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering Participatiewet daalt jaarlijks fors. De ambitie is om in 2022 maximaal 200 Participatiewet uitkeringen te verstrekken. Inwoners met een Participatie uitkering kunnen zoveel als	We stellen een uitvoeringsrichtlijn Participatiewet en re-integratievoorzieningen op.	De uitvoeringsrichtlijn borgt dat uitvoerenden van de Participatiewet binnen de kaders van de Raad uitvoering kunnen geven aan het beleid en beleidskeuzes van het College. De uitvoeringsrichtlijn borgt dat uitvoerenden binnen de kaders van de raad uitvoering kunnen geven aan het beleid en beleidskeuzes van het college ten aanzien van inzet van re-integratievoorzieningen.

	mogelijk in eigen inkomen voorzien.		
11	Inwoners met dreigende financiële problemen krijgen snelle en adequate ondersteuning.	We zorgen voor een tijdige signalering en laagdrempelige ondersteuning.	De algemene voorziening voor ondersteuning aan inwoners met dreigende financiële problemen wordt beter gebruikt en meer ketenpartners verwijzen vroegtijdig naar deze algemene voorziening.
12	We bieden betere zorg met minder middelen aan inwoners met dreigende financiële problemen.	We doen onderzoek naar inkomensondersteuning en schulddienstverlening.	De rapportage biedt voorstellen tot vereenvoudiging van regels en effectieve uitvoeren rond inkomensondersteuning en schulddienstverlening. Ook biedt de rapportage voorstellen tot wijziging van beleid, verordeningen, beleidsregels, uitvoeringsrichtlijnen om te komen tot beheersing risico's, daling van de kosten en een meer efficiënte en effectieve uitvoering. Voor het Minimabeleid is de taakstelling voor 2020 een daling van de kosten à € 100.000.
13	Betere zorg met minder middelen.	We onderzoeken de uitvoering inkomensdeel Participatiewet en de bijzondere bijstand.	De rapportage biedt inzicht in verschillende scenario's (en financiële consequenties) voor de uitvoering van het inkomensdeel Participatiewet en de bijzondere bijstand.
14	Minder inwoners zijn laaggeletterd zijn, met name nieuwkomers.	We ontwikkelen een aanpak laaggeletterdheid.	We brengen het percentage laaggeletterdheid in 2022 terug naar het landelijk gemiddelde van 11%.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen	2014	geen
Beleidsnota Participatiewet 2015 – 2016 gemeente Brummen	2014	2019
Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'	2018	2018
Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen	2016	2019
Integrale nota 'ondersteuning voor mensen met een laag inkomen en/of financiële problemen	2018	2021

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
21	Aantal banen.	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 585,1 2016: 592,2 2017: 608,7	LISA
24	Netto participatiegraad.	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2015: 65,8% 2016: 66,1% 2017: 67,3%	CBS
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2015: 227,0 2016: 229,0 2017: 246,5	CBS
28	Personen met een lopend re-integratietraject.	Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 546 2016: 397 2017: 90	CBS

Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde, sterke en sociale samenleving. Een samenleving waarin inwoners zelf en met elkaar verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven. Als gemeente willen we inwoners dan ook ondersteunen in het versterken van zelfredzaamheid, zelfregie en van de sociale samenhang en samenredzaamheid. Vanuit die eigen kracht zorgen inwoners zelf, met elkaar en met hun eigen netwerk voor oplossingen als er problemen worden ervaren. En in de gevallen waarin inwoners het echt niet zelf of met hun omgeving kunnen oplossen? Dan zorgen wij voor een vangnet van algemene en maatwerkvoorzieningen. Deze integrale zorg bieden we volgens het uitgangspunt 1 gezin 1 plan 1 regisseur en het leefringenmodel.

Om dit vangnet betaalbaar te houden is het belangrijk dat we overlap in voorzieningen voorkomen en dat we blijven innoveren. Daarom stimuleren we initiatieven die een bijdrage leveren aan de transformatie: betere zorg met minder middelen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen vernieuwend wegingskader subsidies sociaal domein en specifiek voor verzoeken tot het ondersteunen van inwoners die met elkaar initiatief nemen gericht op het versterken van zelfredzaamheid, zelfregie en van de sociale samenhang en samenredzaamheid.	Als het nieuwe kader leidt tot een vereenvoudiging van regels en een effectievere en goedkopere uitvoering.
2	Integrale zorg en ondersteuning volgens het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en het leefringenmodel.	Verbetertraject Team voor Elkaar (TVE) continueren. Specifiek zal het werken volgens 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur verbeterd gaan worden om mede de versnipperde inzet van zorg en ondersteuning te beperken. Daarnaast wordt gekeken naar het beperken van interne en externe overleggen en het werken conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).	Wanneer uit het cliënt ervaringsonderzoek blijkt dat inwoners van oordeel zijn dat het TVE werkt volgens het uitgangspunt: 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur; Intern en externe overleggen zijn beperkt; Werkprocessen binnen het TVE zijn AVG-proof ingericht en worden conform uitgevoerd.
3	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen onderzoek Huishoudelijke Hulp.	Als de risico's in de uitvoering van huishoudelijke hulp goed in beeld zijn en de rapportage is voorzien van voorstellen van maatregelen die leiden tot beheersing van deze risico's; De rapportage biedt voorstellen tot aanpassing van beleid en de uitvoering van de huishoudelijke hulp zodat de kosten huishoudelijke hulp beheersbaar blijven.
4	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen onderzoek Begeleiding Groep en Begeleiding Individueel.	Als de risico's in de uitvoering goed in beeld zijn en de rapportage is voorzien van voorstellen van maatregelen die leiden tot beheersing van deze risico's; Als de rapportage voorstellen tot aanpassing van beleid en uitvoering bevat zodat de kosten gaan dalen. Specifiek worden de scenario's "dagbesteding licht als algemene voorziening" en "dagbesteding medium als algemene voorziening" inzichtelijk in de rapportage. De taakstelling voor 2020 is € 100.000
5	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen rapportage Persoons Gebonden Budget (PGB).	Als de rapportage inzicht biedt in scenario's voor het beleid en de uitvoering van het Persoons Gebonden Budget (PGB). De scenario's bieden inzicht in opties hoe

			kosten verlaagd kunnen worden. De rapportage biedt ook inzicht in hoe regels vereenvoudigd kunnen worden en de uitvoering effectiever kan worden ingericht.
6	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	Opstellen uitvoeringsrichtlijnen TVE inzet zorg en ondersteuning WMO.	Als de uitvoeringsrichtlijnen er voor zorgen dat het TVE binnen de kaders van de raad uitvoering kan geven aan de gewenste uitvoering van het college. Door het uitvoeren conform uitvoeringsrichtlijnen kan het leefringenmodel beter toegepast worden en zullen meer lichtere vormen van zorg en ondersteuning & algemene voorzieningen worden ingezet vanuit het TVE. De taakstelling voor 2020 is € 100.000.
7	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen van uitvoeringsafspraken en resultaatafspraken met zorgaanbieders en lokale gesubsidieerde partijen.	Als contractafspraken gemaakt zijn over doelen, resultaten en wie wat doet. In 2019 zal dit met alle grotere aanbieders van zorg en ondersteuning plaatsvinden. Met kleinere aanbieders zal dit in 2020 gerealiseerd worden; Met Stichting Welzijn Brummen wordt in 2019 invulling gegeven aan de overeengekomen verdere flexibiliteit in de opdrachtverlening en uitvoering.
8	Efficiënte en effectieve uitvoering van vraagafhankelijk en routegebonden vervoer.	Zorgen dat per 1 juli 2019 dit vervoer (door PlusOV of een andere aanbieder) goed is geregeld.	Als er geen klachten zijn over het vraagafhankelijke en routegebonden vervoer.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen	2014	geen
Beleidsnota WMO 2015 – 2016 gemeente Brummen	2014	2019
Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'	2018	2019
Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen	2016	2019

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
20	Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2014: 50,2% 2016: 47,3%	RIVM
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.	2016: 66,0 2017: 65,5	GMSD

Sport, Kunst en Cultuur

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente is veel cultuur. Velen voelen zich betrokken en verantwoordelijk. We willen een sterke en verbindende cultuurcombinatiefunctionaris, die alle partijen kan ondersteunen, verbinden en samen met hen een toekomstvisie kan bouwen. Zo wordt de leefbaarheid en uniciteit van onze gemeente vergroot en in beeld gebracht.

In Brummen en Eerbeek zetten we binnen deze coalitieperiode in op het zoeken naar gezamenlijke oplossingen voor het gebruik van de sport-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

We stimuleren sport en bewegen voor inwoners van alle leeftijden, uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid beleggen we bij het Sportkompas.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Stimuleren van bewegen, gezondheid en participatie van inwoners (vitalisering).	Opstellen van een uitvoeringsplan Sport, gericht op bewegen en gezond gedrag. Uitvoerings - en resultaatafspraken maken met Stichting Sportkompas.	Als Stichting Sportkompas in 2019 op goede wijze uitvoering geeft aan het uitvoeringsplan en uitvoerings - en resultaatafspraken door Stichting Sportkompas worden gerealiseerd"
2	Optimalisering gebruik en beheer gemeentelijke sportaccommodaties.	Onderzoeken of opdracht kan worden belegd bij Stichting Sportkompas. Voor de toekomst haalbaarheid sportbedrijf onderzoeken en de uitvoering daaronder te brengen.	Als in 2019 duidelijkheid ontstaat over de haalbaarheid van een gemeentelijk sportbedrijf.
3	Versterking cultureel leven in gemeente Brummen.	In samenwerking met Culturele Stichting (CSGB) en cultuurcombinatiefunctionaris opstellen cultuurvisie.	Als in 2019 een cultuurvisie is opgesteld.
4	Sportvelden die voldoen aan de normen.	Vervanging en herinrichting kunstgrasvelden in Brummen.	Als vervanging van het kunstgrasvelden in 2019 is gerealiseerd.

Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen in onze gemeente gezond en veilig kunnen opgroeien. Aangezien voorkomen beter is dan genezen willen we proberen dreigende problemen eerder en sneller te signaleren. Deze vroegsignalering vinden we extra belangrijk bij dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het vroeg signaleren van problemen is niet alleen een taak van ouders of de overheid, het is een taak van ons allemaal. Zoals een Afrikaanse spreuk luidt: Je hebt het hele dorp nodig om een kind groot te brengen. En de kinderen van nu zijn de ouders van later. Daarom vinden we bijvoorbeeld een goede samenwerking met het onderwijs, met huisartsen en met sportverenigingen cruciaal. Voortijdige uitval van leerlingen en thuiszitters willen we voorkomen door leerplicht meer preventief in te zetten. We willen dat minder kinderen met een taalachterstand naar school gaan. Ook willen we de ouderbetrokkenheid bij kinderen met een taalachterstand vergroten, zodat niet alleen op de voorschoolse educatie, maar ook in de thuissituatie gewerkt wordt aan het voorkomen van taalachterstanden.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	Opstellen rapportage ambulante jeugdzorg.	Als de rapportage voorstellen bevat die leiden tot meer ambulante zorg thuis en minder inzet maatwerkvoorzieningen en minder inzet verblijfszorg. De taakstelling voor 2020 is € 25.000.
2	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	Opstellen rapportage opvoedkundige hulp.	Als de rapportage inzicht biedt in hoe een algemene voorziening opvoedkundige hulp kan worden ingericht en daarmee kosten maatwerkvoorziening kunnen worden beperkt; De taakstelling voor 2020 is € 25.000.
3	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	Opstellen rapportage Gezondheidsnetwerk Brummen.	Als de rapportage inzicht biedt in hoe binnen het gezondheidsnetwerk Brummen de samenwerking met huisartsen zo kan worden ingericht dat huisartsen in afstemming met het TVE meer verwijzen naar lichtere vormen van zorg en algemene voorziening en minder naar zware en dure maatwerkvoorzieningen. De taakstelling voor 2020 is € 75.000.
4	Ieder kind kan gezond en veilig opgroeien.	Opstellen rapportage preventie en vroegsignalering.	Als de rapportage inzicht biedt in hoe gezinnen met kinderen met problemen beter vroeg in beeld kunnen zijn en signalen van deze problemen snel en effectief ter hand kunnen worden genomen.
5	Goede samenwerking met onderwijs.	Opstellen rapportage uitvoering van de functies leerplichtambtenaar en de	Als de rapportage inzicht biedt in hoe deze functies zodanig ingericht kunnen worden dat effectief met het primair en voortgezet onderwijs

		Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC) functie.	wordt samengewerkt om goede zorg aan jeugdigen te geven met helderheid over ieders rol en verantwoordelijkheid.
6	Goede samenwerking met onderwijs.	De verantwoordelijkheden met betrekking tot passend onderwijs helder definiëren.	Als de verantwoordelijkheid van de school, de gemeente en samenwerkingsverbanden passend onderwijs helder is.
7	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	Opstellen uitvoeringsrichtlijnen TVE inzet zorg en ondersteuning jeugd.	Als de uitvoeringsrichtlijnen er voor zorgen dat het TVE binnen de kaders van de raad uitvoering kan geven aan de gewenste uitvoering van het college. Door het uitvoeren conform uitvoeringsrichtlijnen kan het leefringenmodel beter toegepast worden en zullen meer lichtere vormen van zorg en ondersteuning & algemene voorzieningen worden ingezet vanuit het TVE. De taakstelling voor 2020 is € 25.000.
8	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen van uitvoeringsafspraken en resultaatafspraken met zorgaanbieders.	Als contractafspraken gemaakt zijn over doelen, resultaten en wie wat doet. In 2019 zal dit met alle grotere aanbieders van zorg en ondersteuning plaatsvinden. Met kleinere aanbieders zal dit in 2020 gerealiseerd worden.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen	2014	geen
Lokaal beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 gemeente Brummen	2014	2019
Koersdocument jeugd- en jongerenbeleid inclusief uitvoeringsprogramma	2015	2019
Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'	2018	2019
Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen	2016	2019

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
22	Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2014: 1,67% 2015: 0,90%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
23	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2012: 3,60% 2015: 4,01%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
25	Achterstandsleerlingen	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.	2012: 8,32 % 2015: PM	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
26	Werkeloze jongeren	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	2014: 1,18% 2015: 0,60%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
29	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp.	2015: 7,8% 2016: 7,6% 2017: 7,7%	CBS
30	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel.	2015: 1,2% 2016: 1,1% 2017: 1,1%	CBS
31	Jongeren t/m 23 jaar met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jr) met een jeugdreclasseringsmaatregel.	2015: 0,4% 2016: 0,4%	CBS

Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Gezondheid omvat meer dan de aanwezigheid of afwezigheid van ziekte, het gaat om jezelf kunnen redden ondanks de uitdagingen van het leven en zin te kunnen geven aan het leven. En dan gaat het om levensuitdagingen op fysiek, emotioneel en sociaal vlak. Volksgezondheid gaat dus ook om meer dan preventie van lichamelijke ziekten en klachten. Dit gaat ook veel breder dan alleen de taken van de gemeente binnen het sociale domein. Daarom willen we meer samenwerken met partners binnen

de gemeente en gezamenlijke acties ondernemen. Inwoners met een zorgvraag hebben vaak te maken met veel verschillende instanties. Dat zorgt voor veel administratie, veel verschillende contactpersonen en zorg die niet op elkaar en de vraag van de inwoner is afgestemd. Daar willen we wat aan doen. Samenwerking met de GGD, SWB, onderwijs, zorgaanbieders, huisartsen, wijkverpleging, de bibliotheek, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties is daarvoor essentieel. Samen met hen zorgen we voor betere en vroegere signalering en kijken we hoe we problemen het best kunnen voorkomen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Betere zorg met minder middelen.	We faciliteren het Gezondheidsnetwerk Brummen om innovatie en initiatieven te realiseren gericht op betere zorg aan inwoners met minder middelen.	Als de samenwerking binnen het gezondheidsnetwerk leidt tot zorg aan inwoners die op de inwoner is afgestemd, ongeacht hoe deze wordt gefinancierd; Wanneer op basis van data en data-analyse binnen het gezondheidsnetwerk samengewerkt wordt en initiatieven ontstaan om de zorg en ondersteuning aan inwoners beter te maken met minder kosten; Als in de samenwerking zijn afspraken gemaakt over gegevensuitwisseling. Als de samenwerking huisartsen, S1 wijkverpleegkundigen, TVE en gemeente is verbeterd;
2	We signaleren vroeg.	We maken een plan voor het vroeg signaleren van kwetsbaarheid.	Wanneer het plan is vastgesteld.
3	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen van uitvoeringsafspraken en resultaatafspraken met gesubsidieerde uitvoerenden.	Als contractafspraken gemaakt zijn over doelen, resultaten en wie wat doet. In 2019 zal dit met alle grotere uitvoerenden van zorg en ondersteuning plaatsvinden. Met kleinere gesubsidieerde uitvoerenden zal dit in 2020 gerealiseerd worden; Met Stichting Welzijn Brummen wordt in 2019 invulling gegeven aan de overeengekomen verdere flexibiliteit in de opdrachtverlening en uitvoering.

Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Wij willen goede huisvesting voor de lokale onderwijsinstellingen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Daling van het absoluut schoolverzuim (kind gaat niet naar school en staat niet ingeschreven).	Heroverweging uitvoering en uitvoering leerplicht en Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC) functie.	Als de functies leerplichtambtenaar en de Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC) functie zodanig zijn ingericht dat er betere integrale zorg- en ondersteuning wordt geboden en het absoluut verzuim daalt.
2	Alle peuters naar de peuteropvang.	We stimuleren ouders om gebruik te maken van de peuteropvang.	Wanneer 90% van de peuters naar de peuteropvang gaan.
3	Goede onderwijshuisvesting.	Renovatie van school De Lans.	Als renovatie in 2019/2020 wordt afgerond.
4	Maatschappelijke betrokkenheid bij basisschoolleerlingen stimuleren.	Een wedstrijd over duurzaamheid organiseren.	Als er in 2019 wederom een succesvolle wedstrijd tussen de leerlingen plaatsvindt.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen	2007	N.v.t.
Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen	2014	geen
Lokaal beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 gemeente Brummen	2014	2019

Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'	2018	2018
Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen	2016	2019
Nadere regels Alle peuters naar de voorschool	2017	
Onderwijsachterstandenbeleidsplan	2017	2019

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
17	Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	2015: 1,26 2016: 2,59 2017: 4,37	DUO
18	Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	2015: 25,55 2016: 24,95 2017: 27,59	DUO
19	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	Percentage leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, (zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat.	2014: 0,8% 2015: 1,2% 2016: 1,3%	DUO
Lokaal	Gebruik peuteropvang	Het percentage peuters dat gebruik maakt van de peuteropvang	2018: 85%	lokaal

Wat mag het kosten?

Programma 3 - Sociaal Domein en Samenleving

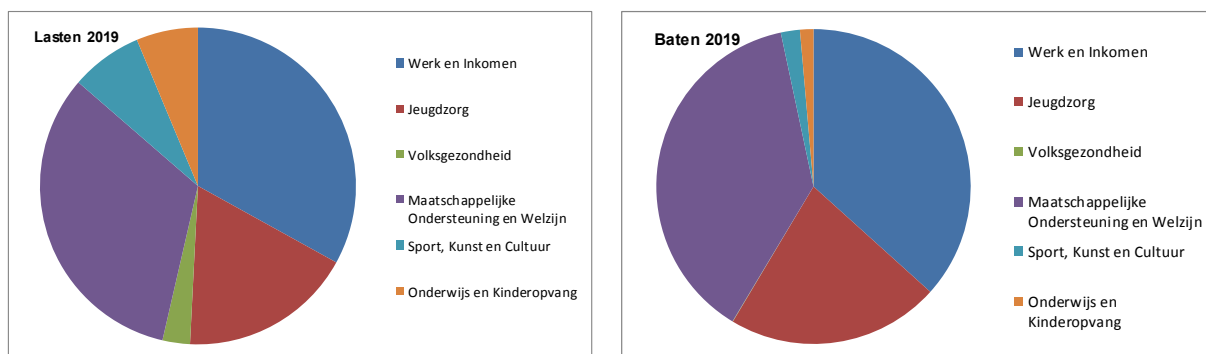
	Realisatie 2017	Begroting 2018 Nw.	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Incidenteel	€ 157	€ 222	€ 353	€ 30	€ 90	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 24.908	€ 25.114	€ 24.633	€ 24.176	€ 24.165	€ 24.135
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 25.065	€ 25.336	€ 24.986	€ 24.206	€ 24.255	€ 24.135
Baten						
Incidenteel	€ 95	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 16.498	€ 16.397	€ 16.623	€ 5.403	€ 5.413	€ 5.431
Totale baten (excl. bestemming)	€ 16.593	€ 16.397	€ 16.623	€ 5.403	€ 5.413	€ 5.431
Saldo excl. bestemmingen	-€ 8.472	-€ 8.939	-€ 8.362	-€ 18.803	-€ 18.843	-€ 18.704
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 875	€ 1.298	€ 1.140	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 2.013	€ 2.314	€ 1.818	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 1.138	€ 1.016	€ 678	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 7.334	-€ 7.924	-€ 7.684	-€ 18.803	-€ 18.843	-€ 18.704

nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 6.

	2017 Rek	2018 NW	2019	2020	2021	2022
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Werk en Inkomen	-€ 1.709	-€ 2.265	-€ 1.865	-€ 4.570	-€ 4.568	-€ 4.556
Jeugdzorg	-€ 112	-€ 88	-€ 603	-€ 3.885	-€ 3.835	-€ 3.735
Volksgesondheid	-€ 690	-€ 781	-€ 726	-€ 738	-€ 743	-€ 747
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	-€ 1.561	-€ 1.720	-€ 1.538	-€ 6.577	-€ 6.594	-€ 6.617
Sport, Kunst en Cultuur	-€ 1.603	-€ 1.624	-€ 1.556	-€ 1.613	-€ 1.667	-€ 1.600
Onderwijs en Kinderopvang	-€ 1.659	-€ 1.445	-€ 1.395	-€ 1.419	-€ 1.436	-€ 1.449
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	-€ 7.334	-€ 7.923	-€ 7.683	-€ 18.802	-€ 18.843	-€ 18.704

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2019	2020	2021	2022
Inrichting stichting sportkompas	€ 13			
Budget project Jongeren op Gezond Gewicht	€ 17			
Incidentele kosten integratie etc. nw. medewerkers in buitendienst	€ 143			
Inhuur expertise uitvoeringsrichtlijnen sociaal domein	€ 55			
Datakracht	€ 50			
Sociale kaart	€ 25			
Terugdringen laaggeletterdheid	€ 50			
Kosten oud archief en e-depot		€ 30	€ 90	
TOTAAL	€ 353	€ 30	€ 90	€ 0

Kenmerkende mutaties 2019-2022

- **Werk en inkomen**

Uitkeringen

Ten opzichte van 2018 dalen de ramingen voor “algemene bijstandsuitkeringen”. Binnen de lokale uitvoering van de Wsw, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding met onder andere Werkfit Brummen is uitvoering binnen Rijksbudget beoogd, waardoor er niet meer vanuit gemeentelijke eigen middelen hoeft te worden aangevuld.

De kosten voor de uitvoering te Apeldoorn stijgen echter in 2019 omdat binnen het contract met Apeldoorn is overeengekomen dat Brummen mede betaald op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden. Op peildatum oktober 2018 zal het tarief voor het jaar erop (2019) bepaald gaan worden. Omdat de daling van het aantal uitkeringsgerechtigden pas na oktober 2018 op gang zal komen, moet in 2019 rekening gehouden worden met hogere uitvoeringskosten Apeldoorn.

Netto effect is een verlaging van € 200.000

Minimabeleid

In 2019 worden er voorstellen ontwikkeld om te komen tot een vereenvoudiging van regels en effectieve uitvoeren rond inkomensondersteuning. Vanaf 2020 ligt er een taakstelling van structureel 100.000.

WSW

Ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting, zijn de ontwikkelingen rond de lokale uitvoering van de WSW nog in volle gang. In deze begroting gaan we er vanuit dat de kosten binnen de bestaande middelen gedekt kunnen worden. Bij de 1^e burap 2019 zal er meer bekend zijn over de ontwikkelingen en wordt melding gedaan over de financiën.

- **Jeugd**

De afgelopen jaren zien we een toename van de inzet van duurdere en zwaardere maatwerkvoorzieningen. Het effect van deze landelijke trend zijn we voor Brummen in beeld aan het brengen alsmede voorstellen om deze trend te gaan ombuigen. De raming voor jeugdzorg is daardoor verhoogd met € 539.000. Later zal op basis van de analyse waar nodig de raming bijgesteld gaan worden. Vanaf 2020 is een taakstelling opgenomen van € 150.000 oplopend naar € 300.000 in 2022.

- **WMO**

In 2019 zullen er uitvoeringsrichtlijnen ontwikkeld worden die moet zorgen dat het Team Voor Elkaar binnen de kaders van de raad uitvoering gaat geven aan de gewenste uitvoering van het college. De taakstelling voor 2019-2022 is ruim € 214.000. Deze wordt gerealiseerd door een besparing op beschermd wonen, cliëntondersteuning en taken binnen de WMO 2007.

Daarnaast wordt in 2019-2022 door het anders organiseren van de uitvoering van mantelzorg ondersteuning € 120.000 bespaard.

Vanaf 2020 is een taakstelling opgenomen van € 200.000 voor dagbesteding en begeleiding binnen de WMO 2015.

- **Reserve Sociaal Domein**

De verwachting is dat de reserve Sociaal Domein eind 2019 geheel zal zijn opgesoupeerd. Dit betekent dat vanaf 2020 over- en onderschrijdingen in het sociaal domein doorwerken in het begrotings- c.q. rekeningsresultaat.

- **Overige posten**

De bijdrage voor Plus OV stijgt voor alle deelnemende gemeenten als gevolg van stijgende kosten binnen Plus OV. Tegenover dit nadeel staat een bijdrage van de reiziger. Per saldo resteert voor de begroting een nadeel van € 44.000.

Leerlingenvervoer. De bijdrage aan Plus OV voor het leerlingenvervoer daalt met € 36.000.

Op basis van motie 11 bij de Perspectiefnota worden voor de jaren 2018 tot en met 2020 diverse investeringen geraamd om het zwembad Rhienderoord verder te verduurzamen. Zie verder bijlage 1 waarin de voor 2019 geraamde investeringen zijn opgenomen.

Bij de raming voor de GGD 2019 is rekening gehouden met de meerkosten als gevolg van het raadsbesluit van 28 juni 2018 ten aanzien van de programmabegroting 2019 van de GGD.

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel, P.J.Q. Steinweg en E. van Ooijen

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bedrijfsvoering
- Financiering en overig

Financiën, subsidies en grondexploitaties

Wat willen we bereiken?

We willen een financieel gezonde gemeente zijn. Daarom stellen we elk jaar een (meerjaren)begroting vast die sluitend is. Kijken we naar de verhouding tussen de algemene reserve en de ingeschatte risico's, dan gaan we uit van een weerstandratio van 1,4 tot 2. Deze ratio moet minimaal 2 kalenderjaren achter elkaar boven de 1,4 uitkomen om uit te sluiten dat het een incident is.

De grootste risico's zijn de grondexploitaties (in Eerbeek) en de kosten in het sociaal domein. In de raadsvergadering van de 21 juni 2018 is de omvang van de Weerstandsreserve opnieuw vastgesteld op basis van de nieuwste risico-inventarisatie. In deze inventarisatie is rekening gehouden met de financiële risico's in Eerbeek. De eerstvolgende herijking vindt plaats in het voorjaar van 2019.

Een groot deel van de middelen voor het Sociaal Domein worden vanaf 2019 opgenomen in de algemene uitkering van het Rijk. Binnen de totale gemeente-fondsuitkering zijn deze middelen vanaf dat moment dan ook nauwelijks meer specifiek te traceren. Daarom zal al vanaf 2019 een nieuwe norm voor het Sociaal Domein moeten worden bepaald. Om het (fictieve) inkomstenniveau te bepalen hebben we het sociaal domein financieel gedefinieerd en gaan we uit van de maartcirculaire 2018 voor de decentralisatietaken van 2015 en van de ramingen in de begroting van 2018 voor de overige taken in het sociaal domein. Als de kosten de baten overtreffen dan doen wij voorstellen om het beleid te wijzigen om de kosten te verlagen tot het bovenstaande niveau. Als dit onvoldoende middelen oplevert om de gewenste zorg te blijven bieden, dan kunnen we voorstellen deze tekorten aan te vullen met middelen buiten het sociaal domein. Over- of onderschrijdingen worden in 2019 nog verrekend met de bestemmingsreserve. De verwachting is dat de reserve in de loop van 2019 is opgebruikt. Dit betekent dat over- of onderschrijdingen van de uitgaven in het Sociaal Domein vanaf 2020 worden verrekend met de algemene middelen van de gemeente. In het meerjarenperspectief is hiermee rekening gehouden.

Het totaal plafond voor subsidies wordt niet overschreden. Er worden nadere kaders gesteld voor subsidiering en verantwoording daarvan. Per portefeuille kan subsidiebeleid worden geformuleerd. Ons uitgangspunt is dat er geen lastenverhoging plaatsvindt voor inwoners boven de inflatiecorrectie. De OZB wordt dus maximaal verhoogd met de inflatiecorrectie. Heffingen stijgen met de inflatiecorrectie of zijn kostendekkend zoals de afvalstoffenheffing.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
4.1	Een gezonde financiële gemeentelijke huishouding.	Enerzijds zorgen voor positieve resultaten in de jaarrekening, waardoor de vrije reserve, als onderdeel van de algemene reserve, verder gevoed kan worden en anderzijds proberen we de risico's te verkleinen.	Als de algemene reserve minimaal twee jaar een omvang heeft van 1,4 tot 2 keer de weerstandsreserve.
4.2	Een gezonde financiële gemeentelijke huishouding.	Dit is uitgangspunt bij de bespreking en de besluitvorming rond de jaarlijkse programmabegroting.	Als de (meerjaren)begroting sluitend is.
4.3	Geen lastenverhoging hoger dan de inflatiecorrectie.	Bij het opstellen van de (meerjaren) begroting en de belastingvoorstellen rekening houden met dit uitgangspunt.	Als de stijging van de Onroerendezaakbelastingen beperkt kan blijven tot maximaal de inflatiecorrectie.
4.4	Geen lastenverhoging hoger dan de inflatiecorrectie.	Bij het opstellen van de (meerjaren) begroting en de tariefvoorstellen rekening houden met dit uitgangspunt.	Als de heffingen jaarlijks stijgen met de inflatiecorrectie.

4.5	Een gezonde financiële gemeentelijke huishouding.	Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting en de tariefvoorstellen rekening houden met dit uitgangspunt.	Als de afvalstoffenheffing en de rioolheffing 100% kostendekkend zijn.
-----	---	---	--

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017: 6,65 2018: 7,28 2019: 7,61	Eigen begroting
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	1-1-2016: 6,00 1-1-2017: 6,88 1-1-2018: 7,32	Eigen begroting
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017: € 574 2018: € 601 2019: € 638	Eigen begroting
4	Externe inhuur	Kosten als % van totale Eigen begroting loonsom + totale kosten inhuur externen	2017: 0,31% 2018: 0,28% 2019: 0,25%	Eigen begroting
5	Overhead	% van totale lasten	2017: 14,6% 2018: 15,3% 2019: 15,1%	Eigen begroting

Bedrijfsvoering, ICT, Archief en HRM

Wat willen we bereiken?

In 2019 wordt een geactualiseerd beheerplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld. We starten zo spoedig mogelijk met verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.

De ingezette organisatieontwikkeling ‘Wij werken voor Brummen’ wordt voortgezet. De organisatie werkt klant- en procesgericht en hanteert ‘lean’ als leidend principe.

De meerjarige formatieplanning bevat de verwachte uitstroom van personeel, zodat we vroegtijdig kunnen inspelen op personele mutaties. Daarbij zijn en blijven we kritisch op de noodzaak van invulling van vacatures. Met het oog hierop willen we medewerkers ontwikkelen en de flexibiliteit vergroten afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving, landelijke ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.

Aan de bestaande regeling Generatiepact nemen 23 medewerkers deel. Alleen waar nodig, is overgegaan tot (gedeeltelijke) herbezetting van de vrijvallende. In de praktijk blijkt de bestaande regeling een te eenzijdig instrument. De regeling eindigt 31 december 2018. Vanaf 1 januari 2019 is nieuwe instroom niet meer mogelijk. We gaan het aspect van duurzame inzetbaarheid integraal benaderen.

We houden vast aan de taakstellende besparing op organisatiekosten waartoe de raad in 2016 heeft besloten.

In 2020 is de inkoop van gemeenten minimaal 10% circulair, in 2023 is dat minimaal 25%. In het inkoopnetwerk Stedendriehoek delen inkopers van de samenwerkende gemeenten in de Cleantech Regio hun kennis en best practices. Sinds kort staat ook circulair inkopen op hun agenda.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
4.6	Doorontwikkeling organisatie	Een plan opstellen met bijbehorende uitvoeringsagenda (expeditiekaart) met projecten.	Als inwoners/bedrijven/instellingen, bestuur en medewerkers ervaren dat de missie en visie van 'Wij werken voor Brummen' in de praktijk een vertaling heeft gekregen, bijv. in verbetering van de interne en externe dienstverlening.
4.7	Een HR-beleid en HR-instrumenten dat de missie en visie van 'Wij werken voor Brummen' ondersteunt en versterkt.	Ontwikkelen van een strategisch HR beleidsplan en de daarbij behorende instrumenten (waaronder opleiding vorming en training, duurzame inzetbaarheid en flexibele inzetbaarheid	Als er een breed gedragen HR-beleid tot stand is gekomen.
4.8	In control zijn op gebied van formatie en ontwikkeling loonsom/inhuur	Doorontwikkelen van meerjaren formatieplanning	Als we beschikken over een Strategische meerjarige personeelsplanning waarmee vroegtijdig ingespeeld en gestuurd op personele ontwikkelingen.
4.9	Verduurzamen van de gemeentelijke mobiliteit	Toetsen en zo nodig wijzigen van bestaande arbeidsvoorwaarden op gebied van reismobiliteit	Als de dienstreizen bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.
4.10	Een flexibeler, transparanter, meer integraal en eigentijds gebruik van informatie.	Informatiearchitectuur en beveiliging toepassen en werken aan een iBewustzijn en ivaardigheden van de medewerkers	
4.11	Het bij de tijd houden van het netwerk en applicaties.	Updaten, patchen van software en uitbreiden van het netwerk.	Als veiligheid en continuïteit gewaarborgd zijn.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Perspectiefnota's uit 2015 en 2016</u>	2015 en 2016	2017
I-Visie	2018	2020
Tussenevaluatie Wij werken voor Brummen	2017	

Wat mag het kosten?

Programma 4 - Bedrijfsvoering en Financiering

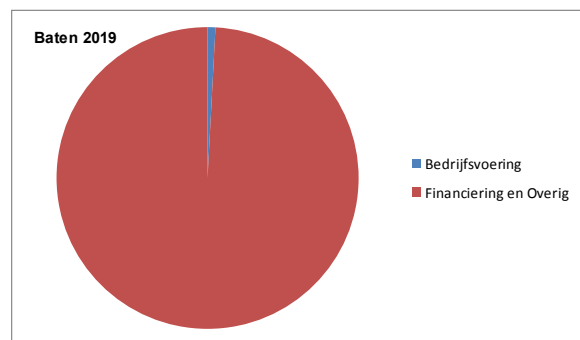
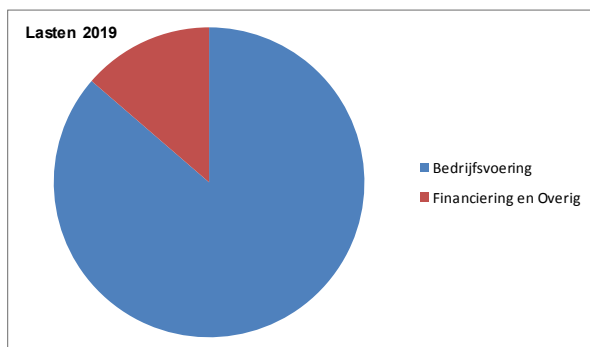
	Realisatie 2017	Begroting 2018 Nw.	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Incidenteel	€ 143	€ 11	€ 5	€ 9	€ 0	€ 13
Structureel (incl. organisatie)	€ 7.624	€ 7.273	€ 6.924	€ 6.977	€ 6.916	€ 6.821
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 7.767	€ 7.284	€ 6.929	€ 6.986	€ 6.916	€ 6.834
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 21.862	€ 21.103	€ 22.066	€ 34.261	€ 35.091	€ 35.855
Totale baten (excl. bestemming)	€ 21.862	€ 21.103	€ 22.066	€ 34.261	€ 35.091	€ 35.855
Saldo excl. bestemmingen	€ 14.095	€ 13.819	€ 15.137	€ 27.275	€ 28.175	€ 29.021
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 198	€ 206	€ 246	€ 562	€ 824	€ 1.448
Onttrekking aan reserves	€ 121	€ 302	€ 124	€ 3	€ 3	€ 11
Bestemmingen per saldo	-€ 77	€ 96	-€ 121	-€ 559	-€ 821	-€ 1.437
Saldo incl. bestemmingen	€ 14.018	€ 13.915	€ 15.015	€ 26.716	€ 27.354	€ 27.583

voordelig voordelig voordelig voordelig voordelig voordelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 6.

	2017 Rek	2018 NW	2019	2020	2021	2022
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bedrijfsvoering	-€ 7.071	-€ 6.449	-€ 6.595	-€ 6.813	-€ 6.732	-€ 6.631
Financiering en Overig	€ 21.090	€ 20.364	€ 21.611	€ 33.529	€ 34.086	€ 34.214
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 14.018	€ 13.915	€ 15.016	€ 26.716	€ 27.354	€ 27.583

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2019	2020	2021	2022
Tractie; aanschaf aanhangwagens	€ 5			
Tractie; vervanging schaftwagen		€ 9		
Tractie; vervanging mobiele watertank				€ 5
Voorlichting; herdruk promotiefolder (dekking reserve T&R)				€ 8
TOTAAL	€ 5	€ 9	€ 0	€ 13

Kenmerkende mutaties 2019-2022

Dit programma toont jaarlijks een positief saldo, dat binnen de totale begroting mede bijdraagt aan de bekostiging van de overige programma's met negatieve uitkomsten. Achtergrond van dit positieve resultaat is het feit dat binnen dit programma de gemeentefondsuitkering wordt verantwoord, naast de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen. De rijksmiddelen voor het Sociaal Domein worden tot en met 2019 geraamd binnen programma 3. Vanaf 2020 is dit budget van ruim € 11 miljoen geheel binnen programma 4 opgenomen vanwege de integratie in het algemene deel van de gemeentefondsuitkering. Dit verklaart de behoorlijke toename van de structurele baten binnen dit programma. Het omgekeerde effect is te zien bij de opbrengsten binnen programma 3. Het bedrag vormt een onderdeel van het totale gemeentelijk budget voor het sociaal domein.

Vanaf 2017 staan tegenover de opbrengsten in programma 4 de kosten van de bedrijfsvoering van de organisatie. Op basis van de begrotingsvoorschriften (BBV) mogen deze kosten (de overhead) niet meer via een opslag op de uren worden toegerekend aan de andere programma's, zoals tot en met 2016 gebeurde. Dit om de landelijke vergelijkbaarheid van gemeentebegrotingen te vergroten. Onder overhead worden o.a. begrepen de uren van de organisatie die niet aan andere programma's mogen worden toegerekend en kosten van huisvesting, tractiemiddelen, HRM. en ICT.

Buiten de bovengenoemde ontwikkelingen nog de volgende kanttekeningen:

- De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de laatste gegevens die bekend zijn geworden via de meicirculaire 2018.
- Bij de berekening van de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen is voor de gehele periode 2019 tot en met 2022 uitgegaan van een inflatiecorrectie met 1,4% (€ 51.000) per jaar.
- Op basis van het coalitieakkoord is in de berekening vanaf 2019 rekening gehouden met een inflatiecorrectie op het tarief voor de toeristenbelasting. De totale opbrengst toeristenbelasting voor 2019 komt, inclusief een verhoging van € 75.000 vanwege een toename van het aantal overnachtingen, uit op een bedrag van € 739.206. Van dit bedrag wordt vervolgens 25% toegevoegd aan de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve wordt vervolgens ingezet voor de bekostiging van de kosten van al bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.
- De jaarlijks vanuit de begrotingsvoorschriften verplichte stelpost voor onvoorziene uitgaven wordt gehandhaafd op € 10.000 per jaar.
- Bij de berekening van de post te betalen rente is rekening gehouden met de huidige lage rentestand en er is voor elk van de jaren 2019-2022 een raming van € 25.000 opgenomen voor rente van nog af te sluiten langlopende geldleningen.
- Vanaf 2017 is in de begroting een taakstellende besparing opgenomen op de organisatiekosten in brede zin van € 125.000 per jaar oplopend. Dit moet er toe leiden dat er eind 2020 een structurele besparing is bereikt van € 500.000. Met de tot nu toe getroffen

maatregelen wordt in 2019 een besparing bereikt van ruim € 237.000, terwijl de taakstelling dat jaar € 375.000 bedraagt (3 x € 125.000). Nog in te vullen voor eind 2019 ruim € 137.500.

- Op basis van motie 11 bij de Perspectiefnota worden voor de jaren 2019 en 2020 diverse investeringen geraamd om het gemeentehuis verder te verduurzamen. Zie verder bijlage 1 waarin de voor 2019 geraamde investeringen zijn opgenomen.
- Afgelopen jaren is gebleken dat huidig budget ziektevervanging onvoldoende is. Vanaf 2019 is budget verhoogd met € 100.000.
- Voor alle programma's geldt dat incidenteel voor 2019 bij zowel intern en externe budgetten, daar waar het aan de orde is, geen inflatiecorrectie op uitgaande budgetten is toegepast.

Paragrafen

Algemeen

In deze paragraaf worden de beleidslijnen beschreven die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De redactionele en technische wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen nader toegelicht.

De onroerende-zaak belastingen (OZB)**De wettelijke bepalingen ten aanzien van de tarieven**

Voor de stijging van de OZB tarieven geldt de zogenoemde “macronorm”. Deze norm is door de Rijksoverheid ingesteld om een maximaal wenselijk geachte gemiddelde landelijke stijging van de opbrengst OZB aan te geven. Als de gemiddelde landelijke stijging boven deze norm uitkomt dan kan het Rijk ingrijpen via een verlaging van het volume van het gemeentefonds.

Voor 2018 werd de macronorm vastgesteld op een stijgingspercentage van 3,10%. Volgens cijfers van onderzoeksinstituut COELO stijgt de totale landelijke OZB-opbrengst in 2018 met ruim € 95 miljoen, een stijging met 2,36%. De stijging bleef daarmee binnen de macronorm.

De door het rijk vastgestelde macronorm voor 2019 is vastgesteld op 4%.

Het beleid van de gemeenteraad van Brummen

Via het coalitieakkoord “ De Kracht van Brummen, een Duurzaam Perspectief ” voor de periode 2018-2022, is het bestaande beleid van in principe alleen inflatiecorrectie bij de belastingtarieven herbevestigd.

Voor de jaarlijkse inflatiecorrectie OZB binnen onze gemeente is het indexeringscijfer voor de consumentenprijsindices (CPI) over het tijdvak juli vorig jaar – juni lopend jaar van belang. Dit percentage komt voor 2017-2018 uit op 1,4%, ruim binnen de landelijke macronorm.

De Onroerende Zaakbelastingen als percentage van de waarde

De onroerende zaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak. Eenzelfde systematiek als bij de berekening van het eigenwoningforfait bij de inkomstenbelasting.

Bij de vaststelling van de percentages voor 2019 is rekening gehouden met de verschuiving van de waardepeildatum van 1 januari 2017 naar 1 januari 2018. Op basis van informatie van de Waarderingskamer wordt de gemiddelde waardeontwikkeling in onze gemeente bij woningen geschat op 3,5%. Voor niet-woningen is dat 1,5%. Bij de vaststelling van de tarieven voor 2019 is met deze ontwikkeling rekening gehouden.

Onroerende-zaakbelastingen	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Netto gerealiseerde c.q. te realiseren opbrengst, inclusief jaarlijks accres	€ 3.524.958	€ 3.640.835	€ 3.707.018
Jaarlijkse accres opgenomen in bovenstaande opbrengst	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Inflatiecorrectie op basis ontwikkeling CPI.	0,5%	0,9%	1,4%
Voorgesteld inflatiepercentage	0,0%	0,9%	1,4%
Woningen, eigenarenheffing in %	0,106%	0,105%	0,103%
Niet-woningen, gebruikersheffing in %	0,173%	0,175%	0,175%
Niet-woningen, eigenarenheffing in %	0,217%	0,219%	0,219%

De toeristenbelasting

Bepalend voor de hoogte van de aanslag toeristenbelasting is het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. Op basis van het coalitie-akkoord voor de nieuwe bestuursperiode, wordt het bestaande tarief van € 1,35 vanaf 2019 jaarlijks verhoogd met een inflatiecorrectie. Voor 2019 is deze bepaald op 1,4%, zodat het nieuwe tarief uitkomt op € 1,37 per overnachting. De totale opbrengst toeristenbelasting voor 2019 komt, inclusief een verhoging van € 75.000 vanwege een toename van het aantal overnachtingen, uit op een bedrag van € 739.206.

Van dit bedrag wordt vervolgens 25% toegevoegd aan de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve wordt vervolgens ingezet voor de bekostiging van de kosten van al bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Op basis van de Verordening BI-Zone Eerbeek 2016-2020 wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten in de openbare ruimte en op het internet, die zijn gericht op het bevorderen van de economische versterking van het centrum van Eerbeek. De BIZ-bijdrage bedraagt per onroerende zaak € 550.

De afvalstoffenheffing

Beleidsuitgangspunt is 100% dekking van de toe te rekenen kosten. Dekkingstekorten of –overschotten worden aan het eind van het jaar verrekend met de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing en worden vervolgens weer betrokken bij de tariefstelling in komende jaren. De stand van de reserve per 1 januari 2018 bedraagt ruim € 2.218.000. Met dit bedrag kan een deel van de kostenontwikkelingen in de komende jaren worden opgevangen. Voor 2019 is er ruimte voor verlaging van de tarieven. Het vastrecht daalt met 10% en de tarieven voor de groene container daalt met 20%.

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 1.602.825	€ 1.479.740	€ 1.368.760
Vast recht per perceel per maand of een deel daarvan	€ 10,76	€ 9,95	€ 8,96
Container hoogbouw 30 liter voor restafval	€ 0,87	€ 0,80	€ 0,80
Container hoogbouw 60 liter voor restafval	€ 1,64	€ 1,52	€ 1,52
Een container van 80 liter bestemd voor restafval	€ 2,49	€ 2,30	€ 2,30
Een container van 140 liter bestemd voor restafval	€ 3,95	€ 3,65	€ 3,65
Een container van 240 liter bestemd voor restafval	€ 6,38	€ 5,90	€ 5,90
Een container van 80 liter bestemd voor gft-afval	€ 0,89	€ 0,82	€ 0,66
Een container van 140 liter bestemd voor gft-afval	€ 1,43	€ 1,32	€ 1,06
Een container van 240 liter bestemd voor gft-afval	€ 2,29	€ 2,12	€ 1,70
Procentuele stijging t.o.v. het voorgaande jaar	-1,0%	-7,5%	Vast recht -10% Gft -20%

De rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolheffing het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten moet worden gedekt. Verder wordt hier met een egalisatievoorziening gewerkt. Per 1 januari 2018 was de stand van de voorziening bijna € 1.603.000. Uit dit bedrag kan in de komende jaren een deel van de kostenontwikkeling worden opgevangen en is er ruimte voor verlaging van de tarieven 2019 met 5%.

Rioolheffing	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 2.772.913	€ 2.578.955	€ 2.450.007
Aantal m3 waterverbruik voor heffing	1.025.467 m3	1.017.500 m3	1.017.500 m3
Vastrecht per rioolaansluiting	€ 40,27	€ 38,26	€ 36,25
Variabel tarief per m3 waterverbruik	€ 2,30	€ 2,18	€ 2,07
Procentuele stijging tarief t.o.v. het voorgaande jaar	-3,0%	-5,0%	-5,0%

Kostendekkendheid

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing wordt hieronder de kostendekkendheid weergegeven. Voor de berekening van de overhead is een opslagpercentage van **45%** op de organisatiekosten gehanteerd.

Berekening van de kostendekkendheid van een heffing	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Kosten product Afval (taakveld 7.3) / Riolering (taakveld 7.2)	€ 1.325.375	€ 1.678.395
Inkomsten product, excl. Heffingen	€ 45.000	€ 3.250
Toevoeging aan reserve/voorziening	€ 0	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 1.280.375	€ 1.675.145
Toe te rekenen kosten:		
Overhead op organisatiekosten	€ 39.795	€119.992
Kosten minimabeleid (taakveld 6.3)	€ 80.000	€ 100.000
Kosten openbare reiniging/straatvegen (taakveld 2.1)	€ 93.461	€ 140.192
Aandeel rente over investeringen	€ 4.960	€ 454.009
BTW	€ 280.510	€ 330.106
Totale kosten	€ 1.779.102	€ 2.819.444
Inzet reserve/voorziening (reserve taakveld 0.10)	€ 382.342	€ 369.437
Opbrengst dividend (taakveld 0.5)	€ 28.000	
Opbrengst heffingen	€ 1.368.760	€ 2.450.007
Totale opbrengsten	€ 1.779.102	€ 2.819.444
Dekkingspercentage	100%	100%

Zoals valt af te lezen uit de berekening van de kostendekkendheid van de heffing vallen er naast de kosten van het taakveld riolering en afval zelf ook kosten van overhead, minimabeleid, openbare reiniging/ straatvegen, aandeel rente over investeringen, btw en opbrengst dividend onder de 100% kostendekking.

Minimaregeling

Vanaf 2018 wordt afzonderlijk inzicht gegeven welk bedrag vanuit het taakveld Inkomensregelingen is opgenomen in de heffing. T/m 2017 zat dit bedrag ook in de heffing, maar was dit niet apart via het taakveld Inkomensregelingen zichtbaar in bovenstaande tabel.

Openbare reiniging/straatvegen

Vanaf 2018 wordt afzonderlijk inzicht gegeven welk bedrag vanuit het taakveld Verkeer en vervoer is opgenomen in de heffing. Conform bestaand beleid wordt 40% van deze activiteiten toegerekend aan Afvalstoffenheffing en 60% aan Rioolheffing.

Rentelasten over investeringen

De begrotingsvoorschriften (BBV) zijn gewijzigd voor wat betreft het toerekenen van rente aan producten. Tot en met 2017 hanteerden wij een vast rentepercentage voor elke investering. Dit percentage kwam overeen met het gemiddelde percentage voor vaste leningen in het jaar waarin de investering was gepleegd. De rentelasten maken onderdeel uit van de heffing. Vanaf 2018 moet het product belast worden op basis van de zogenoemde "rente-omslag". Deze rentelasten zijn opgenomen in de kosten van het product. Zoals uit Paragraaf D – Financiering valt op te maken is de rente-omslag voor 2019: 0,5%.

De wijziging van de voorschriften heeft geen gevolgen voor de manier waarop gemeenten hun tarieven mogen berekenen. Fiscaal juridisch gezien blijft het toegestaan om een redelijk deel van de rentelasten mee te nemen in de kostenopstelling die ten grondslag ligt aan de tariefberekening, zoals voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Vandaar dat voor de bepaling van de tarieven 2019 de rentelasten t/m 2017 op dezelfde manier zijn berekend als tot nu toe gebeurde, namelijk via vaste rentepercentages.

Overhead

Vanaf 2017 gelden de vernieuwde begrotingsvoorschriften (BBV). Eén van de wijzigingen betreft het in beeld brengen van kosten van overhead en deze apart in de begroting opnemen. Het centraal begroten van de kosten van overhead (o.a. huisvesting en automatisering) betekent dat er niet langer sprake is van een integrale kostprijsberekening op de programma's. In plaats daarvan moet op een andere manier uit de begroting blijken hoe de tarieven worden berekend en welke beleidskeuzes bij die berekening zijn gemaakt. In deze paragraaf wordt nu inzicht gegeven in de berekeningsmethodiek van overhead voor kostendekkende tarieven. De berekening van de tarieven moet extracomptabel gemaakt worden. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend en door de Raad worden vastgesteld en opgenomen in de financiële verordening.

Berekeningsmethodiek van overhead Brummen:

- A) Totale loonsom ambtelijke organisatie Brummen (incl. rechtspositionele vergoedingen)
- B) Totale kosten minus opbrengsten van die producten (kostenplaatsen) die t/m jaar 2016 een kostencomponent waren van het uurtarief.

Het opslagpercentage overhead wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{Totaal van B}}{\text{Totaal van A}} \times 100\% = \text{uitkomst in \%}.$$

Het berekende percentage zal elk jaar opnieuw beoordeeld worden.

Berekening overhead:

Voor begrotingsjaar 2019 geldt een percentage van **45%**, op basis van onderstaande berekening:

Totaal kostenplaatsen € 4.418.357 = 44,92%
Totale loonsom € 9.835.188

Leges

Om de opbrengst inflatiebestendig te houden worden de tarieven jaarlijks aangepast met de inflatie in Nederland.

De afgelopen jaren is de mate van kostendekking zeer actueel. Zoals ook bij de Afvalstoffenheffing en de Rioolrechten, mag immers geen winst gemaakt worden op leges. In de rechtspraak is dit item veelvuldig onder de aandacht bij de rechter gebracht. Veelal met succes. Probleem is dat niet alle kosten daadwerkelijk toegerekend mogen worden. Alleen de kosten die in een direct verband staan met een verstrekte dienst mogen meegewogen worden bij de beoordeling van de kostendekking.

Opbrengst leges	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Rijks- en gemeentelijke leges productgroep burgerzaken	€ 370.461	€ 334.889	€ 204.785
Leges naturalisaties	€ 12.950	€ 7.497	€ 10.618
Leges burgerlijke stand	€ 49.030	€ 42.973	€ 53.047
Leges o.b.v. de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	€ 8.533	€ 8.000	€ 8.112
Leges omgevingsvergunningen w.o. bouwen	€ 695.523	€ 514.929	€ 546.298

Begrafenisrechten

Om de opbrengst inflatiebestendig te houden worden de tarieven jaarlijks aangepast met de inflatie in Nederland. Bij de ramingen voor 2019 is rekening gehouden met inflatiecorrectie.

Opbrengst leges	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst	€ 109.467	€ 92.055	€ 93.344

Het kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten hebben de mogelijkheid om in individuele gevallen belastingvorderingen kwijt te schelden als belastingplichtigen niet in staat zijn te betalen. In het kader van de vaststelling van het gemeentelijk minimabeleid is er voor gekozen om geen kwijtscheldingsbeleid te voeren, maar belastingplichtigen waar nodig te compenseren via het minimabeleid.

De lokale lastendruk

Met het weergeven van de lastendruk wordt beoogd aan te geven met welke belastingaanslag een gemiddeld huishouden in onze gemeente te maken krijgt. Hierbij worden een aantal algemene heffingen meegerekend, te weten de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Het gemeentelijke beleid richt zich niet op de ontwikkeling van de lastendruk van een individuele gezinshuishouding, maar veel meer op de samenstellende delen van de lastenontwikkeling. Bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is 100% kostendekking uitgangspunt en bij de ozb normaliter de inflatiecorrectie. De aanslag die op basis daarvan ontstaat is dan puur een resultaat en geen onderwerp waarop wordt gestuurd.

Daarnaast is het zo dat het berekenen van een belastingaanslag in praktische zin wordt bemoeilijkt omdat er geen gemiddeld huishouden bestaat. De gezinnen kunnen de hoogte van hun aanslag zelf mede bepalen door hun gedrag aan te passen. Het waterverbruik, de keuze voor een bepaalde containeromvang en het aantal keren dat deze voor lediging wordt aangeboden zijn hierbij heel bepalend. Om een berekening te kunnen maken moeten de volgende gegevens bekend zijn:

- Wat is de Woz-waarde van de woning waarin het gezin woont;
- Is het gezin eigenaar van de woning;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het restafval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het gft-afval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Wat is het waterverbruik van het gezin.

Uit het voorafgaande blijkt dat er niet zonder meer een gemiddelde aanslag kan worden berekend en zeker geen aanslag die iets zegt over de lastendruk voor de inwoners van onze gemeente. Hooguit kan een arbitraire aanslag in de tijd gezien als statistisch materiaal worden gebruikt. Zo berekent de provincie Gelderland jaarlijks de lastendruk op basis van een aantal eigen uitgangspunten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft weer andere uitgangspunten en dus uitkomsten.

Ook de provincie Gelderland stelt jaarlijks een lijst samen rond de ontwikkeling van de gemeentelijke heffingen in Gelderland. Als het gaat om de *belastingdruk per inwoner* dan staat Brummen in 2018 op de 32^e plaats, van alle 53 Gelderse gemeenten. In 2017 was dat nog plaats 26.

Zoals in deze paragraaf al eerder duidelijk is gemaakt richt ons beleid zich niet op de ontwikkeling van de lokale lastendruk zelf. Het overzicht dat hieronder wordt gepresenteerd is daarom qua absolute uitkomst arbitrair en gebaseerd op de volgende uitgangspunten/berekeningsfactoren:

- Een gezin bestaande uit 4 personen, met een waterverbruik van 150 m³ totaal;
- Gehanteerde WOZ-waarden:
2017 - € 217.492 peildatum 1-1-2016 (1-1-2015 plus 1,50%)
2018 - € 222.846 peildatum 1-1-2017 (1-1-2016 plus 2,25%)
2019 - € 230.645 peildatum 1-1-2018 (1-1-2017 plus 3,50%)
- Het gezin heeft een container voor groenafval met een inhoud van 140 liter en biedt deze container per jaar 8 maal ter lediging aan.
- Het gezin heeft een container voor restafval met een inhoud van 140 liter en biedt deze container per jaar 7 maal ter lediging aan.
- 100% kostendekkend tarief bij zowel rioolrechten als afvalstoffenheffing.

Op basis van deze uitgangspunten ontstaat het volgende beeld van de lokale kostendruk:

De Brummense Lokale Lasten Monitor

Onderdeel	2017	2018	2019
Rioolheffing: 150 m ³ waterverbruik	€ 345,00	€ 327,00	€ 310,50
Rioolheffing: vastrecht	€ 40,27	€ 38,26	€ 36,25
OZB-aanslag eigenaren gedeelte	€ 230,54	€ 233,98	€ 237,56
Afvalstoffenheffing: vastrecht 12 maanden	€ 129,12	€ 119,40	€ 107,46
Afvalstoffenheffing: groene container 140 liter, 8 maal per jaar ledigen	€ 11,44	€ 10,56	€ 8,48
Afvalstoffenheffing: grijze container 140 liter, 7 maal per jaar ledigen	€ 27,65	€ 25,55	€ 25,55
Totale aanslag	€ 784,02	€ 754,75	€ 725,80
Procentuele stijging/daling t.o.v. het voorgaande jaar	-/- 1,79 %	-/- 3,73 %	-/- 3,84%

Algemeen

Om financiële risico's op te kunnen vangen is het nodig om voldoende middelen in de algemene reserve te hebben. Maar hoe bepaalt de gemeente die risico's, en hoe groot zou de reserve dan moeten zijn? En hoe verhoudt de financiële positie van Brummen zich tot andere gemeenten. Deze vragen komen in deze paragraaf aan bod. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- A. de weerstandscapaciteit;
- B. de risico's;
- C. het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- D. kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente.

A. De weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit gaat het om de vraag welke middelen en mogelijkheden de gemeente heeft om niet begrote lasten (die onverwachts en substantieel zijn) te dekken, zonder dat de begroting en het beleid hoeven te worden aangepast.

De raad heeft d.d. 21 juni 2018 via raadsbesluit (RB18.0024) in de [nota weerstandsvermogen](#) aangegeven hierbij niet te kijken naar de stille reserves (bijv. verkoop van in het vastgoed) en ook niet naar de onbenutte belastingcapaciteit (bijv. een ozb-verhoging). We gaan dan ook uit van een zogenaamde *enge* interpretatie van de weerstandscapaciteit.

Omschrijving	Eng	Ruim
1. Algemene reserve	X	X
2. Bestemmingsreserves	X	X
3. Stelpost onvoorzien	X	X
4. Flexibiliteit van de begroting	X	X
5. Stille reserves (niet direct beschikbaar)		X
6. Onbenutte belastingcapaciteit (vraagt beleidswijziging)		X

De weerstandscapaciteit bestaat in 2019 uit de volgende onderdelen:

1. Algemene reserve

De prognose van de algemene reserve per 31 december 2018 is: € 2.756.945.

Deze reserve kan in zijn geheel worden ingezet om risico's af te dekken en telt daarom volledig mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

2. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves maken in principe deel uit van de weerstandscapaciteit.

De bestemmingsreserves zullen naar verwachting grotendeels worden ingezet in de aankomende twee tot drie jaren. In de programmabegroting 2019-2021 is inzicht gegeven in het verloop van de bestemmingsreserves.

De bestemmingsreserves hebben dus veelal een tijdelijk karakter. Daarnaast is er bij verschillende bestemmingsreserves sprake van gelden van inwoners van de gemeente Brummen. Dit maakt dat met wijzigingen in de bestemmingen zeer zorgvuldig omgegaan moet worden.

Op basis hiervan maken bestemmingsreserves geen onderdeel uit van de weerstandscapaciteit.

3. Stelpost voor onvoorziene uitgaven

Op basis van artikel 189 lid 2 van de Gemeentewet is het verplicht om een bedrag voor onvoorziene uitgaven in de begroting op te nemen. Bij het inzetten van dit bedrag voor onvoorziene uitgaven wordt een strikte begrotingsdiscipline gehanteerd, waardoor er alleen een beroep op kan worden gedaan voor onderwerpen die onvoorzien, onafwendbaar en onuitstelbaar zijn. Voor 2019 is een bedrag van € 10.000 opgevoerd binnen het onderdeel financiering en algemene dekkingsmiddelen.

4. Flexibiliteit van de begroting

Als een risico zich daadwerkelijk voordoet, dan wordt bekeken of het financiële nadeel binnen de begroting kan worden opgevangen. Hoe flexibeler de begroting is, hoe eenvoudiger keuzes kunnen worden gemaakt om risico's op te kunnen vangen. Met andere woorden; zijn we in staat om snel ons inkomsten- en uitgavenpatroon aan te passen als een risico zich voordoet.

Door de diverse bezuinigingsoperaties in de afgelopen jaren is de rek (flexibiliteit) hier nagenoeg uit. De flexibiliteit is dus wel een onderdeel van de weerstandscapaciteit, maar financieel gezien stellen we die bijdrage op nul.

Niet meegerekend worden:

5. Stille reserves

Van een stille reserve is sprake wanneer de actuele waarde van een bezitting hoger is dan de boekwaarde die op de balans is opgenomen. We kunnen zo'n stille reserve te gelde maken door de betreffende bezitting te verkopen. Deze stille reserve is niet inzichtelijk en direct beschikbaar daar deze eerst wordt gerealiseerd indien een bezitting daadwerkelijk verkocht wordt.

6. De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) te verhogen.

Leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing mogelijk wettelijk niet meer dan kostendekkend zijn, op deze onderdelen is in de begroting geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de OZB is de onbenutte capaciteit te berekenen door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Brummen. Hierbij is gebruik gemaakt van de normen voor "een redelijk peil van eigen heffingen" bij het artikel 12 beleid zoals genoemd in de circulaire Gemeentefonds. De onbenutte OZB capaciteit is afgerond € 2.153.000. Met andere woorden, Brummen kan de OZB-inkomsten met ruim € 2 miljoen per jaar laten stijgen. Aangezien benutting van deze onbenutte belastingcapaciteit vraagt om een beleidswijziging van de raad telt dit onderdeel niet mee bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

Samenvatting inventarisatie de weerstandscapaciteit

Omvang algemene reserve per 31-12-2018	€ 2.756.945
Stelpost onvoorzien	€ 10.000
Flexibiliteit van de begroting	€ 0
Totale weerstandscapaciteit 2018	€ 2.766.945

B. De risico's

De gemeente is dus in staat voor € 2.766.945 aan risico's op te vangen, maar waaruit bestaan die risico's?

Elk jaar worden de risico's die zich kunnen voordoen zo goed mogelijk ingeschat volgens de methode die is beschreven in de nota weerstandsvormogen 2018- 2021. Risico's die kleiner zijn dan € 10.000 worden niet meegenomen in de berekening omdat hiervan uitgegaan wordt dat deze gedekt kunnen worden uit de reguliere begrotingsposten. Op de totale risico-inventarisatie ligt geheimhouding omdat openbaarheid hiervan de belangen van de gemeente kan schaden. Een samenvatting van de risico's groter van € 100.000,- volgt hieronder:

Nr	Werkgebied	Gebeurtenis	Bedrag
1	1. Veiligheid, handhaven en toezicht	Grote calamiteit zoals natuur-ramp, treinongeluk etc.	€ 100.000
2	8. Openbare ruimte en Afval	Minder rendabele exploitaties en contractrisico's	P.M.
3	14. Arbeidsparticipatie	Overschrijding op budget BUIG (bijstand).	€ 210.000
4	16. Onderwijs en kinderopvang	Extra afschrijving geïnvesteerde gelden gebouwen en contractrisico's nieuwbouw	P.M.
5	17. Bestuur en dienstverlening	Overheveling ineens aan een pensioenfonds voor uitkeringen aan gepensioneerde wethouders door wettelijke regeling	€ 100.000
6	17. Bestuur en dienstverlening	Huidige collegeleden komen na collegeperiode (2014-2018) niet terug in nieuw college	€ 150.000
7	18. Bedrijfsvoering	Arbeidsrechtelijke verplichtingen voortvloeiend uit ontslag bij verdere optimalisatie en inrichten organisatie	€ 144.000
8	18. Bedrijfsvoering	Gevolgen van verkeerde aanbestedingsprocedure	€ 150.000
9	Risico's P.M. en overige risico's < € 100.000		€ 1.914.000
	Totaal weerstandsreserve		€ 2.768.000

Voor een aantal gebeurtenissen is P.M. ingevuld omdat het openbaar maken de gemeente mogelijk zou kunnen schaden.

C. Het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is

Nu de weerstandscapaciteit en de risico's zijn geïnventariseerd is het de vraag hoe die twee zich tot elkaar verhouden.

Door de weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan risico's ontstaat een ratio. Als de weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de ratio 1. Als de ratio onder de 1 zakt dan zijn de risico's groter dan de weerstandscapaciteit.

Het beleid in de raadsperiode 2018-2022 is om uit te gaan van een weerstandsratio van 1,4 tot 2. Deze ratio moet minimaal 2 kalenderjaren achter elkaar boven de 1,4 uitkomen om uit te sluiten dat het een incident is. Voor 2019 ziet de situatie er nu als volgt uit:

De weerstandscapaciteit 2019: € 2.766.945
Gedeeld door de risico's: € 2.768.000 = ratio 1,0.

Bij het opstellen van de paragraaf over het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van de gegevens die op dat moment beschikbaar zijn. Dit is te zien als een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden waardoor het benodigde weerstandsvermogen een andere waardering kan krijgen.

D. Kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente

De bedoeling van deze kengetallen is om de financiële positie van gemeenten weer te geven en te kunnen vergelijken tussen gemeenten onderling. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet daarom altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van een gemeente onder druk staat en dat maatregelen noodzakelijk zijn om deze situatie te verbeteren. De gemeenteraad mag per kengetal zelf een norm of een gewenste richting bepalen. De provincie Gelderland heeft kaders voor de kengetallen bepaald. In haar begrotingsbrief vergelijkt de provincie de kengetallen van de gemeente met deze kaders.

Hieronder volgt de uitwerking van de kengetallen voor Brummen.

7a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
100,9%	123,8%	122,2%	117,7%	113,7%	104,7%

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle structurele baten (excl. mutaties reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- boven 130%: er is sprake van een zeer hoge schuld,
- boven 100%: er is waakzaamheid geboden,
- tot 100%: norm is voldoende.

7b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
104,0%	125,2%	125,3%	120,6%	116,2%	107,0%

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente. Zie aantekeningen onder punt 7a hiervoor.

7c – De solvabiliteitsratio

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
13,2%	11,9%	7,5%	7,6%	8,0%	9,5%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- lager dan 20%: risicovol,
- tussen 20 en 50%: voldoende,
- boven 50%: goed.

7d – Kengetal bouwgrondexploitatie

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
26,1%	28,8%	23,5%	19,4%	16,8%	11,0%

Ook in Brummen is de afgelopen jaren gebleken dat de grondexploitatie een grote invloed kan hebben op de financiële positie van de gemeente. Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale bate van de gemeente (exclusief de verrekeningen met reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;
 Cat A (<20%),
 Cat B (20<35%),
 Cat C (>=35%).

7e – Structurele exploitatieruimte

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0,7%	0,8%	0,8%	1,0%	1,6%	2,7%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening zoals die nu is voorgeschreven moeten we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (*) delen door de totale baten. Het kengetal moet hierdoor minimaal groter dan 0 zijn, anders duidt dit op een tekort in de structurele ruimte

(*) exclusief verrekening met de Vrije Reserve

7f – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
116,1%	104,4%	100,7%	98,5%	98,2%	98,5%

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Hieronder worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De uitkomst van de berekening zijn de woonlasten in Brummen uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn onze woonlasten dus lager dan gemiddeld in Nederland. De Provincie stelt de volgende signaleringswaarde voor dit kengetal;

Cat A (<95%),
 Cat B (95<105%) en
 Cat C (>=105%).

Uit het meerjarenbeeld valt af te leiden dat onze woonlasten lager zijn dan gemiddeld in Nederland. De cijfers die in de Brummense lokale lastenmonitor worden genoemd, zie paragraaf A, vormen de basis van de berekening.

Algemeen

In deze paragraaf gaan wij in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de 'grotere' kapitaalgoederen van de gemeente. Hierbij moeten we denken aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, rioleringen, groenvoorzieningen, gebouwen en aanverwante zaken. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan is dan ook van wezenlijk belang. Een tweede, wellicht nog belangrijker aspect, is dat de kwaliteit van het openbaar gebied door de inwoners vaak het meest intensief beleefd wordt. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de inwoners direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

De kosten van instandhouding worden berekend aan de hand van onderhoudsplannen (de beheersplannen), voor wegen, groen, riolering en gebouwen. Onderhoudskosten maken een wezenlijk deel van de uitgaven uit en zijn maar deels beïnvloedbaar via het maken van een keuze in het niveau van onderhoud.

Om het onderhoudsniveau en de kosten daarvan vast te kunnen stellen is in september 2007 het Beheerkwaliteitsplan Gemeente Brummen opgesteld. In dit plan is de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen geanalyseerd en meetbaar gemaakt.

Het vastgestelde kwaliteitsniveau is het toetsingskader voor bestuur, inwoners en medewerkers.

In 2017 is een Integrale visie Beheer Openbare Ruimte opgesteld. In de visie zijn de kaders opgenomen waarbinnen het beheer van de openbare ruimte plaats vindt. Ook zijn ambities beschreven om onder andere de buitenruimte beter toekomstbestendig en duurzaam te maken.

Het onderhoud van de wegen

Beheer: in 2016 is een beheerplan wegen op- en vastgesteld voor de jaren 2016-2020. De inventarisatie waar het beheerplan op gebaseerd is blijkt echter niet volledig te zijn geweest. Het beheerplan is daarom in 2018 geactualiseerd. De onderhoudstoestand van de wegen komt hierdoor ongunstiger uit.

Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan wegen op- en vastgesteld. Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen. Naast het uitvoeringsbudget is er een gedeelte van een incidenteel budget voor het wegwerken van onderhoudsachterstanden in de openbare ruimte beschikbaar. Met dit bedrag, in totaal € 100.000,- groot, worden waargenomen gebreken in plantsoenen en wegen hersteld. Uitgangspunt hierbij is dat de inrichting zodanig gewijzigd wordt dat de beheersituatie voor de toekomst verbetert en de onderhoudskosten dalen.

Basis voor het uitvoeringsplan 2019 en daarmee de begroting en planning voor 2019 vormt de weginspectie van 2017. De weginspecties worden eens per twee jaar uitgevoerd en geven input voor het onderhoudsprogramma van de volgende twee beheerjaren. In 2019 dient er een nieuwe weginspectie uitgevoerd te worden.

Het asfaltonderhoud en de straat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Asfaltonderhoud, herstraat- en andere werkzaamheden aan wegen en fietspaden in 2019

Reparaties asfalt deklaag: Voorstondensestraat, Boshoffweg, Wasacker, Boerenstraat (bibeko), Offenbachstraat, Leharstraat.

Herstraatwerkzaamheden:

Diverse trottoirs vogelbuurt Brummen, diverse trottoirs omgeving Doornbosch Hofstede, rijbaan Stuijven-

burchstraat.

Reconstructie fietspaden:

Hallsepad, Soerense Zand en Eerbeeks Veldpad (laatstgenoemde fietspad kosten te dekken uit voorziening groot onderhoud wegen)

Bruggenbeheer

In 2017 zijn de drie bruggen over het Apeldoornkanaal vervangen.

Openbare reiniging

Het ruimen van zwerfvuil is vanaf 1 januari 2019 ondergebracht bij de buitendienst die vanaf dat moment versterkt wordt met de huidige Delta/Accent medewerkers die nu zwerfvuil ruimen in de gemeente Brummen. Handmatig ruimen zij zwerfafval in de kernen en het buitengebied. Aan het ruimen in de kernen is een beeldniveau volgens de CROW kwaliteitscatalogus gekoppeld. Voor de dorpscentra en de toegangswegen naar de centra wordt het onderhoud op beeldniveau B uitgevoerd. Dat is het basisniveau. De overige gebieden binnen de bebouwde kom worden nog op C-niveau onderhouden maar het streven is om het niveau op B-niveau te brengen. In het buitengebied wordt 2 keer per jaar zwerfvuil geruimd.

Daarnaast zijn er, al dan niet georganiseerd, nog vele vrijwilligers actief met het ruimen van zwerfafval. Zij krijgen prikkers, hesjes en afvalzakken van de gemeente. Volle zakken worden bij de vrijwilligers aan huis opgehaald.

Het vegen van wegen is op bestekbasis voor 5 jaar uitbesteed. Het bestekmatig vegen van wegen gebeurt alleen binnen de bebouwde kernen. Voor het vegen van wegen worden dezelfde kwaliteitscriteria aangehouden als bij het ruimen van zwerfafval. In de herfstperiode wordt de veegwagen ingezet voor het verwijderen van blad. Het ruimen van het blad vindt dan gecoördineerd per wijk op wegen en in plantsoenen plaats.

Huishoudelijk afval

Er is een nieuw beleids- en een uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval in voorbereiding waarin de nadruk nog meer komt te liggen op het inzamelen van grondstoffen. Een inwoner van de gemeente Brummen heeft nu gemiddeld iets meer dan 100 kg restafval per jaar. Deze hoeveelheid restafval kan verminderen door voorlichting en het faciliteren van een betere afvalscheiding. De hoeveelheid grondstoffen die nu nog in het restafval terecht komen kan en moet verder verminderd worden. Het streven is om de komende jaren de hoeveelheid restafval verder terug te dringen met uiteindelijk als doelstelling 10 kg restafval per inwoner per jaar in 2030.

De openbare straatverlichting

In april 2016 heeft de gemeenteraad een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Op basis van dit beleidsplan wordt het bestand van lichtmasten en armaturen verduurzaamd. Verspreid over 5 jaren worden ca. 1150 lichtmasten met ca 1500 armaturen vervangen door aluminium masten en LED-armaturen. In 2018 wordt het gehele perceel te vervangen masten en armaturen aanbesteed. Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) is uitbesteed voor een periode van 4 jaar. De aanbesteding heeft in regionaal verband plaats gevonden. De onderhoudsperiode loopt tot en met 2019.

De rioleringsstelsels in de gemeente

Voor onderhoud aan rioolgemalen, (correctief) onderhoud en onderzoek aan het rioolstelsel zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. In 2019 wordt € 600.000 in deze voorziening gestort. De storting is gebaseerd op gegevens uit het rioolbeheerpakket en het kostendekkingsplan uit het GRP en wordt jaarlijks aangepast.

Het uitvoeren van verbetermaatregelen aan het bestaande rioolstelsel wordt gedaan op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Noodzakelijke investeringen worden meerjarig ingepland en de kapitaallasten komen ten laste van de exploitatiebegroting. Het huidige GRP is vastgesteld door de gemeenteraad voor de periode van 2016 tot en met 2020.

Aanvullend aan de in het GRP opgenomen maatregelen zijn er in 2019 in de wijk Elzenbos maatregelen te nemen om de riooloverstortvoorziening van de Veldweide te verplaatsen naar de Elzenbosweg. Hiervoor dient een buisleiding met een doorsnede van 2 meter door de groenzone aangelegd te worden.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing waarbij het principe "de vervuiler betaalt" wordt gehanteerd.

Renovatie en vervanging van riolen in 2019	
Rioolvervangingen & verbetermaatregelen:	
Rioolvervanging: o.a. delen van Jan Mankesstraat, Weth Sandersstraat, t Haagje, Kerkpad, Enkweg (@ onder voorbehoud i.v.m. geplande werkzaamheden Gasunie) & vervanging/relining op nog nader te bepalen locaties	€ 609.712
Verbetermaatregel: afkoppelen Eerbeekse Enk fase VIII	€ 320.000
Vervanging gemalen (Kollergang en Rhienderensestraat)	€ 111.791
Milieumaatregelen	
Aanleg infiltratieriool en of maatregelen op maaiveldniveau	€ 50.000

Het onderhoud van bermen en sloten

Het maaien van bermen en sloten is uitbesteed op basis van een bestek. Gewerkt wordt volgens de Gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen. Om budgettaire redenen worden de bermen geklepel op een enkele locatie met bijzondere vegetatie na. Op deze locaties met een bijzondere vegetatie wordt, ten gunste van de aanwezige bijzondere soorten, de vegetatie gemaaid en afgevoerd. Het vrijkomende slotenmaaisel wordt afgevoerd. Ca. 80 % van dit maaisel wordt lokaal als structuurverbeteraar verwerkt op landbouwgrond.

Op enkele locaties zijn ongewenste invasieve exoten in bermen en sloten aanwezig. Deze locaties worden gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Hiermee wordt verdere verspreiding van de soorten tegen gegaan.

Het openbaar groen in de gemeente

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in het beleid zoals dat is vastgesteld in de groenstructuurplannen. Het onderhoud wordt sinds 2008 uitgevoerd op basis van beeldkwaliteit. Het onderhoudsniveau van onkruidbestrijding in het openbaar groen vindt sinds 2013 plaats op een laag en sober niveau (C-niveau van de CROW kwaliteitcatalogus).

Geconstateerd wordt dat na jaren van een laag onderhoudsniveau en het uitstellen van benodigde snoeien en renovatiewerkzaamheden een groot deel van de gemeentelijke beplantingen er verwaarloosd bij ligt en voor overlast en ergernis zorgt. Omdat een onverzorgd uiterlijk niet past bij de gewenste uitstraling van onze kernen is per september 2016 het onderhoud op de toegangswegen en in de centra van Brummen en Eerbeek verhoogd naar een B-niveau. Wij streven er naar het onderhoudsniveau van de overige plantsoenen de komende jaren ook weer terug te brengen op het gewenste B-niveau.

Voor 2018 tot 2022 is geld beschikbaar gesteld om op een start te maken met het verbeteren van de openbare ruimte. Voor het groenonderhoud is hier de inzet om versleten vakken te renoveren en opnieuw aan te planten met soorten die bijdragen aan een beter beeld, vergroting van de biodiversiteit en een lage onderhoudsdruk. Waar mogelijk worden deze renovaties gecombineerd met het afkoppelen van hemelwater voor een verduurzaming van de buitenruimte.

De begraafplaatsen

Op de begraafplaatsen zijn de afgelopen jaren veel grafzerken van oude graven verwijderd. Voor de graven bleek geen belangstelling meer te bestaan. De vrijgekomen locaties worden grotendeels hergebruikt als nieuwe begraafplek. Een deel van de ruimte die is ontstaan wordt gebruikt voor de aanplant van bomen en struiken ter verfraaiing van de begraafplaatsen. Veel van de oude beplanting op de begraafplaats is de afgelopen jaren afgestorven of ten prooi gevallen aan stormen. Een verjonging van de beplanting is noodzakelijk om een groene uitstraling te blijven houden.

Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW kwaliteitcatalogus).

Boombeheer

Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt, uit financiële overwegingen, op een laag onderhoudsniveau plaats. Het onderhoud richt zich vooral op het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade. Voor het verwijderen van dode en slechte bomen worden vrijwilligers van de groep Holthakkers ingezet.

Vanaf 2017 is er een toename in overlast door eikenprocessierups die voorkomt in met name inlandse eiken. Door de grote hoeveelheid vlinders die nieuwe eitjes gaan leggen en door de klimaatsverandering, is de prognose dat de opmars van de rupsen zal doorgaan. Op overlastlocaties worden de rupsen momenteel alleen repressief bestreden met hoge kosten tot gevolg. Door ook preventieve maatregelen te gaan nemen, is de verwachting dat de overlast afneemt en de repressieve inzet gereduceerd kan worden. In totaal zullen de kosten lager worden.

Bosbeheer

Het gewenste uit te voeren bosbeheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het bosbeheerplan. Hierin wordt onder andere meer ruimte gegeven aan inheemse loofhoutsoorten, aan ecologische processen en een verlaging van het risico op stormschade bij infrastructuur en gebouwen.

Vanaf 2013 vind er, om financiële redenen, geen planmatig onderhoud meer plaats. Op basis van veiligheidsinspecties, worden alleen maatregelen uitgevoerd aan bomen die een direct risico opleveren voor de infrastructuur en gebouwen. In de winter van 2018-2019 vindt weer een dunningsronde plaats. Verwacht wordt dat deze dunning minimaal kostenneutraal uitgevoerd kan worden gezien de verkoop van vrijkomend hout.

Speeltoestellen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd. In samenspraak met de buurt wordt bekeken of en hoe het speeltoestel vervangen moet worden. Sinds 2017 is hier weer een jaarlijks vervangingsbudget van € 25.000,- voor beschikbaar. Om zicht te hebben op de speelbehoefte van kinderen in de wijken wordt het Structuurplan spelen (2008-2015) geactualiseerd zodat bij de inrichting van de speelvoorzieningen ingespeeld kan worden op de daadwerkelijke behoefte.

Sportvelden

De sportvelden worden door de gemeente dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelings-eisen van de sportbonden. Elk jaar vindt er groot onderhoud plaats aan één of meerdere velden.

Door het afblazen van de privatisering van de sportvelden zijn de door de Eerbeekse boys aangelegde hybridevelden ook in beheer bij de gemeente gekomen.

De toplaag van het kunstgras korfbalveld op De Hazenberg vertoont slijtage en is afgeschreven. Om een goede sportbeoefening mogelijk te laten blijven is vervanging van de toplaag en aanpassing aan de nieuwe voorgeschreven veldafmetingen van de KNKB in 2019 noodzakelijk.

In afwachting van de resultaten van een onderzoek naar het onderbrengen van de buitensportvoorzieningen bij een sportbedrijf blijft het onderhoud bij de gemeente liggen.

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. Hiermee is in 2019 een bedrag gemoeid van € 210.360. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn.

Het onderhoud van schoolgebouwen is uitgezonderd. Het onderhoud valt onder de schoolbesturen. Alleen nieuwbouw, uitbreiding en zeer groot onderhoud valt nog onder de gemeente. Aanvragen daarvoor lopen via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budgetten die hiervoor nodig zijn worden jaarlijks aangevraagd en via investeringslijst op de begroting gebracht.

Herijking reserves en voorzieningen

Voor alle kapitaalgoederen waarbij voor het onderhoud en/of renovatie wordt gewerkt met een voorziening geldt dat de toereikendheid jaarlijks getoetst moet worden aan het beleid dat is vastgelegd in de notitie reserves en voorzieningen.

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

Beheersplan	Actueel	Financiële gevolgen verwerkt
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	t/m 2018	Ja
Beheerplan wegen	t/m 2020	Ja
Uitvoeringsplan gladheidbestrijding	Herzien in 2018	Ja
Beheerplan groenvoorzieningen	Nee	N.v.t.
Openbare verlichting	t/m 2020	Ja
Beheerplan riolen	t/m 2020	Ja
Beleidsplannen		
Beleidsplan gemeentelijke gebouwen	t/m 2018	Ja
Beleidsplan Wegen	t/m 2020	Ja
Gladheidsbestrijding	Actualiseren in 2018	Ja
Groenstructuurplan Brummen	April 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Groenstructuurplan Eerbeek	Nov. 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Landschapsbeleidsplan	Mei 2008	Ja
Openbare verlichting	t/m 2020	Ja
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	t/m 2020	Ja
Afvalbeleidsplan	2013-2017	Ja
Structuurplan spelen	Nee	Werkbudget opgenomen

Algemeen

Om onze bezittingen te financieren is geld nodig. Dit kan ons eigen spaargeld zijn of van derden geleend geld. Omdat geld lenen geld kost, is de uitvoering van ons financieringsbeleid een risicovolle taak. Deze taak is daarom gebonden aan wettelijke kaders (met name de wet Fido en de wet Hof) en aan kaders in de door de raad vastgestelde financiële verordening. De nadere uitwerking hiervan is vastgelegd in het vastgestelde treasurystatuut. In deze paragraaf gaan we in op ons financieringsbeleid en de beheersing van de risico's.

Welke beleidsdocumenten vormen de basis voor deze paragraaf?

In de financiële verordening en het treasurystatuut hebben we kaders gesteld ten aanzien van financiering.

Wat willen we bereiken?

Het gemeentelijk financieringsbeleid is er op gericht om:

- te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn
- de risico's die met deze transacties verbonden zijn te beheersen
- de rentekosten van de leningen zoveel mogelijk te beperken

Onze uitgangspunten daarbij zijn:

- Onze schulden zijn niet hoger dan de waarde van onze bezittingen.
- In de begroting wordt de rentelasten geraamd vanuit de bestaande leningenportefeuille aanvullend met een inschatting van nog aan te trekken nieuwe leningen en herzieningen van bestaande leningen.
- Wij proberen de kasgeldlimiet optimaal te benutten vanuit de gedachte dat rente van kortlopend geld (bijv. daggeld en kasgeld) vrijwel altijd lager is dan van langlopende leningen. (Raamovereenkomst BNG)

Treasurystatuut

In het Treasurystatuut is vastgelegd op welke wijze geldstromen en financiële vermogenswaarden en de hieraan verbonden risico's worden beheerst. Het Treasurystatuut is in 2016 geactualiseerd.

Bij het aantrekken van (vaste) geldleningen wordt, overeenkomstig het statuut, rekening gehouden met de nodige functiescheiding.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn alleen onderhandse leningen. Er worden offertes opgevraagd bij minimaal 3 instellingen alvorens een lening wordt aangetrokken.

Eén offerte wordt in ieder geval bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten gevraagd.

De huidige leningenportefeuille bestaat uit leningen aangegaan met de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank

Om een zo laag mogelijk risicoprofiel te hebben en te houden wordt ook aandacht besteed aan een zogenaamde rentevisie, die aan moet geven wat de verwachte renteontwikkelingen op korte, middellange en lange termijn zijn. Deze rentevisie is belangrijk voor een anticiperend en actief financieringsbeleid (versneld of vertraagd aantrekken van financieringsmiddelen). Dit uiteraard in samenhang met de liquiditeitsplanning. Kenmerkend voor de renteontwikkeling is dat deze zich lastig laat voorspellen, op dit onderdeel sluiten wij in principe aan bij de visie van de BNG. Er wordt naar gestreefd om bij de aangetrokken leningen zoveel mogelijk het "ideaalcomplex" na te streven. Dit houdt in dat de leningen zoveel mogelijk gespreid over de jaren vervallen. Dit in verband met de renterisico-norm. Daarnaast wordt ook gekeken naar de liquiditeitsplanning om te kijken hoe de liquiditeitsbehoefte in de komende jaren zich zal ontwikkelen.

In de raadsvergadering van 22 september 2016 is het Treasurystatuut ten aanzien van het verstrekken van leningen of garanties op leningen als volgt aangepast:

De gemeente mag alleen leningen verstrekken of garanties afgeven als er in de uitvoering van een publieke taak een gemeentelijke samenwerking met derden plaatsvindt of als er in de uitvoering van een publieke taak een substantieel publiek belang wordt gediend waarbij vooraf informatie wordt ingewonnen over de financiële positie en kredietwaardigheid van de betreffende partij.

Schatkistbankieren

Het Schatkistbankieren heeft op 1 januari 2014 zijn beslag gekregen. Hierbij moeten de gemeentes hun overtollige geldmiddelen bij de Nederlandse Staat stallen. Gezien onze manier van financieren, met de bovengenoemde RC overeenkomst van de BNG, komt het maar zeer sporadisch tot afroaming. Rente voor-of nadeel is hierbij bijna niet meer van belang gezien de historisch lage rente op dit moment. De bedoeling van het Schatkistbankieren is om de gelden van de totale overheid zolang onder de centrale overheid te houden totdat ze besteed moeten worden voor een collectief doel. In de tussentijd is het voor de totale sector niet efficiënt dat de ene overheid over heeft, stalt bij een bank, en de andere tekort komt en leent bij de bank.

Rente

In het nieuwe BBV worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie begroot en verantwoord op het taakveld treasury.

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende markrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd.

Rentetoerekening

Vanaf 2018 zijn de begrotingsvoorschriften (BBV) gewijzigd. De toerekening van rente aan producten moet nu worden berekend op basis van de zogenoemde "*rente-omslag*". Dit houdt in dat de totale rentelast moet worden omgeslagen over de boekwaarde van de relevante investeringen op basis van de berekening van een "gemiddeld" rentepercentage.

Het percentage voor de omslagrente wordt afgerond. Volgens de voorschriften van het BBV mag dat binnen een marge van 0,5%. De ruimte van 0,5% is bedoeld voor feitelijke afronding naar een dichtstbijzijnde handige rekenrente en dient ter stabiliteit bij kleine afwijkingen in navolgende jaren. Door deze afronding wijkt de rente die aan taakvelden wordt toegerekend enigszins af van de daadwerkelijke rentekosten. Het verschil wordt als renteresultaat verantwoord op het taakveld treasury en is zichtbaar als resultaat in onderstaand renteschema.

Ten aanzien van de bouwgrondexploitatie moet een rente (percentage) worden toegerekend, die gerelateerd is aan de werkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen (de leningen). Voor de complexen leidt dit tot een rentebelasting van **1,9%**.

Renteschema

Schema renteomslag berekening	2018	2019	2020	2021	2022
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering					
a1. Rente afgesloten leningen t/m 2017	€ 527.808	€ 431.649	€ 363.798	€ 295.865	€ 229.660 +
a2. Rente nog af te sluiten leningen 2018-2022	€ 25.000	€ 4.000	€ 149.000	€ 194.000	€ 239.000 +
a3. Lening tbv. De Stichting Welzijn Brummen	€ 13.959	€ 13.439	€ 12.901	€ 12.342	€ 11.783 +
b. Af: De externe rentebaten over de lange en korte financiering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 -
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 566.767	€ 449.088	€ 525.699	€ 502.207	€ 480.443 +
c1. Af: De rente die direct aan de grondexploitatie wordt doorgerekend	-€ 538.680	-€ 231.091	-€ 202.524	-€ 168.433	-€ 135.812 -
c2. Af: De rente van projectfinanciering die direct aan het betreffende taakveld / product wordt toegerekend (lening SWB)	-€ 13.959	-€ 13.439	-€ 12.901	-€ 12.342	-€ 11.783 -
c3. Bij: De rentebaten van doorverstrekte leningen, als daarvoor een specifieke lening is aangetrokken en als deze bate rechtstreeks aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 14.128	€ 204.558	€ 310.274	€ 321.432	€ 332.848 +
d1. Bij: Rente over het eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
d2. Bij: Rente over voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (via rente-omslag)	€ 14.128	€ 204.558	€ 310.274	€ 321.432	€ 332.848 +
e. Af: De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)	€ 0	-€ 273.221	-€ 268.574	-€ 261.852	-€ 254.643 -
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 14.128	-€ 68.663	€ 41.700	€ 59.580	€ 78.205
Rente-omslag per jaar	0,03%	0,37%	0,58%	0,61%	0,65%
Te hanteren rente-omslag afgerond op 0,5% cf. BBV	0,0%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

Renterisico's

Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd namelijk de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

• Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren, looptijd korter dan 1 jaar, als percentage van de begroting. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Wanneer de overschrijding gedurende een langere periode dan 2 kwartalen wordt verwacht, moet er een verzoek om ontheffing worden ingediend bij de toezichthouder ic. de provincie Gelderland. Bij onze liquiditeitsplanning werken we ernaar te allen tijde binnen de norm te blijven.

• Rente-risiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Voor 2019 ziet de renterisiconorm er als volgt uit:

nr	omschrijving	2019	2020	2021	2022
1	Renteherziening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Aflossingen	€ 3.060.784	€ 3.062.593	€ 3.064.497	€ 16.862.049
3	Renterisico (1+2)	€ 3.060.784	€ 3.062.593	€ 3.064.497	€ 16.862.049
4	Renterisiconorm	€ 9.377.800	€ 9.377.800	€ 9.377.800	€ 9.377.800
5a	Ruimte onder de risiconorm	€ 6.317.016	€ 6.315.207	€ 6.313.303	-
5b	Overschrijding van de risiconorm	-	-	-	€ 7.484.249
	Berekening risiconorm				
4a	Begrotingstotaal	€ 46.889.000			
4b	Percentage volgens regeling	20			
4	Renterisiconorm (4a*4b/100)	€ 9.377.800	€ 9.377.800	€ 9.377.800	€ 9.377.800

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de wet FIDO. Voor het jaar 2022 zal de lening van € 10.000.000 geherfinancierd moeten worden.

Financieringsbehoefte en EMU saldo

Financieringsbehoefte in 2019

In 2019 verwachten wij de volgende mutaties in onze leningenportefeuille, waarbij o.a. rekening gehouden is met het investeringsniveau in 2019.

Onderdeel	1 januari	Opname	Aflossing	31 december
Leningen t.b.v. de gemeente	€ 49.058.502	€ 0	€ 3.042.749	€ 46.015.753
Lening t.b.v. S.W.B.	€ 355.292		€ 18.035	€ 337.257
Totalen	€ 49.413.794	€ 0	€ 3.060.784	€ 46.353.010

Het saldo van de Economisch Monetaire Unie (EMU)

Het begrotingssaldo van een land geeft weer of dat land een overschot of een tekort heeft bij zijn overheidsuitgaven. Als de uitgaven in een bepaald jaar groter zijn dan de inkomsten, is er in dat jaar sprake van een tekort en groeit de staatsschuld. Het begrotingssaldo geeft dus een indicatie van de staat waarin het huishoudboekje van de overheid in een bepaald jaar verkeert.

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

Gemeenten zijn verplicht via de begroting inzicht te geven in het EMU-saldo van het vorige jaar, het begrotingsjaar en de jaren daarna.

Jaar	EMU-saldo
2018	€ 1.096.000 N
2019	€ 782.000 N
2020	€ 2.893.000 V
2021	€ 3.427.000 V
2022	€ 5.209.000 V

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

De wet HOF is per 1 januari 2014 ingegaan. Volgens de Europese Unie mogen de lidstaten met hun begrotingstekort de 3% niet overschrijden. Dit begrotingstekort wordt berekend op basis van het kasstelsel. Dus wat wordt er ontvangen en uitgegeven. Nu de wet HOF van kracht is, worden ontvangsten en uitgaven van gemeenten, provincies en waterschappen samengeteld en mogen deze gezamenlijk niet boven hun aandeel in het begrotingstekort uitkomen.

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij het voeren van de administratie uit te gaan van het stelsel van baten en lasten en dreigen nu te worden afgerekend op basis van het kasstelsel, zoals de Rijksoverheid dat hanteert. In jaren waarin grote investeringen gedaan worden, komen de gemeenten daardoor in de problemen. Deze investeringen drukken bij het kasstelsel op dat ene jaar, terwijl de lasten normaliter uitgesmeerd worden over de exploitatieduur, zoals dat bij het stelsel van baten en lasten gebeurt.

Balansprognose

De begrotingsvoorschriften geven aan dat een prognose van de balans in de begroting moet worden opgenomen. Tot nu toe was het zo, dat de balans alleen in de jaarstukken een plaats kreeg.

Hieronder de prognose, met als basis de jaarstukken over 2017.

Geprognotiseerde balans (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2017 realisatie	31-12-2018 prognose	31-12-2019 prognose	31-12-2020 prognose	31-12-2021 prognose	31-12-2022 prognose
ACTIVA						
<u>Vaste activa</u>						
Materiële vaste activa	49.849	49.500	49.500	49.500	49.500	49.500
Financiële vaste activa	8.216	8.112	8.003	7.094	5.627	4.721
Totaal vaste activa	58.065	57.612	57.503	56.594	55.127	54.221
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	13.366	13.723	10.424	8.751	7.674	5.107
Uitzettingen met een rente typische looptijd van < 1 jaar	3.909	4.200	4.200	4.200	4.200	4.200
Liquide middelen	14	10	10	10	10	10
Overlopende activa	2.011	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Totaal vlottende activa	19.300	20.133	16.834	15.161	14.084	11.517
TOTAAL ACTIVA	77.365	77.745	74.337	71.755	69.211	65.738
PASSIVA						
<u>Vaste passiva</u>						
Eigen vermogen	10.191	6.507	5.545	5.466	5.552	6.263
Vorzieningen	4.426	4.101	3.318	2.930	2.918	3.026
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van > 1jaar	41.300	49.414	46.353	43.290	40.226	40.000
Totaal vaste passiva	55.917	60.022	55.216	51.686	48.696	49.289
Totaal vlottende passiva	21.448	17.723	19.121	20.069	20.515	16.449
TOTAAL PASSIVA	77.365	77.745	74.337	71.755	69.211	65.738

Vennootschapsbelasting

De gemeenten hebben per 1-1-2016 te maken gekregen met de vennootschapsbelasting. De daarvoor benodigde wetswijzigingen zijn inmiddels definitief.

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de gemeente Brummen niet door de ondernemerspoort komt en daarom niet vennootschapsbelasting plichtig is. Voor de begrotingspositie van de gemeente Brummen zal dit naar verwachting dus waarschijnlijk weinig impact hebben.

Algemeen

Het realiseren van doelstellingen is mede afhankelijk van een goede sturing en van een goede interne bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we in op actuele ontwikkelingen op deze terreinen.

1. Planning en Control

Als vertegenwoordiging van de inwoners van onze gemeente heeft de raad een sturende en controlerende rol. De vraag welke doelen de gemeente nastreeft en welke maatregelen en middelen daarvoor beschikbaar zijn wordt beantwoord in deze begroting. De controle op de uitvoering vindt plaats via de bestuursrapportages en de jaarrekening.

Om de tussentijdse aanpassingen zo gering mogelijk te laten zijn, wordt ingezet op verbeteringen in het budgetbeheer. De medewerkers van concerncontrol en de financieel consulenten ondersteunen de budgethouders in hun verantwoordelijk om zo realistisch mogelijk te ramen, goed vooruit te kijken en tussentijds informatie te verschaffen.

Doorgaande lijn p&c-documenten

In de vorige raadsperiode hebben de auditcommissie vanuit de raad en het college samen gewerkt aan de verbetering van de programmabegroting. Hierdoor sluiten de perspectiefnota, begroting, bestuursrapportages en jaarrekening nu op een herkenbare manier op elkaar aan.

2. Kwaliteitszorg

Het borgen van een goede kwaliteit doen we zoveel mogelijk door kwaliteitstoetsen te verankeren in de werkprocessen. Vanuit de houding van continu verbeteren werken we aan het verminderen van fouten die kunnen optreden in de werkprocessen. Daarnaast vinden er gedurende het jaar interne controles plaats door eigen medewerkers, de uitkomsten van deze interne controles worden door de accountant gebruikt bij de controle van de jaarstukken.

3. Personeelsbeleid

De ingezette organisatieontwikkeling ‘Wij werken voor Brummen’ wordt voortgezet. De organisatie werkt klant- en procesgericht en hanteert ‘lean’ als leidend principe. In 2018 wordt een programmaplan opgesteld met een bijbehorende uitvoeringsagenda met projecten die in de komende jaren handen en voeten moeten krijgen.

Begin 2018 is een Medewerkersonderzoek uitgevoerd. Op organisatie- en op procesniveau zijn wij met medewerkers in gesprek om de resultaten uit te diepen en waar nodig om te zetten in verbeterplannen.

Aan de bestaande regeling Generatiepact nemen 23 medewerkers deel. De bestaande regeling is echter een te eenzijdig instrument en gericht op een bepaalde leeftijdscategorie. De regeling eindigt 31 december 2018. Vanaf 1 januari 2019 is nieuwe instroom in de regeling dan ook niet meer mogelijk. We gaan het aspect van duurzame inzetbaarheid meer integraal benaderen.

Wendbaarheid door meerjarige formatieplanning

De vraag vanuit de Samenleving, Raad en Rijk is aan verandering onderhevig. Flexibiliteit van de organisatie is daarom een belangrijk uitgangspunt in de organisatieontwikkeling “Wij werken voor Brummen”.

Het is noodzakelijk om continu goed te peilen welke ontwikkeling in wettelijke taken, ambities, afspraken uit het bestuursakkoord op ons afkomen. En deze te vertalen naar benodigde uren om de gevraagde kwaliteit te leveren. Het is de kunst om dit toekomstgericht te doen, meer jaren vooruit te kijken en aannames te doen.

In 2018 is een voorzichtige start gemaakt met het opzetten van een meerjarige formatieplanning. Dit zal in 2019 verder worden doorontwikkeld. De opzet zoals die wordt gehanteerd door het ROC van Twente kan ons daarbij verder helpen.

Strategisch HRM beleid

Strategisch HRM is het creëren van verbinding tussen de organisatiedoelstellingen enerzijds en het menselijk kapitaal anderzijds. We kijken naar welke keuzes we nu en in de toekomst binnen het HR werkgebied moeten maken om de gestelde organisatiedoelen te bereiken. Het heeft als doel om gerichte keuzes te maken binnen het HR beleid om zo te kunnen voldoen aan de missie en visie van de gemeente Brummen.

Wij zijn afgestapt van het voornemen een "afzonderlijk" strategisch HRM beleidsplan op te stellen. Het HRM-beleid moet ondersteunend zijn aan de doelen van beleidsvisies in kader van Wij Werken voor Brummen, zoals de visie op dienstverlening, de I-visie, de implementatie van de Omgevingswet, de Participatiewijzer etc. Dit betekent dat het HRM-beleid wordt ontwikkeld in samenhang met de strategie, structuur en cultuur van de organisatie.

De formatie en de loonsom

De ontwikkeling van de formatie (in aantal fte's) in de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Omschrijving	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Griffie	1,36	1,36	1,80
Gemeentesecretaris	1,00	1,00	1,00
Ambtelijke organisatie	142,41	151,07	156,83 (*)
Totaal	144,77	153,43	159,63

(*) Exclusief het SW-personeel dat op 1 januari 2019 formeel in dienst komt van de gemeente Brummen. Ook het begeleidend ambtelijk personeel (SW-consulenten; accountmanager, jobcoach) is hierin nog niet meegenomen.

In de onderstaande tabel zijn de personeelslasten en overige kerncijfers over de organisatie opgenomen.

Onderdeel	Werkelijk 2017	Raming 2018 nw	Raming 2019 (*)
Loonsom ambtelijke org. (incl griffie, secr en management) excl. Team Voor Elkaar	€ 8.483.150	€ 9.372.571	€ 9.248.442
Loonkosten Team voor Elkaar & Participatie	€ 1.146.369	€ 1.358.060	€ 1.356.067
Totaal	€ 9.629.519	€ 10.730.631	€ 10.604.509
Aantal personeelsleden	175	170	178
Percentage mannen in dienst (in personen)	50%	49%	49%
Percentage vrouwen in dienst (in personen)	50%	51%	51%
Percentage mannen in dienst (in FTE)		52%	52%
Percentage vrouwen in dienst (in FTE)		48%	48%
Ziekteverzuimpercentage, totaal (excl zwangerschap)	5,60%	4,80%	4,60%

(*) Exclusief het SW-personeel dat op 1 januari 2019 formeel in dienst komt van de gemeente Brummen. Ook het begeleidend ambtelijk personeel (SW-consulenten; accountmanager, jobcoach) is hierin nog niet meegenomen.

De ramingen 2018 (na wijziging) en 2019 zijn gebaseerd op het in juli 2017 gesloten principeakkoord tussen de VNG en de vakorganisaties, rond een nieuwe cao, geldend vanaf augustus 2017 voor het gemeentepersoneel.

De werkelijke loonkosten 2017 zijn ruim € 369.000 (ca. 4,3%) lager uitgevallen dan de raming. Vacatures zijn of later ingevuld of tijdelijk ingevuld via inhuur.

Het vervangingsbudget bij ziekte wordt in 2018 naar verwachting met € 250.000 overschreden. De oorzaak hiervan is de langdurige afwezigheid wegens ziekte van medewerkers, o.a. bij HR, het KCC en in het juridisch werkveld. Indien de afwezigheid wegens ziekte wordt veroorzaakt door een ongeval waarvoor een derde aansprakelijk is, worden de loonkosten verhaald op die derde.

De hoge kosten van inhuur als gevolg van ziekte geeft tevens het belang aan van het voorkomen (preventie) en verlagen van ziekteverzuim door middel van een gerichte aanpak. Door ons zal daar intensief op worden ingezet.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Besluit Begroting en Verantwoording

Een “verbonden partij” is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: “zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Het financiële belang: “indien een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

De BBV voorschriften geven aan dat in de begroting in een aparte paragraaf tenminste aandacht moet worden geschonken aan de visie, welke onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma’s? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook moeten de beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde komen. Vanaf 2015 zijn de eisen aan deze paragraaf aangescherpt. Opgenomen zijn de laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten.

De verbonden partijen van onze gemeente zijn:**I – Deelname in vennootschappen;**

1. Bank Nederlandse Gemeenten;
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten;
3. Circulus-Berkel B.V.
4. Waterbedrijf Vitens;
5. NUON/Vattenfalls.

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen

6. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG);
7. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio;
8. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland;
9. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ);
10. Vervoerscentrale PlusOv.

III – Overige samenwerkingsvormen

11. Regionaal Archief Zutphen;
12. Stichting Archipel;
13. Leisure Lands;

Informatie per verbonden partij

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg. De missie en de strategie van de BNG zijn vertaald in de volgende strategische doelstellingen:

- Behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semi-publieke domein.
- Behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Voorwaardenscheppend hiervoor zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en het realiseren van klantenpartnerschap op een zo effectief en efficiënt mogelijk wijze.

Brummen vraagt altijd bij de BNG een offerte bij het willen aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D).

Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang

De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dit aantal is 0,00126% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven. In 2018 is € 1.776 aan dividenduitkering ontvangen en in 2017 € 1.151.

Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar:

(bedragen * miljoen)		2015		2016		2017
Eigen vermogen	€	4.163	€	4.486	€	4.953
Vreemd vermogen	€	145.317	€	149.483	€	135.041
Achtergestelde schulden	€	31	€	31	€	31
Nettowinst (na belastingen)	€	226	€	369	€	393

Ontwikkelingen

Sinds eind 2013 zijn gemeenten verplicht rentedragende liquide middelen in de schatkist onder te brengen. Dit beperkt de BNG in de (bedrijfsmatige) mogelijkheden binnen het bankverkeer. Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2018.

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van

besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

Het financiële belang

De bijdrage van onze gemeente in 2018 bedraagt € 30.372 met daarnaast een bijdrage aan de VNG, afdeling Gelderland van € 1.050. De definitieve hoogte van de financiële bijdrage (contributie) wordt in de Buitengewone Algemene Leden Vergadering door de leden van de VNG bepaald.

In de Algemene Ledenvergadering van juni 2017 is besloten om de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten met ingang van 2018 te laten verlopen via het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). De bijdrage van Brummen: € 52.768.

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo

(bedragen x € 1.000)		2015		2016		2017
Vaste Activa	€	68.906	€	69.897	€	71.308
Vlottende Activa	€	82.213	€	76.879	€	70.596
Groepsvermogen	€	64.156	€	65.548	€	65.530
Voorzieningen	€	2.363	€	1.499	€	1.189
Kortlopende schulden	€	84.601	€	79.729	€	75.185

Ontwikkelingen

Geen specifieke ontwikkelingen.

3. Circulus-Berkel B.V.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Circulus-Berkel B.V. verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Niet alleen de lediging van groene en grijze containers, maar ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder houdt Circulus-Berkel zich ook actief bezig met ongediertebestrijding en beheert de afvalbrengpunten in Brummen.

Het financiële belang

De gemeente is aandeelhouder van Circulus Berkel B.V. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de historische inbrengwaarde in de voorloper van deze BV en is toen bepaald op € 37.210. Brummen heeft 4,61% van de aandelen in haar bezit. Een schatting van de actuele waarde zou dan kunnen uitkomen op 4,61% van € 11,6 miljoen (is eigen vermogen ultimo 2016) is € 534.760.

Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. In 2018 en 2019 gaat het daarbij om een bedrag van afgerond € 1.125.000 (incl. meerwerk). Aan uit te keren dividend is een bedrag van € 28.000 geraamd.

Geconsolideerde balans

(bedragen x miljoen euro)		2015		2016		2017
Netto Omzet	€	42,473	€	43,648	€	47,405
Bedrijfsresultaat	€	2,333	€	2,598	€	2,565
Balanstotaal Eigen Vermogen	€	10,4	€	11,6	€	12,9
Balanstotaal Voorzieningen	€	2,4	€	2,4	€	2,5
Balanstotaal	€	33,2	€	37,9	€	45,0
Kostprijs van de Omzet	€	28,522		29,267		
Gem. debiteurensaldo	€	0,931		0,700		
Gemiddeld crediteurensaldo	€	4,988		5,984		

Ontwikkelingen

Circulus heeft in 2014 de nieuwe strategie voor de periode 2015-2020 vastgesteld. Deze strategie borduurt voort op de vorige, maar heeft een aantal nieuwe elementen.

Circulus-Berkeel wil bijdragen aan twee belangrijke veranderingen in de samenleving.

- De eerste is het verder terugdringen van afval en zoveel mogelijk producten en materialen die vrijkomen hergebruiken of omzetten in grondstoffen. Dat is goed voor het milieu, schept regionaal arbeidsplaatsen én stimuleert de economie.
- De tweede is het bijdragen aan het verbeteren van de leefomgeving in de regio. Een omgeving waarvan bewoners en passanten gebruikmaken en waarvan zij de kwaliteit waarderen en willen verbeteren.

Deze elementen sluiten goed aan op ons gemeentelijk beleidsplan "van afval naar grondstof".

Doelstelling hierin is o.a. het terugdringen van het huishoudelijk afval per inwoner tot 100 kg.

4. Waterbedrijf Vitens

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De vennootschap, vestigingsplaats Utrecht, heeft ten doel de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en het verrichten van alles wat met de publieke waterwinning verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn in de ruime zin van het woord.

Het financiële belang

Tot en met 2005 was de gemeente aandeelhouder via het in bezit hebben van zowel gewone- als preferente aandelen. Op 26 januari 2006 besloot de gemeenteraad de preferente aandelen aan het waterbedrijf te verkopen voor een bedrag van € 1.432.200. Om de aankoop te financieren heeft Vitens op hetzelfde moment een zogenaamde "achtergestelde" lening van de gemeente ontvangen. Deze lening, die in 15 jaar wordt afgelost, levert in 2018 een geraamde rentebaten op van € 21.006.

Elke daadwerkelijke aflossing met € 95.480 per jaar verkleint het risico dat aan een achtergestelde lening zit. Bij een faillissement zal de uitbetaling van het dan nog uitstaande bedrag aan lening de minste kans van slagen op verhaal hebben.

Het jaarlijkse dividend op de 21.364 "gewone" aandelen wordt geraamd op € 52.769.

Balansgegevens

(bedragen x miljoen euro)		2015		2016		2017		2018 verwacht
Bedrijfsopbrengsten	€	390,7	€	384,3	€	385,8	€	
Bedrijfskosten	€	297,4	€	301,6	€	304,1	€	
Bedrijfsresultaat	€	93,3	€	82,7	€	81,7	€	
Netto Resultaat	€	55,4	€	48,5	€	47,7	€	13,0
Balanstotaal Eigen Vermogen	€	471,7	€	489,1	€	533,7	€	525,7
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€	1.242,7	€	1.249,2	€	1.194,4	€	1.233,9

Ontwikkelingen

Geen specifieke ontwikkelingen.

5. NUON/Vattenfall

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Nuon draagt bij aan het verduurzamen van de energievoorziening en werkt aan een betrouwbare, betaalbare en zo duurzaam mogelijke energielevering.

De verbondenheid met NUON beperkt zich tot een achtergestelde lening ad € 846.660.

Het financiële belang

Door het vaste percentage van 10% over de uitstaande belegging bedraagt de renteopbrengst per jaar € 84.666. Risico op het (deels) niet uitbetalen van rente wordt als klein beschouwd. Het rentepercentage van 10% kan als ongekend hoog worden beschouwd. Het feit dat er van aflossing op de uitstaande lening geen sprake is, betekent bij een faillissement wel dat terugbetaling een geringe kans van slagen heeft. Ook zal er dan geen sprake meer zijn van rentebetalingen.

Geconsolideerde balans

(bedragen x miljoen euro)						
		2015		2016		2017
Share Capital	€	684	€	684	€	684
Share Premium	€	2.797	€	2.797	€	2.797
Reserve for cash flow hedge	€	-/- 137	€	56	€	-/- 2
Currency translation reserve	€	5	€	-/- 17	€	-/- 20
Other reserves	€	-/- 722	€	-/- 763	€	-/- 762
Result of the year	€	44	€	1	€	341
Total	€	2,671	€	2,758	€	3,038

Ontwikkelingen

Geen specifieke ontwikkelingen.

6. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Op grond van de bepalingen in de Wet Veiligheidsregio's 2010 is deze gemeenschappelijke regeling belast met de regionale (verlengd lokale) brandweertaken. Hieraan wordt invulling gegeven door de samenwerking van verschillende diensten en besturen.

Er wordt samengewerkt op het gebied van brandweertaken, rampenbestrijding en crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio, inclusief de GHOR, voor 2018 bedraagt € 939.264, oplopend tot € 960.100 in 2021.

Balansgegevens

Bedragen * € 1.000		2015		2016		2017
Nog te bestemmen resultaat	€	354	€	-/- 211	€	930
Algemene Reserve	€	0	€	627	€	441
Bestemmingsreserve	€	5.214	€	969	€	404
Totaal Eigen Vermogen	€	5.569	€	1.385	€	1.775
Totaal Vreemd Vermogen	€	35.365	€	45.693	€	45.919

Ontwikkelingen

Voor de financiering van de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) geldt vanaf 2017 een andere verdeelsleutel dat is gebaseerd op de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster openbare orde en veiligheid / brandweer en rampenbestrijding. Omdat bij het toepassen van het nieuwe verdeelmodel zogenoemde voor- en nadeel gemeenten ontstaan wordt voor de invoering een overgangstermijn aangehouden. Vanaf 2021 betalen alle gemeenten voor 100% volgens de nieuwe verdeelsleutel. De gevolgen van de nieuwe systematiek voor Brummen zijn beperkt, mede doordat de bekostiging van het brandweercluster IJsselstreek ook al via de gemeentefonds systematiek gebeurde.

7. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek coördineert en faciliteert de samenwerking van de zeven deelnemende gemeenten.

Daarnaast ondersteunt het regiobureau met een beperkte formatie de Regioraad en het Dagelijks Bestuur van de regio op het gebied van

communicatie, lobby, Europese subsidies en bedrijfsvoering. Andere inhoudelijke activiteiten worden verricht door gedetacheerde medewerkers uit de deelnemende gemeenten.

Samen met de stichting Strategische Board Stedendriehoek (van overheden, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek samen) wordt vanuit de gemeenschappelijke regeling onder de noemer Cleantech Regio gewerkt aan gedeelde belangen op thema's als leefbaarheid, arbeidsmarktbeleid en mobiliteit.

De gezamenlijke agenda heeft als thema's:

- innovatie
- sociaal kapitaal beter benutten
- blijven werken aan bereikbaarheid
- leefomgeving met kwaliteit versterken

Het begrip Cleantech is het centrale perspectief en verbindende thema voor samenwerking in de regio en profilering van het gebied. Cleantech verwijst naar schone technologie, duurzame productie, verantwoorde consumptie, meer innovatie, nieuwe werkgelegenheid, circulaire economie, energieneutraliteit en een schone toekomst.

Waar mogelijk benutten we de kansen die zich op regionaal niveau voordoen, daarmee is Brummen partner in de netwerksamenwerking van de Cleantech Regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor 2018 is een bijdrage geraamd van € 65.940. Dit bedrag is inclusief een euro bijdrage per inwoner voor het Strategische Board. Het weerstandsvermogen van de regio stedendriehoek is niet groot. Indien onverhoopt op enig moment de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Eigen Vermogen		2014		2015		2016
Algemene reserve	€	0	€	0	€	0
Bestemmingsreserve	€	223.000	€	213.000	€	239.000
Nog te bestemmen resultaat	€	22.000	€	17.000	€	6.000
Totaal	€	245.000	€	230.000	€	245.000

Ontwikkelingen

De provincie zet de komende jaren in op de gebiedsopgaven uit de Gelderse omgevingsvisie. Wij maken deel uit van de gebiedsopgave Cleantech Regio Stedendriehoek. Dit betekent dat onze samenwerking met de provincie steeds meer gebeurt binnen de regio. In de Omgevingsagenda Cleantech Regio Stedendriehoek worden projecten opgenomen die moeten helpen bij het halen van de ambities.

Deze agenda heeft als speerpunten:

- cleantech regio development;
- energietransitie;
- duurzame arbeidsmarkt;
- cleantech icoon A1;
- toekomstbestendige binnensteden en kernen;
- schone en duurzame mobiliteit.

8. *Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland.*

Noord- en Oost-Gelderland

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners binnen de regio, met speciale aandacht voor jeugd en risicogroepen. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie en als een leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Het financiële belang

De bijdrage van Brummen is in 2019 geraamd op € 152.410 voor de Algemene Gezondheidszorg en € 144.985 voor de Jeugdgezondheidszorg. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld. Daarnaast heeft de GGD nog producten die op basis van afname met de vragende gemeenten worden afgerekend. Voor Brummen betreft dit laatste vooral de kosten voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelwerk geraamd € 12.682,-.

De GGD heeft in 2017 een positief resultaat behaald. € 193.000. In 2016 was het resultaat € 53.000 negatief.

(bedragen x € 1.000)		2015		2016		2017
Algemene reserve	€	1.474	€	1.648	€	1.618
Bestemmingsreserve	€	1.250	€	1.230	€	1.345
Resultaat	€	224	€	-/ 53	€	193
Voorzieningen	€	355	€	337	€	299
Crediteuren	€	725	€	877	€	425
Overlopende passiva	€	1.962	€	2.351	€	2.069

Ontwikkelingen

De GGD is volop bezig om de bedrijfsvoering meer flexibel mogelijk vorm te geven en in te richten. Dit om meer en beter te kunnen anticiperen op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. In opdracht van de gemeenten zal de GGD meer SMART haar begroting, indicatoren en rapportages aan gemeenten gaan inrichten.

De gemeenteraad van Brummen heeft eveneens als zienswijze naar voren gebracht dat het geen vanzelfsprekendheid kan zijn dat de verhoogde bijdrage voor het beleid publieke gezondheidszorg statushouders jaarlijks wordt toegepast. Op het moment dat het aantal statushouders naar beneden gaat dan zal ook de extra bijdrage navent naar beneden moeten worden bijgesteld.

De GGD moet aan dezelfde BBV-eisen voldoen als de gemeenten.

9. *Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).*

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Binnen de oprichting van de regionale uitvoeringsdienst maakt Brummen deel uit van de omgevingsdienst Veluwe/IJssel (OVIJ), vestigingsplaats Apeldoorn. De OVIJ bestaat uit de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Voorst en de provincie Gelderland. De OVIJ is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Onder de belangen van de deelnemers wordt ook verstaan, het belang van een goede samenwerking tussen de Gelderse Omgevingsdiensten (GO).

Het financiële belang

In de begroting van 2019 is een bedrag ad € 337.135 opgenomen voor bijdrage voor OVIJ.

Balansgegevens:

		2014		2015		2016		2017
Algemene Reserve	€	150.000	€	150.000	€	150.000	€	150.000
Bestemmingsreserves	€	120.000	€	73.627	€	106.402	€	179.080
Resultaat	€	100.527	€	229.365	€	80.551	€	266.436
Voorzieningen	€	137.068	€	153.134	€	124.916	€	75.594
Kortlopende schulden	€	737.738	€	1.146.994	€	760.864	€	1.485.220

Ontwikkelingen

In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de OVIJ moet hieraan voldoen waarbij wordt gewerkt aan de hand van het in 2014 opgestelde verbeterplan. Daarbij wordt ook gekeken naar verschillende vormen van regionale samenwerking. Qua risico's beperken die zich bij de OVIJ tot de normale bedrijfsvoering risico's.

In het najaar 2016 zijn de voorbereidingen gestart om de huidige inputfinanciering (bijdrage op basis van inbreng fte) om te zetten naar outputfinanciering (bijdrage op basis van afname producten). Deze maatregel van de OVIJ vloeit voort uit een analyse en evaluatie van het eigen functioneren.

10. Vervoerscentrale PlusOv

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Vanaf 9 maart 2016 hebben negen gemeenten, bestaande uit Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen het collectief vraagafhankelijk vervoer overgenomen van de Provincie. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling tussen deze gemeenten afgesloten.

De negen gemeenten hebben vervolgens de Vervoerscentrale PlusOv in het leven geroepen en daarbij een Bedrijfsvoeringsovereenkomst vastgesteld.

Vanaf 1 januari 2017 wordt voor alle negen gemeenten het vraagafhankelijk vervoer door PlusOv verzorgd. Vanaf 22 augustus 2017 wordt het route gebonden vervoer (leerlingenvervoer, vervoer in kader van jeugdwet en vervoer Wmo dagbesteding) door Vervoercentrale PlusOv verzorgd.

Het financiële belang

Voor 2019 verzorgt PlusOv alle bovengenoemde vervoersstromen (vraagafhankelijk en route gebonden). De totaal geraamde kosten bedragen € 805.914.

Ontwikkelingen

Vanaf 2020 wordt een verhoging van de kosten voorzien in verband met het wegvallen van de provinciale subsidie.

12. Regionaal Archief Zutphen.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen is een openbare archiefdienst met enkele wettelijke taken. Voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen bewaart het RAZ historisch informatie en stelt deze beschikbaar.

Het financiële belang

Sinds de verzelfstandiging tot Regionaal Archief Zutphen heeft de relatie de vorm van een inkooprelatie, waarbij vanuit inkoopcriteria er zich geen alternatief voordoet. In de begroting 2019 is een budget van € 40.500 beschikbaar. De aard van de verbondenheid brengt met zich mee dat informatie over de hoogte van het Eigen Vermogen van het Regionaal Archief Zutphen hier niet hoeft te worden vermeld.

13. Stichting Archipel.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt vanaf 1 januari 2006 de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang

De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

		2014		2015		2016		2017
Algemene Reserve	€	3.203.000	€	3.035.000	€	3.232.790	€	3.528.490
Bestemmingsreserves	€	1.105.000	€	827.000	€	737.600	€	1.316.590
Resultaat	€	-/- 418.396	€	-/- 445.975	€	108.080	€	874.690
Voorzieningen	€	147.000	€	149.000	€	175.000	€	168.700
Kortlopende schulden	€	1.633.000	€	1.118.000	€	1.435.400	€	1.486.270
Overlopende passiva	€	649.000	€	1.298.650	€	984.680	€	905.720

Ontwikkelingen

De afname van het aantal leerlingen is minder dan verwacht, maar zet wel door. Dit heeft tot gevolg dat de rijksbijdragen afnemen. Bij Archipel heeft dit al geleid tot het verminderen van het aantal medewerkers en tot minder locaties. Archipel is waakzaam ten aanzien van het sluitend houden van de begroting en doet dit in goed overleg met de gemeenten. Hiermee wordt het risico op negatieve exploitaties maximaal beperkt. Het verder beperken van het aantal scholen binnen het gehele gebied van Archipel is dan ook denkbaar. In de gemeente Brummen zijn twee scholen die al meerdere jaren onder de opheffingsnorm zitten.

14. Leisure Lands

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Deze holding, vestigingsplaats Arnhem, behartigt de privaatrechtelijke belangen van de deelnemende gemeenten, waaronder Brummen, voor de recreatieve en toeristische ontwikkelingen binnen het betreffende gebied.

Het financiële belang

Als aandeelhouder van de holding heeft Brummen een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen mogen na 2020 verhandeld worden. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Het Eigen Vermogen van de holding bedraagt per 31 december 2017 € 57.556.000 (2016 € 56.279.000, 2015 € 55.004.000).

Ontwikkelingen

Geen. Risico's zijn niet aanwezig. De overname van RAL kende een waarde van € 124 per aandeel RGV Holding. Dit bedrag als uitgangspunt nemend zou de waarde van de aandelen van Brummen theoretisch op € 533.820 te berekenen zijn.

De waarde die de huidige aandelen vertegenwoordigen is echter niet de waarde die bij verkoop zal worden uitbetaald. Momenteel zal hooguit de boekwaarde worden uitgekeerd. Kortom: verkoop levert onvoldoende op.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid. Op 30 juni 2016 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt een regisserend grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Door de invoering van de Wet ruimtelijke ordening zijn de mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, zonder een actief grondbeleid te voeren, vergroot. De mogelijkheden die de Wet ruimtelijke ordening hiervoor biedt, worden dan ook benut.

Aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Wro kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan).

In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering, bijvoorbeeld duurzaamheidsvereisten. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het exploitatieplan ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling.

Woningbouw

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de bestemmingsplannen Elzenbos en Lombok te herzien. Voor de grondexploitatie Elzenbos is er in de loop van 2015 overeenstemming bereikt met de ontwikkelaars. Op basis hiervan is de oorspronkelijke grondexploitatie Elzenbos gesplitst in drie delen, I, II en III. Deel I is eind 2015 afgesloten. De grondexploitaties van deel II en III zijn eind 2015 vastgesteld, waarbij in totaal 45 woningen en een zorgcomplex worden gerealiseerd tot en met 2025.

Voor Centrumplan Eerbeek en Lombok zijn in 2017 onderhandelingen gevoerd met de betrokken ontwikkelaars. Eind 2017 is overeenstemming bereikt over de wijze waarop Lombok en het Centrumplan gerealiseerd gaan worden. De realisatie van Lombok wordt uitgevoerd door en voor rekening en risico van de ontwikkelaar. Het Centrumplan Eerbeek wordt ontwikkeld door de gemeente. Hierbij zal het Burgers terrein worden ontwikkeld als bedrijventerrein en de locatie Kersten als commercieel/wonen.

Andere grondcomplexen ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw zijn eind 2014 afgesloten en zijn verantwoord op de post "Gronden en Landerijen".

Bedrijventerrein

In 2013 is door de gemeenteraad de grondexploitatie voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Hazenberg vastgesteld. Het complex is "in exploitatie" en er worden verkooponderhandelingen gevoerd met partijen. In het Centrumplan Eerbeek zal het voormalige Burgers terrein worden ontwikkeld als bedrijventerrein. De grondexploitatie hiervan is door de raad in maart 2018 vastgesteld en de grondexploitatie zal per 1 januari 2019 in het MPG 2019 worden opgenomen.

Overige functies

De locatie Kersten terrein in Eerbeek zal worden ontwikkeld als commercieel winkels/kantoren mogelijk in combinatie met wonen.

De grondexploitatie hiervan is eveneens door de raad in maart 2018 vastgesteld en de grondexploitatie zal per 1 januari 2019 in het MPG 2019 worden opgenomen.

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

Voor complex Koppelenburg Zuid en Hazenberg worden voorsnog lichte positieve resultaat verwacht. Voor het complex Elzenbos II en Elzenbos III wordt een negatief resultaat verwacht. Bij vaststelling van de jaarrekening over het verslagjaar 2011 in 2012 is een voorziening getroffen voor de afdekking van de risico's binnen alle grondexploitaties. Met het sluiten van een aantal complexen is ook de voorziening afgenomen. In totaal is per eind 2017 een voorziening beschikbaar van € 3.753.656.

Per 1 januari 2016 wordt de belastingplicht voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting (VpB) ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente in principe vennootschapsbelasting zal moeten betalen over werken en diensten die zij uitvoert als ondernemer. In die zin zullen naar verwachting ook de gemeentelijke grondexploitaties worden belast met vennootschapsbelasting.

Door de VNG wordt overlegd met de Fiscus over de manier waarop de gemeenten in het algemeen en in het bijzonder voor de grondexploitaties belast zullen worden. In overleg met de belastingadviseurs is geconcludeerd dat er voor de grondexploitaties geen winsttoogmerk is en dat we daarom geen rekening hoeven te houden met hieruit voortvloeiende verplichtingen.

In juli 2015 is er door de commissie BBV een voornemen tot herziening van de verslagleggingsregels voor de grondexploitaties gepresenteerd. Hierin staan een aantal regels welke van belang zijn voor de berekening van de grondexploitaties in de gemeente Brummen namelijk:

- Een maximale duur van 10 jaar voor grondexploitaties (afwijkingen toegestaan mits geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken);
- Geen indexering voor opbrengsten later dan 10 jaar;
- De rente in de grondexploitaties moet gebaseerd zijn op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.

Aanpassing van de regels omtrent de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) is voor de gemeente Brummen niet meer van toepassing omdat deze gronden eind 2014 zijn over gegaan naar de post "Gronden en Landerijen".

Indien er duidelijkheid is over de gevolgen van de VpB en de aanpassing van de verslagleggingsregels conform de BBV zullen de grondexploitaties hierop worden aangepast en zullen ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Onderbouwing van de geraamde winstneming

Het gemeentelijk beleid was er op gericht om alleen bij het afsluiten van een complex de eventuele winst te "nemen". Vanuit de BBV is er echter nieuwe regelgeving met betrekking tot winstneming waarbij de POC-methode (Percentage Of Completion) toegepast moet worden. Per 1 januari 2018 zal er middels de POC-methode winst genomen worden vanuit de complexen.

Beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken

De gronden niet in exploitatie zijn eind 2014 over gegaan naar de post "Gronden en Landerijen". Daarom is hiervoor geen verliesvoorziening getroffen.

Financiële overzichten

Totaaloverzicht van baten en lasten per programma in 2019

2019

2022

Hieronder een overzicht van de uitkomsten per programma. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het resultaat voor bestemming (exclusief de mutaties in reserve) en het resultaat na bestemming (inclusief de mutaties in reserves).

Programma	Voor bestemming			Bestemmingsvoorstellen			Saldo na bestemming
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
1. Bestuur en Veiligheid	€ 4.458	€ 419	-€ 4.039	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 4.039
2. Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	€ 8.957	€ 5.260	-€ 3.697	€ 175	€ 579	€ 404	-€ 3.293
3. Sociaal Domein en Samenleving	€ 24.986	€ 16.623	-€ 8.362	€ 1.140	€ 1.818	€ 678	-€ 7.684
4. Bedrijfsvoering en Financiering	€ 6.929	€ 22.066	€ 15.137	€ 246	€ 124	-€ 121	€ 15.015
TOTALEN	€ 45.329	€ 44.367	-€ 961	€ 1.561	€ 2.522	€ 961	€ 0

Begroot te realiseren resultaat in 2019

2019

2022

Het resultaat van de begroting komt tot stand nadat alle lasten en baten (uitgaven en inkomsten) van de programma's en het overzicht van financierings- en algemene dekkingsmiddelen zijn verwerkt. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in een tweetal groepen:

- Lasten en baten die voortkomen uit het normale bestedingspatroon van de gemeente;
- Lasten en baten die te maken hebben met buitengewone ontwikkelingen.

Het saldo na verwerking van de onderdelen a en b wordt het resultaat voor bestemming genoemd.

Vervolgens wordt in onderdeel c een overzicht gegeven van de voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen aan reserves. Als hiermee wordt ingestemd ontstaat na verwerking van deze mutaties het uiteindelijke saldo van de begroting. Dit bedrag wordt dan verrekend met de vrije reserve. Alle bedragen x € 1.000.

A. Saldo van de begroting 2019, exclusief incidentele baten en lasten en voor bestemming		-€ 640 N
B. Incidentele lasten		
	Duurz energie; Wet Milieubeheer (motie 11 perspectiefnota 2018)	-€ 7
	Duurz energie; Gelders energie akkoord (motie 11 perspectiefnota 2018)	-€ 16
	Duurzame energie; circulair bermgras (uit reserve)	-€ 6
	Duurzame energie; gebiedsgericht grondwaterbeheer (uit reserve)	-€ 10
	Duurzame energie; maatregelen hogere waarde woningen Eerbeek-Zuid	-€ 66
	Incidentele duurzaamheidsmaatregelen 2019	-€ 25
	Openb ruimte en afval; kiepkar begraafplaatsen	-€ 4
	Inrichting sportkoepel	-€ 13
	Budget project Jongeren op Gezond Gewicht	-€ 17
	Tractie; aanschaf aanhangwagens	-€ 5
	Goede fietsverbindingen naar onderwijs en sportvoorzieningen	-€ 10
	Extra begeleiding integratie medewerkers in buitendienst 2019	-€ 60
	Extra inzet begeleiding integratie medewerkers buitendienst 2019	-€ 32
	Extra inzet op arbeidsontwikkeling en ziekteverzuimtrajecten 2019	-€ 50
	Inhuur expertise uitvoeringsrichtlijnen Jeugdzorg	-€ 20
	Inhuur expertise uitvoeringsrichtlijnen Participatie een re-integratie	-€ 25
	Inhuur expertise onderzoek uitvoering inkomensondersteuning	-€ 10
	Datakracht 2019	-€ 50
	Sociale kaart 2019	-€ 25
	Terugdringen laaggeletterdheid	-€ 50
	Totaal incidentele lasten	-€ 501 N
B. Incidentele baten		
	Duurz energie; Bijdrage provincie Gelders Energie akkoord	€ 5
	Bouwgrondexpl.; bijdrage LOG Elzenbos II	€ 175
	Totaal incidentele baten	€ 180 V
Begrotingssaldo, inclusief buitengewone baten en lasten en voor bestemming		-€ 961 N
C. Voorgestelde onttrekkingen aan reserves tgv. de exploitatie		
	Bestemmingsreserve Duurzaamheid/Ligt op Groen	€ 41
	Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	€ 382
	Bestemmingsreserve Toerisme en Recreatie	€ 156
	Bestemmingsreserve Sociaal Domein	€ 1.932
	Bestemmingsreserve Jeugdvoorzieningen	€ 8
	Bestemmingsreserve Eerbeek	€ 3
	Totaal onttrekkingen aan reserves	€ 2.522 V
C. Voorgestelde toevoegingen aan reserves tlv. de exploitatie		
	Vrije reserve voor begrotingssaldo	-€ 61
	Bestemmingsreserve Toerisme en Recreatie	-€ 185
	Bestemmingsreserve Sociaal Domein	-€ 1.140
	Bestemmingsreserve Duurzaamheid/Ligt op Groen	-€ 175
	Totaal toevoegingen aan reserves	-€ 1.561 N
Te realiseren resultaat 2019		€ 0 V

De meerjarige resultaten van alle programma's

2019

2022

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de uitkomsten voor en na bestemming in de verschillende jaren, inclusief inzicht in de incidentele baten en lasten.

Totaal van de Programma's

	Realisatie 2017	Begroting 2018 Nw.	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Incidenteel	€ 4.418	€ 1.932	€ 501	€ 83	€ 111	€ 40
Structureel (incl. organisatie)	€ 46.626	€ 45.443	€ 44.827	€ 45.088	€ 45.546	€ 45.734
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 51.044	€ 47.375	€ 45.329	€ 45.171	€ 45.657	€ 45.774
Baten						
Incidenteel	€ 5.168	€ 1.216	€ 180	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 46.096	€ 43.124	€ 44.187	€ 45.092	€ 45.744	€ 46.484
Totale baten (excl. bestemming)	€ 51.264	€ 44.341	€ 44.367	€ 45.092	€ 45.744	€ 46.484
Saldo excl. bestemmingen	€ 220	-€ 3.034	-€ 961	-€ 79	€ 86	€ 711
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 1.368	€ 1.713	€ 1.561	€ 562	€ 824	€ 1.448
Onttrekking aan reserves	€ 2.905	€ 3.880	€ 2.522	€ 640	€ 738	€ 738
Bestemmingen per saldo	€ 1.537	€ 2.167	€ 961	€ 79	-€ 86	-€ 711
Saldo incl. bestemmingen	€ 1.757	-€ 867	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

In de kolom 2017 zijn de cijfers van de jaarstukken 2017 opgenomen. De cijfers in de kolom 2018 zijn gebaseerd op de vastgestelde begroting 2018 en de uitkomsten van de 1^e bestuursrapportage 2018.

Bijlagen

In de nota "Investerings- en afschrijvingsbeleid" zijn formele kaders vastgelegd waardoor er op een eenduidige manier met gemeentelijke investeringen wordt omgegaan. De kaders hebben te maken met de keuzes op het gebied van o.a. investeringsbevoegdheden, waarderingsgrondslagen, afschrijvingsmethodieken, afschrijvingstermijnen e.d.

Via de vaststelling van de nota is het beleid rond het *vaststellen* en *vrijgeven* van investeringsbudgetten bepaald. In principe worden alle budgetten via de begroting vastgesteld en vrijgegeven, tenzij de gemeenteraad aangeeft dat er nog een aanvullende onderbouwing noodzakelijk is voordat tot vrijgave kan worden overgegaan.

Omschrijving programa en investering	Afs. term.	Hoofdsom
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer		
Vervanging masten 2019	40	€ 100
Vervanging armaturen 2019	20	€ 170
GRP gemalen el/mech BK 2019	40	€ 45
GRP gemalen el/mech ME 2019	15	€ 67
Afkoppelmaatregelen 2019	40	€ 320
Milieumaatregelen 2019	40	€ 50
Verbeteren Hallsepad, Eerbeekse Veldpad en Soerensezand 2019	50	€ 90
Verplaatsen overstortvijver de Elzenbos 2019	60	€ 1.081
Programma 3 Sociaal Domein en Samenleving		
Renovatie veld 3 de Veldkant 2019	10	€ 15
Renovatie kunstgras korfbal de Hazenberg 2019	10	€ 150
Duurzaamheidsmaatregelen zwembad 2019	15	€ 150
Programma 4 - Bedrijfsvoering en Financiering		
Vervanging Mercedes 84-VRR-8 2019	8	€ 40
Vervanging Mercedes Benz 3-VBH-79 2019	8	€ 62
Aanschaf 1 Peugeot partner 2019	8	€ 17
Vervanging vrachtauto 2019	8	€ 200
Verduurzamen gemeentehuis 2019	15	€ 60
Actualiseren Basisregistraties	5	€ 45
Vernieuwen Intranet/Binnenplein,	5	€ 25
Upgrade naar Oracle 12	5	€ 20
Citrix scheiden van servers, hardware	4	€ 30
Totaal		€ 2.737

In deze bijlage wordt het subsidieplafond per beleidsterrein als bedoeld in artikel 5, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (INT16.3004, vastgesteld op 15 dec. 2016, RB160069) beschreven. Binnen de plafonds stelt het college vervolgens het definitieve subsidie vast voor de individuele organisaties en instellingen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2019 de verdeling per beleidsveld en een recapitulatie van de totaalbedragen naar de 4 programma's van de begroting.

De met * aangegeven subsidie wordt vanaf 2019 opgenomen in deze bijlage. Dit betekent overigens niet dat dit een nieuw of extra budget is ten opzichte van 2018. Vandaar dat ook het bedrag vanuit de programmabegroting 2018 hier staat opgenomen.

Beleidssterrein	*	Plafond 2018	Plafond 2019	Prog.
1. Veiligheidsbeleid	m			
Stg. Halt Nederland		€ 5.576	€ 5.700	1
Plafond Veiligheidsbeleid		€ 5.576	€ 5.700	
2. Ruimtelijk economisch beleid				
Niet van toepassing		€ 0	€ 0	
Plafond Ruimtelijk economisch beleid		€ 0	€ 0	
3. Technologie				
Niet van toepassing		€ 0	€ 0	
Plafond Technologie		€ 0	€ 0	
4. Midden- en kleinbedrijf				
Niet van toepassing		€ 0	€ 0	
Plafond Midden- en kleinbedrijf		€ 0	€ 0	
6. Natuur- en landschapsbeleid				
Landschapscontract		€ 84.469	€ 0	2
Plafond Natuur- en landschapsbeleid		€ 84.469	€ 0	
7. (Openlucht)recreatie en toerisme				
Toerisme Veluwe, Lokaal gastheerschap en Evenementen subsidie		€ 145.400	€ 148.400	2
Plafond (Openlucht)recreatie en toerisme		€ 145.400	€ 148.400	
8. Cultuurhistorie				
Open monumentendag		€ 2.400	€ 2.400	2
Plafond Cultuurhistorie		€ 2.400	€ 2.400	
11. Maatschappelijk beleid				
Maatschappelijke adviesraad		€ 11.794	€ 11.794	3
Veilig Thuis (Noord Oost Gelderland)	*	€ 86.541	€ 88.271	3
De Mollenhof	*	€ 39.732	€ 46.937	3
Knooppunt Mantelzorg	*	€ 107.858	€ 109.225	3
Geheugensteunpunt	*	€ 36.432	€ 37.500	3
Plafond Wmo-beleid		€ 282.357	€ 293.727	

Beleidssterrein	Plafond 2018	Plafond 2019	Prog.
12. Sociale cohesie			
Buurtbus	€ 791	€ 791	2
Stg. Vrijwillige Hulpdienst Handsaam	€ 2.604	€ 2.604	3
Wijk- en dorpsraden	€ 23.333	€ 26.333	3
Projecten sociale veiligheid	€ 1.490	€ 1.490	3
Stimenz (algemene taken en Discriminatie)	€ 4.796	€ 4.796	3
Budget voor incidentele aanvragen	€ 3.126	€ 2.170	3
Stg. J.O.C. Eerbeek	€ 2.836	€ 0	3
Plafond Sociale cohesie	€ 38.976	€ 38.184	
13. Lokaal onderwijsbeleid			
Voorleesexpress (vanaf 2019)	€ 0	€ 17.000	3
Kinderopvang/peuterwerk (2018 incl voorleesexpress)	€ 51.405	€ 45.873	3
Plafond Lokaal onderwijsbeleid	€ 51.405	€ 62.873	
15. Sport- en cultuurbeleid			
Sportkompas	€ 562.685	€ 379.181	3
Sportkompas, oprichtingskosten (2018/2019)	€ 13.000	€ 13.000	3
Sportkompas, buurtsportcoach/combinatiefunctionaris sport	* € 105.000	€ 105.000	3
Sportkompas, JOGG regisseur	* € 12.800	€ 12.800	3
SWB, combinatiefunctionaris cultuur	* € 40.000	€ 40.000	3
Sportkompas, budget JOGG (2018/2019)	* € 30.000	€ 17.200	3
Schoolsportdagen	€ 1.000	€ 1.000	3
Stg. Bibliotheek gemeenten Brummen en Voorst	€ 380.167	€ 380.167	3
Kosten Lokale omroep	€ 11.827	€ 11.827	3
Culturele Stichting gemeente Brummen	€ 28.110	€ 28.504	3
Muziekverenigingen	€ 16.351	€ 16.580	3
Plafond Sport- en cultuurbeleid	€ 1.200.940	€ 1.005.259	
16. Gezondheidsbevordering			
Preventie middelengebruik (drugs, alcoholmatiging en overig)	€ 14.550	€ 14.550	3
Stag brummen, AED	* € 14.000	€ 14.000	3
GGD Noord en Oost Gelderland, algemene gezondheidszorg	* € 149.560	€ 154.394	3
GGD Noord en Oost Gelderland, jeugdgezondheidszorg	* € 143.617	€ 157.787	3
Stg. Slachtofferhulp Nederland Regio Oost	€ 5.694	€ 5.694	3
Plafond Gezondheidsbevordering	€ 327.421	€ 346.425	
Totaal generaal plafonds	€ 2.138.944	€ 1.902.968	
Totaal generaal per programma			
Programma 1	€ 5.576	€ 5.700	
Programma 2	€ 233.060	€ 151.591	
Programma 3	€ 1.900.308	€ 1.745.677	
Programma 4	€ 0	€ 0	
Totaal generaal alle programma	€ 2.138.944	€ 1.902.968	

Algemeen

Het beleid rond reserves en voorzieningen wordt gevoerd en geëvalueerd via de Nota Reserves en Voorzieningen. Op basis van artikel 12.3 van de "verordening uitgangspunten financieel beleid en beheer" (artikel 212 Gemeentewet) wordt deze nota periodiek geactualiseerd. Elke reserve en voorziening wordt dan opnieuw beoordeeld op onderdelen als relevantie, toereikendheid en toekomstige inzetbaarheid. Op basis van de bevindingen worden voorstellen gedaan. De meest recente nota is op 18 juni 2015 door de gemeenteraad vastgesteld.

Totaaloverzicht per programma van toevoegingen en onttrekkingen van de reserves in 2019:

Omschrijving Toevoegingen	Programma				Totaal
	1	2	3	4	
Duurzaamheid/Ligt op groen		€ 175.000			€ 175.000
Bovenwijkse voorzieningen					€ 0
Toerisme en Recreatie				€ 184.802	€ 184.802
Afvalstoffenheffing					€ 0
Voorzieningen voor de Jeugd					€ 0
Sociaal domein			€ 1.140.192		€ 1.140.192
Ruimte voor Eerbeek					€ 0
Vrije reserve				€ 60.939	€ 60.939
Totaal toevoegingen	€ 0	€ 175.000	€ 1.140.192	€ 245.741	€ 1.560.933

Omschrijving Onttrekkingen	Programma				Totaal
	1	2	3	4	
Duurzaamheid/Ligt op groen		€ 41.000			€ 41.000
Bovenwijkse voorzieningen					€ 0
Toerisme en Recreatie		€ 155.952			€ 155.952
Afvalstoffenheffing		€ 382.342			€ 382.342
Voorzieningen voor de Jeugd			€ 8.000		€ 8.000
Sociaal domein			€ 1.810.498	€ 121.330	€ 1.931.828
Ruimte voor Eerbeek				€ 3.000	€ 3.000
Vrije reserve					€ 0
Totaal onttrekkingen	€ 0	€ 579.294	€ 1.818.498	€ 124.330	€ 2.522.122

Hieronder het overzicht van het geraamde verloop van de reserves in de komende jaren, terwijl op de volgende bladzijde het overzicht van de voorzieningen is opgenomen.

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve						
Weerstandsreserve	€ 1.959	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768	€ 2.768
Vrije reserve	€ 1.101	-€ 11	€ 50	€ 424	€ 1.058	€ 2.314
Rekeningsresultaat 2017	€ 1.757	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal algemene reserve	€ 4.817	€ 2.757	€ 2.818	€ 3.192	€ 3.826	€ 5.082
Bestemmingsreserves						
Toerisme en recreatie	€ 370	€ 380	€ 409	€ 440	€ 475	€ 504
Bovenwijkse voorzieningen	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14
Jeugdvoorzieningen	€ 8	€ 8	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Duurzaamheidsprojecten, vanaf eind 2016 ook LOG	€ 189	€ 153	€ 287	€ 276	€ 265	€ 265
Integraal Huisvesting Plan	€ 21	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO 2007)	€ 750	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Afvalstoffenheffing	€ 2.218	€ 1.996	€ 1.613	€ 1.143	€ 574	€ 3
Gemeentelijk VVE/GOA	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
Sociaal Domein (3D's), vanaf 2018 incl. WMO 2007	€ 1.490	€ 792	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reserve Plan Eerbeek	€ 165	€ 257	€ 254	€ 251	€ 248	€ 245
Totaal bestemmingsreserves	€ 5.375	€ 3.750	€ 2.727	€ 2.274	€ 1.726	€ 1.181
Totaal eigen vermogen	€ 10.192	€ 6.507	€ 5.545	€ 5.466	€ 5.552	€ 6.263

Aard van de voorziening bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen						
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 1.438	€ 1.363	€ 1.289	€ 1.215	€ 1.141	€ 1.067
Afloopkosten complex Elzenbos	€ 166	€ 166	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 1.603	€ 1.529	€ 1.289	€ 1.215	€ 1.141	€ 1.067
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 164	€ 162	€ 41	€ 106	€ 179	€ 200
Wegenonderhoud	€ 309	€ 255	€ 199	€ 293	€ 536	€ 928
Straatverlichting	€ 59	€ 71	€ 82	€ 94	€ 106	€ 118
Rioolrenovaties	€ 688	€ 678	€ 668	€ 659	€ 693	€ 727
Rioolrechten	€ 1.603	€ 1.407	€ 1.038	€ 569	€ 272	€ 0
	€ 2.823	€ 2.572	€ 2.029	€ 1.720	€ 1.785	€ 1.972
<i>Totaal vreemd vermogen</i>	€ 4.427	€ 4.102	€ 3.318	€ 2.935	€ 2.926	€ 3.039
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	€ 14.619	€ 10.609	€ 8.863	€ 8.401	€ 8.478	€ 9.302

De inhoud van deze bijlage

Hieronder staan in tabelvorm de financiële uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de programmabegroting.

Uitgangspunten	Programmabegroting 2019-2022
Uitgaven	
Prijsstijging 2019 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten zijn, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage van 1,4% per jaar.
Gemeenschappelijke regelingen	Op basis van de meest recente gegevens over het verloop van de gemeentelijke bijdrage.
Salarissen	De ramingen 2019 zijn gebaseerd op de nieuwste cao. Deze heeft een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Daarnaast is voor de jaren 2019 tot en met 2022 rekening gehouden met een loonkostenontwikkeling van 1% per jaar.
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa en het meerjarige investeringsplan vanuit de Perspectiefnota 2019-2022 die in het voorjaar is opgesteld.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2018 en de ontwikkeling financieringsbehoefte. In de raming 2019-2022 is rekening gehouden met een rentelast van € 25.000 per jaar voor nog aan te trekken leningen.
Rente over activa	Op basis van de begrotingsvoorschriften wordt gewerkt met de zogenoemde renteomslag. De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa. Voor 2019 e.v. jaren bedraagt de renteomslag 0,5%.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.
Opbrengsten	
Onroerende zaakbelastingen	Jaarlijkse inflatiecorrectie. Daarnaast jaarlijks een opbrengststijging van € 15.000 vanwege verbouwactiviteiten etc. De inflatiecorrectie die voor 2019 van toepassing is bedraagt 1,4%.
Toeristenbelasting	Inflatiecorrectie met 1,4%.
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Inflatiecorrectie met 1,4%.

<i>Uitgangspunten</i>	<i>Programmabegroting 2019-2022</i>
Leges	Beleidsmatig uitgangspunt is inflatiecorrectie met 1,4% en maximaal 100% kostendekking.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille, aangevuld met rente over de financieringsbehoefte.
Overige uitgangspunten	
Onvoorziene uitgaven	€ 10.000.
Algemene uitkering gemeentefonds	Op basis van de meicirculaire 2018. Tot en met 2018 was de voorschotregeling BTW compensatiefonds (BCF), als onderdeel van de algemene uitkering, een structureel dekkingsmiddel. Met ingang van begrotingsjaar 2019 is de voorschotregeling BCF komen te vervallen en worden gemeenten pas in de loop van het begrotingsjaar bevoorschot. Ondanks deze wijziging is in de begroting 2019-2022 rekening gehouden met een voorschot BCF waarbij, in het kader van behoedzaamheid, 75% van de uitname als voorschot is geraamd.
Aantal inwoners	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van een inwoneraantal van 20.769 voor de jaren 2019 t/m 2022.
Aantal woningen	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van de volgende aantallen: 2019 – 9.306 2020 – 9.331 2021 – 9.356 2022 - 9.381

Alle gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten toe te rekenen naar identieke eenheden. Deze eenheden worden vanaf 2017 “taakvelden” genoemd, tot 2017 was de benaming “functies”. Vanaf 2017 is het verplicht de toedeling naar taakvelden zichtbaar te maken in de programmabegroting. Dit gebeurt nu via onderstaand overzicht. De gemeenten zijn vervolgens vrij in de manier waarop de lasten en baten aan programma’s toegeedeeld worden. In Brummen doen we dit vanaf 2017 via de aanduiding “werkgebieden”.

Bedragen x € 1.000		Lasten	Baten	Saldo 2019
0 - Bestuur en Ondersteuning				
0.1	Bestuur	€ 1.396	€ 141	-€ 1.255
0.2	Burgerzaken	€ 939	€ 268	-€ 671
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	€ 59	€ 20	-€ 39
0.4	Overhead	€ 6.865	€ 48	-€ 6.818
0.5	Treasury	-€ 68	€ 162	€ 230
0.61	OZB woningen	€ 209	€ 2.410	€ 2.201
0.62	OZB niet woningen	€ 64	€ 1.297	€ 1.234
0.63	Parkeerbelasting	€ 0	€ 0	€ 0
0.64	Belastingen, overig	€ 0	€ 0	€ 0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	€ 8	€ 28.624	€ 28.617
0.8	Overige baten en lasten	-€ 49	€ 52	€ 101
0.10	Mutaties reserves	€ 1.561	€ 2.522	€ 961
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
1 - Veiligheid				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	€ 1.123	€ 0	-€ 1.123
1.2	Openbare orde en veiligheid	€ 457	€ 14	-€ 443
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1	Verkeer en vervoer	€ 2.110	€ 43	-€ 2.067
2.2	Parkeren	€ 3	€ 2	-€ 1
2.3	Recreatieve havens	€ 0	€ 0	€ 0
2.4	Economische havens en waterwegen	€ 0	€ 0	€ 0
2.5	Openbaar vervoer	€ 1	€ 0	-€ 1
3 - Economie				
3.1	Economische ontwikkeling	€ 53	€ 0	-€ 53
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ 0	€ 0	€ 0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	€ 43	€ 44	€ 1
3.4	Economische promotie	€ 165	€ 749	€ 584
4 - Onderwijs				
4.1	Openbaar basisonderwijs	€ 0	€ 0	€ 0
4.2	Onderwijshuisvesting	€ 674	€ 0	-€ 674
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 871	€ 255	-€ 616

Bedragen x € 1.000		Lasten	Baten	Saldo 2019
5 - Sport, cultuur en recreatie				
5.1	Sportbeleid en activering	€ 245	€ 0	-€ 245
5.2	Sportaccommodaties	€ 1.110	€ 344	-€ 765
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	€ 87	€ 0	-€ 87
5.4	Musea	€ 92	€ 0	-€ 92
5.5	Cultureel erfgoed	€ 33	€ 0	-€ 33
5.6	Media	€ 399	€ 0	-€ 399
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 1.457	€ 0	-€ 1.456
6 - Sociaal Domein				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	€ 1.869	€ 175	-€ 1.694
6.2	Wijkteams	€ 1.055	€ 0	-€ 1.055
6.3	Inkomensregelingen	€ 5.555	€ 4.249	-€ 1.305
6.4	Begeleide participatie	€ 2.218	€ 0	-€ 2.218
6.5	Arbeidsparticipatie	€ 786	€ 0	-€ 786
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	€ 399	€ 0	-€ 399
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	€ 4.214	€ 350	-€ 3.864
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	€ 4.265	€ 0	-€ 4.265
6.81	Geescaleerde zorg 18+	€ 75	€ 0	-€ 75
6.82	Geescaleerde zorg 18-	€ 350	€ 0	-€ 350
7 - Volksgezondheid en milieu				
7.1	Volksgezondheid	€ 737	€ 0	-€ 737
7.2	Riolering	€ 1.671	€ 2.814	€ 1.143
7.3	Afval	€ 1.325	€ 1.414	€ 88
7.4	Milieubeheer	€ 646	€ 5	-€ 640
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	€ 175	€ 93	-€ 82
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1	Ruimtelijke Ordening	€ 1.062	€ 0	-€ 1.062
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	€ 123	€ 247	€ 124
8.3	Wonen en bouwen	€ 461	€ 546	€ 85
TOTAAL GENERAAL		€ 46.889	€ 46.889	€ 0

Bijlage 6 – Uitkomst van de werkgebieden

2019

2022

Werkgebieden x € 1.000	2017 Realisatie			2018 Na wijziging			2019			2020			2021			2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	€ 2.409	€ 583	-€ 1.826	€ 2.367	€ 481	-€ 1.886	€ 2.470	€ 409	-€ 2.061	€ 2.422	€ 387	-€ 2.035	€ 2.454	€ 399	-€ 2.055	€ 2.449	€ 355	-€ 2.093
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	€ 1.819	€ 9	-€ 1.810	€ 1.960	€ 9	-€ 1.951	€ 1.987	€ 9	-€ 1.978	€ 2.033	€ 9	-€ 2.023	€ 2.048	€ 9	-€ 2.039	€ 2.070	€ 9	-€ 2.060
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 4.227	€ 592	-€ 3.635	€ 4.327	€ 490	-€ 3.837	€ 4.457	€ 418	-€ 4.039	€ 4.455	€ 396	-€ 4.058	€ 4.502	€ 408	-€ 4.094	€ 4.519	€ 364	-€ 4.153
Werkgebieden x € 1.000	2017 Realisatie			2018 Na wijziging			2019			2020			2021			2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Ruimte voor Eerbeek	€ 748	€ 335	-€ 413	€ 1.380	€ 939	-€ 442	€ 681	€ 0	-€ 681	€ 731	€ 0	-€ 731	€ 756	€ 0	-€ 756	€ 756	€ 0	-€ 756
Centrum Brummen	€ 16	€ 0	-€ 16	€ 50	€ 0	-€ 50	€ 50	€ 0	-€ 50	€ 100	€ 0	-€ 100	€ 100	€ 0	-€ 100	€ 50	€ 0	-€ 50
CO2 neutraliteit	€ 218	€ 133	-€ 85	€ 137	€ 44	-€ 93	€ 244	€ 46	-€ 198	€ 309	€ 11	-€ 298	€ 425	€ 11	-€ 414	€ 514	€ 0	-€ 514
Cult. Erfgoed en Monumenten	€ 127	€ 51	-€ 76	€ 169	€ 53	-€ 116	€ 110	€ 0	-€ 110	€ 111	€ 0	-€ 111	€ 111	€ 0	-€ 111	€ 121	€ 0	-€ 121
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	€ 514	€ 135	-€ 379	€ 450	€ 0	-€ 449	€ 367	€ 0	-€ 366	€ 367	€ 0	-€ 367	€ 368	€ 0	-€ 368	€ 369	€ 0	-€ 368
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	€ 7.177	€ 5.609	-€ 1.568	€ 5.899	€ 4.695	-€ 1.204	€ 6.116	€ 4.769	-€ 1.347	€ 6.435	€ 4.853	-€ 1.583	€ 6.693	€ 4.743	-€ 1.949	€ 6.914	€ 4.742	-€ 2.172
Verkeer en Vervoer	€ 112	€ 10	-€ 102	€ 402	€ 15	-€ 387	€ 245	€ 15	-€ 230	€ 246	€ 15	-€ 230	€ 246	€ 15	-€ 230	€ 246	€ 15	-€ 231
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	€ 1.262	€ 1.741	€ 479	€ 1.202	€ 1.037	-€ 165	€ 327	€ 17	-€ 310	€ 402	€ 17	-€ 385	€ 427	€ 17	-€ 410	€ 452	€ 18	-€ 435
Wonen	€ 3.837	€ 4.798	€ 961	€ 617	€ 569	-€ 48	€ 731	€ 798	€ 66	€ 562	€ 579	€ 17	€ 559	€ 586	€ 27	€ 565	€ 592	€ 28
Economie, Recr. en Toer.	€ 268	€ 175	-€ 93	€ 331	€ 263	-€ 68	€ 260	€ 193	-€ 67	€ 260	€ 193	-€ 67	€ 300	€ 193	-€ 107	€ 300	€ 193	-€ 107
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	€ 14.280	€ 12.988	-€ 1.292	€ 10.637	€ 7.615	-€ 3.022	€ 9.131	€ 5.838	-€ 3.293	€ 9.523	€ 5.668	-€ 3.855	€ 9.985	€ 5.565	-€ 4.418	€ 10.287	€ 5.560	-€ 4.726
Werkgebieden x € 1.000	2017 Realisatie			2018 Na wijziging			2019			2020			2021			2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Werk en Inkomen	€ 8.372	€ 6.663	-€ 1.709	€ 9.391	€ 7.126	-€ 2.265	€ 8.627	€ 6.762	-€ 1.865	€ 8.819	€ 4.249	-€ 4.570	€ 8.822	€ 4.254	-€ 4.568	€ 8.825	€ 4.269	-€ 4.556
Jeugdzorg	€ 4.220	€ 4.108	-€ 112	€ 4.071	€ 3.983	-€ 88	€ 4.646	€ 4.042	-€ 603	€ 3.932	€ 46	-€ 3.885	€ 3.882	€ 46	-€ 3.835	€ 3.782	€ 46	-€ 3.735
Volksgezondheid	€ 719	€ 28	-€ 690	€ 789	€ 7	-€ 781	€ 734	€ 7	-€ 726	€ 738	€ 0	-€ 738	€ 743	€ 0	-€ 743	€ 747	€ 0	-€ 747
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	€ 8.555	€ 6.994	-€ 1.561	€ 8.696	€ 6.975	-€ 1.720	€ 8.552	€ 7.014	-€ 1.538	€ 7.073	€ 496	-€ 6.577	€ 7.091	€ 497	-€ 6.594	€ 7.116	€ 499	-€ 6.617
Sport, Kunst en Cultuur	€ 2.158	€ 555	-€ 1.603	€ 1.989	€ 365	-€ 1.624	€ 1.918	€ 362	-€ 1.556	€ 1.970	€ 357	-€ 1.613	€ 2.027	€ 360	-€ 1.667	€ 1.963	€ 363	-€ 1.600
Onderwijs en Kinderopvang	€ 1.916	€ 257	-€ 1.659	€ 1.700	€ 255	-€ 1.445	€ 1.650	€ 255	-€ 1.395	€ 1.674	€ 255	-€ 1.419	€ 1.691	€ 255	-€ 1.436	€ 1.703	€ 255	-€ 1.449
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	€ 25.940	€ 18.606	-€ 7.334	€ 26.636	€ 18.711	-€ 7.923	€ 26.127	€ 18.442	-€ 7.683	€ 24.206	€ 5.403	-€ 18.802	€ 24.256	€ 5.412	-€ 18.843	€ 24.136	€ 5.432	-€ 18.704
Werkgebieden x € 1.000	2017 Realisatie			2018 Na wijziging			2019			2020			2021			2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrijfsvoering	€ 7.245	€ 174	-€ 7.071	€ 6.968	€ 520	-€ 6.449	€ 6.767	€ 172	-€ 6.595	€ 6.814	€ 1	-€ 6.813	€ 6.732	€ 0	-€ 6.732	€ 6.638	€ 7	-€ 6.631
Financiering en Overig	€ 720	€ 21.810	€ 21.090	€ 521	€ 20.885	€ 20.364	€ 407	€ 22.018	€ 21.611	€ 734	€ 34.263	€ 33.529	€ 1.008	€ 35.094	€ 34.086	€ 1.645	€ 35.859	€ 34.214
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 7.965	€ 21.983	€ 14.018	€ 7.489	€ 21.405	€ 13.915	€ 7.174	€ 22.190	€ 15.016	€ 7.548	€ 34.264	€ 26.716	€ 7.740	€ 35.094	€ 27.354	€ 8.283	€ 35.866	€ 27.583

Bijlage 7 - Kenmerkende verschillen jaarschijf 2019

2019

2022

Omschrijving (bedragen van € 1.000)	2019	V/N
Uitkomst Programmabegroting jaarschijf 2019	61	V
Uitkomst 2019 Perspectiefnota	176	V
Verschillen	-115	N
<i>(Hoofd)oorzaken van deze verschillen</i>		
Incidentele verhoging budget jeugdzorg	-538	N
Incidentele activiteiten sociaal domein 2019	-322	N
Plan Eerbeek 2019	-250	N
Duurzaamheidsmaatregelen	-100	N
Verhoging organisatiebreed budget ziektevervang	-100	N
VNG, bijdrage GGU	-53	N
Plan Brummen 2019	-50	N
Deelneming nutsbedrijven, lagere dividend	-34	N
Griffie, uitbreiding formatie	-27	N
Toeristenbelasting, saldo meeropbrengst	31	V
Verlaging diverse budgetten op basis van ervaringscijfers	31	V
Geen inflatiecorrectie 2019 intern en extern	35	V
Bijdrage regio Stedendriehoek voor personele inzet	50	V
Opbrengst bouwleges	50	V
Bestemmingsplan buitengebied, vervallen budget	60	V
Algemene uitkering gemeentefonds	65	V
Verlaging raming te betalen rente	100	V
Herijking afschrijvingsbeleid	120	V
Lagere kosten algemene bijstand	417	V
Taakstelling 2019 sociaal domein	443	V
Overig en afronding	-43	N
Totaal	-115	N

In bovenstaande tabel zijn de bedragen opgenomen vanaf € 25.000.

